

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200815

UNIVERSAL
LIBRARY

K 81-6.

K. 5381.

K 18K. కృష్ణానందమూర్తి స్వామి

శాస్త్రములంబు. 1957
Vol. II.

ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ

ಭಾಗ ೨

[ಅರ್ಟ್ಸ್ ವಿಭಾಗದ ಮಧ್ಯಮ (I. A.) ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಭಾಗ]

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

೧೯೫೪

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಎಂ. ಎಸ್. ಬಗಲಿ, ಬಿ. ಎ., ಎಲ್‌ಎಲ್. ಬಿ.
ರೆಜಿಸ್ಟ್ರಾರರು,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

[ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ]

ಬೆಲೆ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :

ಹ. ರಾ. ನೊಹರೆ
ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

Checked 1969

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಸಂಪುಟವು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯ ಮುಂದಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ; “ಆರ್ಟ್ಸ್” ವಿಭಾಗದ ಮಧ್ಯಮಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಭಾಗವು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಭ್ಯಾಸಮಂಡಲದ ನಿರ್ದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ, ಪ್ರೊ. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ (ಅಧ್ಯಕ್ಷ), ಪ್ರಿ. ರಾ. ಯ. ಧಾರವಾಡಕರ, ಪ್ರೊ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಉಪ ಸಮಿತಿಯವರು ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದ 'ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ'ದಿಂದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಅಭ್ಯಾಸಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರಾದ ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಕಲಿತ ಭಾಗಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಪರಿಚಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ, ಕಠಿನವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ “ಟಿಪ್ಪಣಿ”ಯಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಐಕಾರ ಐಕಾರಗಳನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲಿ ಐಕಾರವನ್ನೂ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಂದವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೆ ವಂದನೆ
ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿಯ
ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಂತೆ ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ
ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

--- ತೀ. ನಂ. ತ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ

ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ	ಪುಟ
	iii
೧. ಪಂಪ :	‘ ಭೀಷ್ಮನ ವೀರಪಟ್ಟ ’ ೧
೨. ರನ್ನ :	‘ ನೀರೊಳಗಿದುರ್ಗಂ ಬೆಮರ್ತನುರಗಪತಾಕಂ ’ ೮
೩. ಜನ್ನ :	‘ ಅನ್ಯತಮತಿ-ಅಷ್ಟವಂಕ ’ ೧೯
೪. ಚಾಮರಸ :	‘ ಮಾಯಾಕೋಲಾಹಲ ’ ೨೮
೫. ನಂಜುಂಡ :	‘ ಕುಮಾರರಾಮ ಶೌರ್ಯದರ್ಶನ ’ ೪೩
೬. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತ :	‘ ರತಿವಿಲಾಸ ’ ೫೬
೭. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ :	‘ ಮಯೂರಧ್ವಜನ ದೇಹಾರ್ಥದಾನ ’ ೬೬
೮. ಸರ್ವಜ್ಞ :	‘ ವಚನಗಳು ’ ೮೫
ಟಿಪ್ಪಣಿ	೮೯

ಕಾವ್ಯನುಂಜರಿ-೨

ಕಾ ವ್ಯ ಮ ರಿ ಜ ರಿ — ೨

೧

ಪಂಪ : ' ಭೀಷ್ಮನ ವೀರಪಟ್ಟಿ '

ಶ್ರೀನಾರೀವಲ್ಲಭನಭಿ
ಮಾನಧನಂ ಹರಿಗನಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಂ
ತೇನುಂ ಮಾಣದೆ ಬಿಟ್ಟುದ
ನಾ ನೆಗಟ್ಟ ಸುಯೋಧನಂಗೆ ಚರರಜುವುದುಂ || ೧

ಗುರು ಗುರುಸುತ ಶಕುನಿ ಕೃಪಾಂ
ಗರಾಜರಂ ಬರಿಸಿ ನುಡಿದನವನಿಪನೇಂ ಕೇ
ಳ್ವರೆ ಪಾಂಡುಸುತರ ಮುನಿಸಿನ
ತಜುಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿತನದಳವಂ || ೨

ಬಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಳ
ವೊಂದಿರೆ ನಮ್ಮೊಳ್ ಕಡಂಗಿ ಮಿಗೆ ತಲ್ಲಿಯು
ಲೈಂದಾನುಂ ಬಂದಿದರ್
ದೇಂ ದಾಯಿಗತನವನೆಮಗವರ್ ತೋಜುದಪರ್ || ೩

ಪಡೆನಳ್ಳಂ ಗಡಮಾ ಬಲಕ್ಕೆ ದಲೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ಮನೆಂಬೊಳ್ಳೆಯಾ
 ಪಡೆಯೊಳ್ ಗಂಡನುಮಾ ಮೊಲಂ ದ್ರುಪದನುಂ ಪೇರೊಟ್ಟಿಯಾ ಮತ್ಸ್ಯನುಂ
 ಗಡಮಂತಾ ಬಲಕಾಳ್ವನೇನಱಿಯಿರೇ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾ ಧರ್ಮಜಂ
 ಗಡಮೇಂ ನಾಯಕರೊಳ್ಳಿದರ್ ನೆರೆದರೋ ಕಾದಲೈ
 ಮತ್ಸ್ಯನೈದೊಳ್ || ೪

ಎಂಬುದುಂ ಕುಂಭಸಂಭವನಿಂತೆಂದಂ —

ಕಳವೇಟ್ಟಿ ಕುರುಭೂಮಿಯಂ ಕಳಕವರ್ ವಂದಿದರೆಂದಂತೆ ದೋ
 ವಳ ಚಾತುರ್ವಳ ತತ್ಸುಹೃದ್ವಳಮನಿನ್ನೇಗೇಳ್ವವೈ ಪಾಂಡವರ್
 ಬಳಸಂಪನ್ನರುದ್ರದೈವಬಳಸಂಪನ್ನರ್ ಮರುಳ್ವಾತನಿ
 ನ್ನುಱಿ ಗಾಂಗೇಯರ ಪೇಟ್ಟಿದೊಂದು ತೆಪದಿಂ ನೀಂ ಕಾದು
 ದುರ್ಯೋಧನಾ || ೫

ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಂ ಮನದೆಗೊಂಡಂತೆಯೆನ್ನೆಂದನಿಬರುಮಂ
 ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ನಿಶಾಸಮಯದೊಳ್ ಪತ್ತೆಂಟು ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆಗಳ ಬೆಳಗಿನೊಳಂ
 ಕತಿಪಯಪರಿಜನಪರಿವೃತನಾಗಿ ರಾಜರಾಜಂ ಸಿಂಧುಜನರಮನೆಗೆ ವಂದು
 ನಾಹನದಿಂದಮಿಲಿದು ಕುರುಸಿತಾಮಹಂಗೆಲಗಿ ಪೊಡೆನಡುವುದುಂ ಪರಸಿ
 ಮಂಚದೊಳೇಲಲ್ ಕರೆದೊಡೊಲ್ಲೆಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮಿಂತಿರ್ಪೆನೆಂದು
 ಮಣೆಮಯ ಹೇಮಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದನಂ ನೋಡಿ ಕಜ್ಜಂ ಪುಟ್ಟ
 ದೊಡೆಮಗೆ ಬಲಿಯಟ್ಟದೀ ಪೊಲ್ಲಿದಾವುದು ಮನೆವಾಲ್ತೆಗೆತ್ತಿದೆ
 ಯೆಂದೊಡೆ ಸುಯೋಧನನಿಂತೆಂದಂ—

ಹರಿಬಲದಿಂ ಪಾಂಡವರನು
 ವರಮಂ ಪೊತ್ತಿಸಿದರೆನ್ನೊಳಾಂ ಕರಮುಱಿದಾ
 ಹರಿಯಂ ಕೋಡಗಗಟ್ಟ
 ಗರೆ ಕಟ್ಟಿದೊಡಂದು ನೀಮೆ ಬಿಡಿಸಿದಿರಲ್ಲೇ || ೬

ಕರಿಗಂ ಪರಮಾಣುಗಮಂ
ತರನಾವುದೊ ನಿಮಗಮಸುರವೈರಿಗಮೇನಂ
ತರಮಂತೆ ನಿನ್ನೊಳಗ್ಗದ
ಪರಶುಧರಂ ಪೊಣರ್ದು ತಾನದಂದೇನಾದಂ ||

೭

ಕೊರಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ದೇವಿಯಂತಿರುರದೊಳ್ ಶ್ರೀ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್
ತೊಟ್ಟಿನಂ

ತರಮೆನ್ನೊಳ್ ನೆಲಸಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂ ನಿಮ್ಮಂ ಕರಂ ನಚ್ಚಿ ಸಂ
ಗರಮಂ ಬಲ್ಲಿದರೊಳ್ ಪೊಣರ್ಬೆದನದರ್ಕೆನ್ನೊಳ್ ರಣಶ್ರೀ ರಣಾ
ಜರದೊಳ್ ಮಾಣದೆ ಪೊರ್ದುವಂತೆ ಬೆಸಸಿಂ ನಿನ್ನೊಂದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ || ೮

ಎಂದು ನುಡಿದ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮನ ನಯದ ವಿನಯದ ನುಡಿಗಳ್ಗೆ
ಕರುಣಿಸಿ ಕುರುವೃದ್ಧನಂತೆಂದಂ—

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದಾರ್ತನೇ ಹರಿ ಭರಂಗೆಯ್ದಾರ್ತನೇ ನೀಂ ಪೃಥಾ
ಸುತರಂ ನೋಯಿಸಲಾಗದೆಂದು ನುಡಿದೇನಾಮಾರ್ತಮೇ ನಿನ್ನೊರಂ
ಟುತನಂ ಕೈಗಬಿವಾಯ್ದದಪ್ಪೊಡೆ ಮಹಾಭಾರಾವತಾರಂ ರಣೋ
ದ್ಯುತನಾಗೆಂಬುದನೆಮ್ಮನನ್ಯರಪೊಲೇಂ ನೀಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪೇಬ್ಬುದೇ || ೯

ಎಂಬುದುಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪೋದನಿತ್ತ
ಗಾಂಗೇಯಂ ತನ್ನಂತರ್ಗತದೊಳ್—

ಅಣಿಯರಮೊದವಿದ ಮುಳಿಸಿನೊ
ಳಣಮುಪದವರೆಂದು ರಣದೆ ಜಯಿಸಲ್ ನಾರಾ
ಯಣನೊಳಮುದಾತ್ತನಾರಾ
ಯಣನೊಳಮಿಂತಿತ್ತಿ ಕೊಂಡ ಗಂಡರುಮೊಳರೇ ||

೧೦

ಎನ್ನನೆ ನಚ್ಚಿದನನುವರ
 ಕೆನ್ನನೆ ಪೂಣಿಸಿದನೆನೆಗೆರಟ್ಟಂಡಮುಮೋ
 ರನ್ನರೆ ದಲಿಂತು ಕಾದುವೆ
 ನೆನ್ನಯ ಮಕ್ಕಳೊಳಮೆನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಳಂ || ೧೧

ಮಕ್ಕಳ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ರಥ
 ಮೆಕ್ಕೆಯನೆಡೆಗೊಂಡೊಡವರನೋವದೆ ರಣದೊಳಾ
 ಮಕ್ಕಳನಾಂ ಕೊಂದೊಡೆ ತ
 ನ್ನಿಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಯನೆ ಪಾವು ನೊಣೆವಂತಕ್ಕುಂ || ೧೨

ನರನಾರಾಯಣರಿವರೆ
 ಧುರದೊಳಾ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳರೆನ್ನ ನೊರ್ವಂ ಮೊಮ್ಮಂ
 ಪರಮಗುರುವೊರ್ವನವರಿ
 ವರುಮಂ ಕಾದಲಿವೆನುಲಿದ ರಿಪುನ್ಯಪಬಲಮಂ || ೧೩

ಎಂದು ತನ್ನೊಳಾ ಬಗೆಯುತ್ತಿಸಿನಮತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಸಹಸ್ರಕಿರ
 ಣೋದಯದೊಳನೇಕಸಹಸ್ರ ನರಪತಿಪರಿವೃತನುಮಾಗಿ ಮಂದಾಕಿನೀ ತನೂ
 ಜಂಗೆ ಬಲಿಯನಟ್ಟೆ ಬರಿಸಿ ಮಣಿಮಯಪೀಠದೊಳಾ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವಾಸುರ
 ಯುಧದೊಳಾ ಗುಹಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟುವ ಪುರಂದರನಂದಮನೆ
 ಪೋಲ್ತು—

ತುಂಗಮೃದಂಗಶಂಖಪಟಹಧ್ವನಿ ದಿಕ್ಪಟದಂತನೆಯ್ದೆ ವಾ
 ರಾಂಗನೆಯರ್ ಚಳಲ್ಲುಳಿತ ಚಾಮರಮಂ ನೆರೆದಿಕ್ಕೆ ಸಂಚರ
 ತ್ನಂಗಳುಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಪೊಂಗಳಸಂಗಳೊಳಿದ ಪುಣ್ಯತೋ
 ಯಂಗಳೊಳಟ್ಟುಂ ಮಿಸಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದನಾ ವಿಭು ವೀರಪಟ್ಟಮಂ || ೧೪

ಅಂತು ಪರಶುರಾಮನನಂಜಿಸಿದ ವೀರಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಪಗೆ
ವರನೆನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದನೆಂದು ಪೊಟ್ಟಳಿಸುವ ಸುಯೋಧನನ
ನುಡಿಯನವಕರ್ಣಿಸಿ ಕರ್ಣನಿಂತೆಂದಂ—

ಭಗವತಿಯೇಱುವೇಲ್ವ ತೆಲದಿಂ ಕಥೆಯಾಯ್ತವರೇಱು ನೀನಿದಂ
ಬಗೆದಿವರಿನ್ನು ಮಾಂತಿಱುವರೆಂದು ವಿಮೋಹಿಸಿ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ
ಬಗೆಯದೆ ಕಟ್ಟಿದೈ ಗುರುಗಳಂ ಕುಲವೃದ್ಧರನಾಜಿಗುಯ್ದ ಕೆ
ಮ್ಮಗೆ ಪಗೆವಾಡಿಯೊಳ್ ನಗಿಸಿಕೊಂಡೊಡೆ ಬಂದಪುದೇಂ

ಸುಯೋಧನಾ || ೧೫

ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಮೆ ಸರವಿಗೆ
ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಂಟೆಗೆಣೆ ಕ
ಣೆಟ್ಟ ಮುದುಪಂಗೆ ಪಗೆವರ
ನೆಟ್ಟಿಲ್ವಂ ಮುಱಿವೊಡೆನಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಾ ||

೧೬

ಆದಿಯೊಳವರಂ ಪಿರಿದೊಂ
ದಾದರದಿಂ ನಡಸಿದಜ್ವರಪ್ಪುದಱಿಂದಂ
ಕಾದರಿವರವರೊಳವರುಂ
ಕಾದರ್ ನೆರೆದಿವರೊಳೆತು ನಂಬುವೆ ನೃಪತೀ ||

೧೭

ಎಂಬುದುಮಾ ನುಡಿಗೆ ಸಿಡಿಲ್ದ ಕುಂಭಸಂಭವನಿಂತೆಂದಂ—

ಸಿಂಗದ ಮುಪ್ಪುಂ ನೆಗಟ್ಟೇ
ಗಾಂಗೇಯರ ಮುಪ್ಪುಮಿಳಿಕೆವಡೆಗುಮೆ ವನಮಾ
ತಂಗಂಗಳಿನಸುಹೃಚ್ಚತು
ರಂಗ ಬಲಂಗಳಿನದೆಂತುಮಂಗಾಧಿಪತೀ ||

೧೮

ಕುಲಜರನುದ್ಧ ತರಂ ಭುಜ
 ಬಲಯುತರಂ ಹಿತರನೀ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳ
 ಗ್ಗ ಲಿಸಿದ ಮದದಿಂ ನಾಲಗೆ
 ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬು ವವೊಲುಱದೆ ನೀಂ ಕೆಡೆನುಡಿಸೈ || ೧೯

ಎಂದು ನುಡಿದ ಗುರುವಿನ ಕರ್ಣಕರೋರವಚನಂಗಳ್ಳೆ ಕರ್ಣಂ ಕೆನಿಸಿ—

ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಮುಗ್ಗಿ ಡಿಸಿರೇಂ ಗಳ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಂಗಳಂತು ಮಾ
 ಮಲೆವನನಟ್ಟಿ ತಿಂಬುವೆ ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಪು ಚಲಂ ಕುಲಂ ಗುಣಂ
 ಕುಲಮಭಿಮಾನಮೊಂದೆ ಕುಲಮಣ್ಣು ಕುಲಂ ಬಗೆವಾಗಳೀಗಳೇ
 ಕಲಹದೊಳಣ್ಣು ನಿಮ್ಮ ಕುಲವಾಕುಲಮಂ ನಿಮಗುಂಟು
 ಮಾಡುಗುಂ || ೨೦

ಗಂಗಾಸುತಂ ಪೃಥಾಸುತ
 ರಂ ಗೆಲ್ಲೊಡೆ ತಪಕೆ ಪ್ರೇಪಿನವರ್ಗಳ ಕೆಯ್ಯೊಳ್
 ಗಾಂಗೇಯನಱಿದೊಡಹಿತರ
 ನಾಂ ಗೆಲೆ ತಳ್ಳಿಱುವೆನನ್ನೆಗಂ ಬಿಲ್ವಿಡಿಯೆಂ || ೨೧

ಎಂದು ಕರ್ಣಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆಯ್ಪುದುಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನಿಂತೆಂದಂ—

ಕಲಿತನದುರ್ಕು ಜವ್ವನದ ಸೊರ್ಕು ನಿಜೇಶನ ನಚ್ಚು ಮಿಕ್ಕು ತೋ
 ಳ್ವಲದ ಪೊಡರ್ಪು ಕರ್ಣ ನಿನಗುಳ್ಳನಿತೇನೆನಗುಂಟೆ ಭಾರತಂ
 ಕಲಹಮಿಡಿಚುವಂ ಹರಿಗನಪ್ಪೊಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮೇಕೆ ನೀಂ ಪಳಂ
 ಚಲೆದಸೆಯಣ್ಣು ಸೂಟ್ಟಿಡೆಯಲಪ್ಪುದು ಕಾಣ
 ಮಹಾಜಿರಂಗದೊಳ್ || ೨೨

ಎಂದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ —

ಮುದುಸರ ಬಿಲ್ವಲೈಯುಮಿಱಿ
ನದಟುಂ ಬಗೆವಾಗಳಣ್ಣನೆಂದಂತುಟಿ ತ
ಪ್ಪದು ಕರಮೆ ತುಚ್ಛಮಕ್ಕುಂ
ಕದನದೊಳಿನ್ನೆನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿಂ ||

೨೩

ಪಿಡಿಯೆಂ ಚಕ್ರಮನೆಂಬ ಚಕ್ರೆಯನಿಳಾಚಕ್ರಂ ಭಯಂಗೊಳ್ವಿನಂ
ಪಿಡಿಯಿಪ್ಪೆಂ ಕರಚಕ್ರಮಂ ನರರಥಂ ತೂಳ್ವಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ
ಪಡುವೆಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋ ಗಡಿಸುವೆಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧರಾಧೀಶರಂ
ಪಡಲಿಟ್ಟಂತಿರೆ ಮಾಲ್ಪೆನೋವದೆ ಪಯಿಂಭಾಸಿರ್ವರಂ
ಯುದ್ಧದೊಳ್ || ೨೪

ಎಂದು ಮಹಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾದ ಗಾಂಗೇಯನಳವನಳವಲ್ಲದೆ
ಪೋಗಲ್ವವರಂ ಬೀಡಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯಮೆಂದು ಕಟಿಪಿ ಮುಡಿವಸಂ
ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ದಾಗಳ್—

ಕೆಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನಾಸನಾಂಬುರುಹದಿಂದಾಗಳ್ ಸುರೇಂದ್ರಾಚಲಂ
ನಡುಗಿತ್ತರ್ಕನಳುರ್ಕಗೆಟ್ಟು ನಭದಿಂ ತೂಳ್ವಂ ಮರುಳ್ವಪ್ಪಿದಳ್
ವೃಷನಂ ಗೌರಿ ಸಮಸ್ತಮೀ ತ್ರಿಭುವನಂ ಪಂಕೇಜಪತ್ರಾಂಬುವೋಲ್
ನಡುಗಿತ್ತೆಂಬಿನಮುರ್ವಿ ಪರ್ವಿದುದು ತತ್ಸನ್ನಾಹಭೇರೀರವಂ ||

೨೫

ರನ್ನ : ' ನೀರೊಳಗಿದುರ್ಗಂ ಬೆನುರ್ತನುರಗಪತಾಕಂ '

ದ್ಯುನದೀಜಂ ಕುಡೆ ತೋಯಮಂತ್ರಬಲದಿಂ ಪೊಕ್ಕಿದರ್ಪಂ ಕಾಲವಂ
ಚನೆಗೆಯ್ಯಲ್ ಕೊಳನಂ ಹಲಾಯುಧಕೃಪಾಶ್ವತ್ಥಮರುಂ ನಾಗಕೇ
ತನನೊಳ್ ನಾಳೆಯೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ಪರವರಿನ್ನಂ ಬಾರದನ್ನಂ ಸುಯೋ
ಧನನಂ ಮುನ್ನಮೆ ಕೆಯ್ಗೆ ಮಾಟ್ಟುದು ಬಟಿಕೃಗ್ಗಂ ಗೆಲಲ್

ಬರ್ಕುಮೇ || ೧

ಅದಜಿಂದೀಗಳೆ ಪೋಗಿ ಪೂಗೊಳನಂ ಮುತ್ತಿ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಪೊಟ
ಮಡಿಸಿ ಪಗೆಯಂ ಪಜುವಡಿಪುದೆಂದರವಿಂದನಾಭಂ ಧರ್ಮನಂದನಾದಿಗಳ
ನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಕಿರಾತದೂತಸಂಸೂಚಿತಮಪ್ಪ ಹಲಕುಲಿಶಕಮಲ
ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕಿತಲಕ್ಷಣಮಪ್ಪಡಿವಜ್ಜೆಯಂ ಕಂಡು ಸುಯೋಧನನಡಿವಜ್ಜೆಯ
ಪ್ಪದಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಜಿದು ನಿನ್ನಂದೇಹಚಿತ್ತ ರಾಗೆ—

ಭರತಜರೊಳ್ ಮುನ್ನಿಲ್ಲದ
ಪರಿಭಾಷೆಯನುಂಟುಮಾಡಿ ಪೆಟಗಡಿಯಿಟ್ಟಂ
ಕುರುರಾಜನೆಂದು ಲಜ್ಜಾ
ಭರದಿಂದಂ ತಲೆಯನೆಟಗಿದಂ ಧರ್ಮಸುತಂ ||

೨

ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮನದ ಧೈರ್ಯಕ್ಷತಿಗೆ ಮನಃಕ್ಷತನಾಗಿ
ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ ಧರ್ಮನಂದನನಿರೆ—

ವಿರುವತ್ಸಾರಸರಾಜಹಂಸರವದಿಂದೇವಂದಿರಿಬನ್ನಿಮಿಂ
 ತಿರಿಮೆಂದಾದರಿಪಂತುಟಾಯ್ತು ಪವನೋದ್ಭೂತೋತ್ತರಂಗಾಂಬುಮಿಂ
 ತರದಿಂ ಕಾಲ್ಗಿಪಂತುಟಾಯ್ತು ವಿಕಚತ್ವಂಕೇಜದಿಂ ಪಂಕಜಾ
 ಕರಮುಘ್ಯಂಗುಡುವಂತುಟಾಯ್ತು ನಿಲಜಂಗಭ್ಯಾಗತಪ್ರೀತಿಯಿಂ ||

೩

ಮರುದಾಂದೋಳಿತಜಂಬೂ
 ತರುಶಾಖಾಹಸ್ತಕಿಸಲಯಂ ಮಿಳಿಮಿಳಿರು
 ತ್ತಿರೆ ಸರದೊಳ್ ತೋಪಲೈಂ
 ಕರೆವವೊಲಾಯ್ತು ನಿಲಜಂಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ||

೪

ಭವದಹಿತನಿಲ್ಲಿದಂ ಕೌ
 ರವಾರಿ ನೋಡೆಂದು ಮೂಡಿ ಮುಟ್ಟಾಡಿಯೆ ತೋ
 ಪವೊಲ್ಲಲಿ ಮೂಡಿ ಮುಟ್ಟಾ
 ಡುವ ವಿಹಗಾವಳಿಗಳೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುವೇ ||

೫

ಮೀಂಗುಲಿಗವಕ್ಕಿ ಕೊಳನೊಳ್
 ಮೀಂಗಿಪಗುವ ತೆಪದಿನೆಪಗಿ ನೋಡಿಲ್ಲಿದಂ
 ಪಿಂಗಾಕ್ಷನೆಂದು ಪವನಸು
 ತಂಗಿರ್ಪಡೆದೊರ್ಪ ತೆಪದಿನೇಂ ಸೊಗಯಿಸಿತೋ ||

೬

ಮರುದಾತ್ಮಜ ನಿಜರಿವು ತಲೆ
 ಗರೆದಿದರಪನಿಲ್ಲಿ ನೋಡು ಕೊಳದೊಳಗೆಂಬಂ
 ತಿರೆ ಪೊಳೆದು ತೋರ್ಪ ಜಲಚರ
 ಪರಿಕರಮಪಿಪಿದುವು ತಾಮೆ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ||

೭

ಒಳಗಾದಂ ಪಗೆವಂ ಸರೋವರದೊಳಿದಿನ್ನೆತ್ತವೋಪಂ ಸರೋ
ಜಲಮಂ ಮುಂ ತನೆ ಪೀರ್ದು ಪೀರ್ವೆನಸುಹೃದ್ರಕ್ತಾಂಬುವಂ ತೋರ್ಪೆನೆ
ನ್ನಳವಂ ಮತ್ಪತಿಗೆಂದು ಸಂತಸದೆ ಬಾಹಾಸ್ಥಾಲನಂಗೆಯ್ದು ದಿ
ಗ್ವಲಯಂ ಮಾರ್ದನಿಯಿಟ್ಟವೋಲ್ ಗಜಜುಡಂ

ಚಾಳುಕೃಕಂಠೀರವಂ || ೮

ಆಗಲಾ ಕೊಳನಂ ಬಳಸಿ ಬಂದು ನಿರ್ಭರಮಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿ ಟುದಾದಬ್ಬ
ರಂಗೆಯ್ದು ಪಲತೆಜದ ಪಟ್ಟಿಗಳಂ ಮೊಯ್ಸಿಯುಂ ಶಂಖಂಗಳಂ ಪೂರೈಸಿಯುಂ
ಭೇರಿಗಳಂ ತಾಟಿಸಿಯುಂ ಕಾಹಳೆಗಳನ್ನೊತ್ತಿಸಿಯುಂ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಂ
ಗಳಂ ಬಾಜಿಸಿಯುಂ ಎಂತುಂ ಮೊಜಮಡಿಸಲಾಡಿದೆ ಸುಯೋಧನನಂ
ಪೆಸಗೊಂಡು ನಕುಲನಾನ್ಮೋಟಿಸಿ —

ಅಂಕವ ಕಲಿ ಕುರುವಂಶಶ

ಶಾಂಕನೆ ದುರ್ಯೋಧನಾಂಕನೆನೆ ನೆಗಟ್ಟಿಯಶಃ

ಪಂಕದೊಳಮೀ ಸರೋವರ

ಪಂಕದೊಳಂ ನೀನೆ ನಿನ್ನನಿಂತರ್ದುವುದೇ ||

೯

ಇಜಿವಬೆಡಂಗನೊಳಿಜಿಯಲ್

ನೆಜಿಯಯ್ ನಿನಗಾನೆ ನಾಲ್ವಿನೆಕ್ಕತುಳಕ್ಕುಂ

ನೆಜಿದಿರ್ವನಿರದೆ ಕೊಳನಂ

ಮೊಜಮಡು ತೋಜಿದಪೆನೆನ್ನ ಕೊಂತದ ಸವಿಯಂ ||

೧೦

ಎನೆ ಸಹದೇವನುತ್ಪಟಿಸಿ —

ಎಂದಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸಾವಿ

ಲ್ಲಿದಿರ್ದಯ್ ನಿನ್ನ ಮನದೊಳನ್ನೆವರಂ ನೀ

ನೊಂದಂ ಬಗೆದೊಡೆ ವಿಧಿ ತಾ

ನೊಂದಂ ಬಗೆದತ್ತು ಸಕಲಕುರುಕುಲಕೇತೂ ||

೧೧

ರನ್ನ : ' ನೀರೊಳಗಿದುಂ ಬೆಮರ್ತನುರಗಪತಾಕಂ '

೧೧

ಜವನ ಮಗನಿರ್ಕೆ ಸುಭಟರ
ಜವನಿರ್ಕೆ ಸಿತಾಶ್ವನಿರ್ಕೆ ನಕುಲನುಮಿರ್ಕ
ಣ್ಮುಮೊಡೆನ್ನ ಬಾಳ ಸವಿಯಂ
ಸವಿನೋಡಿ ಬಲಿಕ್ಕೆ ನೀರ ಸವಿಯಂ ನೋಡಾ ||

೧೨

ಎಂಬುದುಮರ್ಜುನಂ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ಮಾನಧನನೆನಿಸಿ ನಿನ್ನಬಿ
ಮಾನಕ್ಷತಿಮಾಡಿದಯ್ ಸುಯೋಧನ ನೀಂ ಮ
ತ್ತೀ ನೀರೊಳಗೆಸಡಿಕುಂ
ಮೀನಿಕುಂ ಕಪ್ಪೆಯಿರ್ಕುಮಿರ್ಪರೆ ಗಂಡರ್ ||

೧೩

ಮಾನಧನ ನಿನ್ನ ಸುತಸೈ
ನ್ಯಾನುಜಶತಕಕ್ಕೆ ಕೇತುವಲ್ಲದೆ ಗಂಗಾ
ಸೂನು ಮೊದಲಾದ ಪಲರ್ಗಂ
ನೀನೊರ್ವನೆ ಕೇತುವಾದೆ ಕುರುಕುಲಕೇತೂ ||

೧೪

ಕುಮರಂಕರಾಮನ್ಯಪನೊಳ್
ಸಮರಂ ನಿನಗರಿದು ತಕ್ಕಾದೆನಗಂ ನಿನಗಂ
ಸಮರಂ ನಿನ್ನಂ ನುಂಗ
ಲ್ಕುಮೋಘಶರಮಿದುರ್ವಿವಟಿ ಸವಿಯಂ ನೋಡಾ ||

೧೫

ಎಂಬುದುಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂದನಂ ಮುನ್ನೆ ಗೆಯ್ದಧರ್ಮಮಂ ನೆನೆಯದೆ
ಕುಲಕ್ರಮಯುಕ್ತಮಸ್ಪ ನಿರ್ಮಲಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಮನೆ ಬಗೆದು ಧರ್ಮನಂದನ
ನಿಂತೆಂದಂ—

ಭರತಾನ್ವಾಯದೊಳಂದಿನಿಂದನೆಡೆಯೊಳ್ ಸಾಪತ್ಯದೊಳ್ ಬದ್ಧಮು
 ತ್ವರಮಿಲ್ಲೆ ಮ್ಮನಕಾರಣಂ ಕಡೆಡಿದಯ್ ಸಾವೆಯಿದ್ದಿದಯ್ ನಷ್ಟಸೋ
 ದರಮಾಯಿತ್ತಿನಗಂ ಸ್ವಗೋತ್ರವಧೆಯಪ್ಪಾ ಪಾತಕಂ ಕೌರವೇ
 ಶ್ವರ ನೀಂ ಸಂಧಿಗೊಡಂಬಡಿತು ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕಿರ್ಪುದೇಂ ತಕ್ಕುದೇ || ೧೬

ಎಂಬುದುಮಾ ನುಡಿಗಿ ಸೈರಿಸದೀ ಬೂತೆನ್ನ ಸರಂಗೇಳ್ವೊಡಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮ
 ಮಡುವನಲ್ಲನಿವಂಗಾನೆ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಭೀಮಸೇನನುದ್ವಾಮಕೋಪಾಟೋಪ
 ಚಿತ್ತದಿಂ ಬದ್ಧಭುಕುಟಿಯಾಗಿ—

ಬಳವದ್ವಿಗ್ರಹದೊಳ್ ನೀ
 ನೊಳಗಿದರ್ಯ ಮುನ್ನೆ ನಿನ್ನ ಕುಲಮೆಲ್ಲಮನಾಂ
 ಮುಳಿದಿಲಾದುಂ ಪಿಂದನೆ ಬರೆ
 ಕೊಳದೊಳಗುಳಿದಿದುರ್ ಮರುಳೆ ಬರ್ದುಕಲ್ ಬಗೆವಾ || ೧೭

ಭವದನುಜನರುಣಜಲಮಂ
 ಸವಿನೋಡಿದೆನಿತು ನಿನ್ನ ಬಲಜಲನಿಧಿಯಂ
 ಸವಿನೋಡಿದೆನೀ ಕೊಳನಂ
 ತವೆ ಪೀರ್ದು ಬಯ್ಯೆ ನಿನ್ನ ಸವಿಯಂ ನೋಬ್ಬಿಂ || ೧೮

ಸ್ವರಮಂ ಕೇಳಲ್ಪೆನ್ನು
 ಗ್ರರೂಪಮಂ ನಿಂದು ನೋಡಲಣ್ಣದೆ ಸಮರಾ
 ಕರಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಕಮಲಾ
 ಕರಮಂ ಪೊಕ್ಕೆಲವೊ ಮರುಳೆ ಬರ್ದುಕಲ್ ಬಗೆವಾ || ೧೯

ಜಳದೊಳ್ ಮೀನಿರ್ಪವೊಲ್ ನೀಂ ಕೊಳದೊಳೆ ಮುಲುಗಿದರ್ಕ್ಕಟಾ
 ಕೋಡ ಸೇಡಿಂ

ಗೊಳಗಾದಯ್ ನಿನ್ನ ದುರ್ಯೋಧನವೆಸರ್ಗಿದು ಲಜ್ಜಾಕರಂ
 ತೋಪಿದಯ್ ನಿ

ನ್ನಳವಂ ಚಿಃ ಸತ್ತರೇಂ ಪುಟ್ಟರೆ ಪೊಲಮಡು ನೀಂ ಕಯ್ದು ಗೊಳ್
ಕಾರವೇಂದ್ರಾ
ಚಳವಜ್ರಂ ಬಂದನೀತಂ ಕುರುಕುಲಮುಢನೋದ್ಭೀಕರಂ
ಭೀಮಸೇನಂ || ೨೦

ಹರಿ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ವಂದಂದನಗಡಿಸಿದಹಂಕಾರಮೆಲ್ಲಿತ್ತೊ ಕೃಷ್ಣಾಂ
ಬರಕೇಶಾಕೃಷ್ಟಿಯಂ ಮಾಡಿಸಿದ ಮದಮದೆಲ್ಲಿತ್ತೊ ಕೌಂತೇಯರಂ ಮ
ಚ್ಚರದಿಂ ಕಾಂತಾರದೊಳ್ ತಿಲ್ಲನೆ ತಿರಿಸಿದ ಸೊರ್ಕಿಗಳೇನಾದುದೆಂದಾ
ಕುರುವಂಶಾಧೀಶನಂ ಮೂದಲಿಸಿದನದಟಂ ಭೀಮನುದ್ಧಾಮಭೀಮಂ || ೨೧

ಅಂತು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿದುಮೆಂತುಂ ಪೊಲಮಡಿಸಲಾಟದೆ—

ಎನಿತಂ ಪೊಕ್ಕಿದರ್ಪಯ್ ನೀಂ ಪೊಲಮಡು ಕೊಳದಿಂ
ದ್ರೌಪದೀದ್ರೋಹ ದುಶ್ಯಾ
ಸನದುಷ್ಟಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭೀಷ್ಮಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲಬಂಧುಕ್ಷಯೋತ್ಪನ್ನದುಃಖ
ಧ್ವನಿವಾರಿಚ್ಛಿನ್ನಧೈರ್ಯದ್ರುಮ ಯಮಸುತನಿಷ್ಕಾರಣದ್ವೇಷಿ ಭೀಮ
ಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳಿನ್ನಮಿದರ್ಪಯ್ ಕುರುಕುಲವಿಲಯೋತ್ಪಾತ
ನೋತ್ಪಾತಕೇತೂ || ೨೨

ಎಂದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಒಡೆಯಲಜಾಂಡಂ ಕುಲಗಿರಿ
ಕೆಡೆಯಲ್ ಪಿಳೆಯಲೈ ಧಾತ್ರಿ ದಿವಿಜರ್ ನಡುಗ
ಲೊಡರಿಸುವಿನಂ ಜಟಾಸುರ
ಹಿಡಿಂಬಕವೈರಿ ಸಿಂಹನಾದಂಗೆಯ್ದಂ ||

೨೩

ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ಅನಿಲತನೂಜನ ಸಿಂಹ
 ಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳ್ವಳ್ಳಿ ತತ್ಪರೋವರದೆರ್ಧೆ ಪ
 ವ್ವನೆ ಪಾಜುವಂತೆ ಪಾಜಿದು
 ನನಾಕುಳಂ ಕೊಳದೊಳಿದರ್ ತದ್ವಿಹಗಕುಳಂ || ೨೪

ಅರೆಬೆಂದುವು ತಾವರೆ ಖಗ
 ಮರೆಬೆಂದುವು ಭೀಮಕೋಪಶಿಖಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸರೋ
 ವರದ ಮಬಲ್ ಪುರಿಗಡಲಿಗೆ
 ಪುರಿದ ಮಬಲ್ ಕಾಯ್ವ ತೆಲದೆ ಕಾಯ್ದತ್ತಿತ್ತಂ || ೨೫

ಬಂದಂ ಬಕಾಂತಕಂ ವೋ
 ಕೊಂದಂ ಬಕವೆಸರ್ಗಿ ಮುನಿದು ನಮ್ಮಮನಿನ್ನೆಂ
 ಬಂದದೊಳೆ ಪಾಜಿ ಪೋದುವು
 ನಿಂದಿರದುರವಣಿಸಿ ಬಕನಿಕಾಯಕಮದಜಿಂಗಳ್ || ೨೬

ಕುಸಿತಮರುತ್ಸುತರನಕ
 ಳ್ಳಿ ಪಯಶ್ಚರನಿಕರಸಂಭ್ರಮೋಲ್ಲಹರಿಕೆ ಭಾ
 ವಿವೊಡೆ ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಳಂ ಕಿ
 ಟ್ತು ಪಾಜುವಂತಾಯ್ತು ಕಮಲಜಾಂಡಂ ಬರೆಗಂ || ೨೭

ಅಳುದುರ್ ಕೊಳೆ ಭೀಮಕೋಪಾ
 ನಳನೆಸವೊಯ್ವಿಟ್ಟ ಜಲದವೊಲ್ ಮುಗಿದುದಾ
 ಕೊಳದ ಜಲಮೆಯ್ವೆ ಕಾಯ್ವೆಸ
 ರೊಳೆ ಕೂಲ್ ಕುದಿನಂತೆ ಕುದಿದುವನಿಮಿಷತತಿಗಳ್ || ೨೮

ಅಂತು ಜಲಚರಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವಸುಂಗೊಳೆ ಗೋಜುಂಡೆಗೊಳೆ
 ಕೂಜ್ಜುದಿಗೊಳೆ ಮಹೋತ್ತಂಗಸಿಂಹಕೇತನಂ ಸಿಂಹನಾದಂಗೈಯ್ಯೆ—

ಆ ರವಮಂ ನಿರ್ಜಿತಕಂ
 ಶೀವರವಮಂ ನಿರಸ್ತಘನರವಮಂ ಕೋ
 ಪಾರುಣನೇತ್ರಂ ಕೇಳ್ವಾ
 ನೀರೊಳಗಿದುರ್ಗಂ ಬೆಮರ್ತನುರಗಪತಾಕಂ ||

೨೯

ಅಂತು ಬೆಮರ್ತುಮ್ಮಳಿಸಿ ಸೈರಿಸಲಾಡಿದೆ ಜಲವಂತ್ರಮನೇನುಮಂ
 ಬಗೆಯದೆ ಕೋಪೋದ್ರೇಕಮನೆ ಬಗೆದು—

ಸಲಿಲಸ್ತಂಭನವಿದ್ಯಾ
 ಬಲಮನಪೇಕ್ಷಿಸಿದನೆನ್ನದುರಗಪತಾಕಂ
 ಬಲಹಾನಿಯಾಗಿ ಕೊಳದೊಳ
 ಗುಳಿದಿದರ್ಪನೆಂದು ನಗರೆ ಕೂರದರೆನ್ನಂ ||

೩೦

ಶಲ್ಯಂ ಸತ್ತಿಂಬಯಮು
 ಖಲ್ಯಂ ಕೊಳದೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕು ಮೆಯ್ಯರೆದಯ್ ಚಿಃ
 ಖಲ್ಯನೆನೆ ಬಾರ್ತೆಗೆಟ್ಟುದ
 ಮೂಲ್ಯಯಶೋರತ್ನಮೆಂಬುದಂ ಮಾಡುವೆನೇ ||

೩೧

ತ್ಯುಣವಲ್ಲಘಜೀವಿತರ
 ಕ್ಷಣಾರ್ಥದಿಂ ಕುಲದ ಭಲದ ಚಾಗಮನಾಂತುಂ
 ಗುಣಹಾನಿಯಾಗಿ ಪುರುಷರ
 ಗಣನೆಗೆ ವಂದೆನ್ನನಾನೆ ಲಘುಮಾಡುವೆನೇ ||

೩೨

ಮುನಿವಂ ಮೂದಲಿಸಿಯುಮಿ
 ನೈನಿತಂ ಪೊಕ್ಕರ್ಪೆನೆಂದು ಚಿತ್ತಕ್ಷೋಭಂ
 ತನಗಾಗಿ ಜಲಚರಕ್ಷೋ
 ಭನಿನಾದಂ ಪೊಕ್ಕು ಪೊಣ್ಣೆ ವಿಬುಧಕ್ಷೋಭಂ ||

೩೩

ಆಗಲಾ ಜಲಸ್ತಂಭಮಂತ್ರಮೆಲ್ಲಮವಿನೀತನಪ್ಪ ರಾಜಪುತ್ರನೊಳಾ
ಳೋಚಿಸಿದ ಮಂತ್ರದಂತೆ ಪರಿಣಾಮರಮಣೀಯಮಾಗದೆ ಕಿಡಿಯುಮಹಂ
ಕಾರಂಗಿಡದೆ—

ನಿಜಮಕುಟಸ್ಪುರನ್ಮಣಿಗಣಚ್ಛವಿಯಿಂ ಸುರಚಾಪಲೀಲೆ ಪಂ
ಕಜವನದೊಳ್ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ ತನ್ನಯ ಮೇಗೊಗೆದಿದರ್ ನೀಲನೀ
ರಜವನದಿಂ ಕಜಂಗಿ ಕಮಲಾಕರದಿಂ ಪೊಷಮಟ್ಟನುನ್ನತೋ
ದ್ಭುಜಯುಗತೋರಣಾಯಿತಗದಾಪರಿಘಂ ಘಣಿರಾಜಕೇತನಂ || ೩೪

ರಭಸೋನ್ನತಲಗ್ನತರಂ
ಗಭಂಗಮೂರುಗಳೊಳುತ್ತಮಾಂಗದೊಳೆತ್ತಂ
ಪ್ರಭವಿಸಿದುದು ಕೌರವನೂ
ರುಭಂಗಮಂ ಮಕುಟಭಂಗಮಂ ಸೂಚಿಪವೋಲ್ || ೩೫

ರಸೆಯಿಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಂ ಪೊಷಮಡುವವೊಲಂತಾ ಸರೋಮಧ್ಯದಿಂ ಸಾ
ಹಸಗರ್ವಾಲಂಕೃತಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕೊಳೆ ಪೊಷಮಟ್ಟಿಲ್ಲಿದಂ ಭೀಮನೆಂದೆ
ಣ್ಣಿಸೆಯಂ ನೋಡುತ್ತಿ ಮತ್ತದ್ಭುತನಟಿನಿಟಲಾಲೋಲಕೀಲಾಕ್ಷಿವೋಲ್ ದ
ಳಿಸೆ ಕೋಪಾರಕ್ತನೇತ್ರಂ ನಿಜಭುಜಗದೆಯಂ ತೂಗಿದಂ
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ || ೩೬

ಅಂತು ನಿಜಭುಜಗದೆಯಂ ತೂಗುತ್ತಮಿದರ್ ದಂದಶೂಕಪತಾಕನ
ಸೆರಗಿಲ್ಲದ ಮೆಯ್ಯಲಿತನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತಲೆಯಂ ತೂಗಿ ನಿಜಭುಜಪ್ರತಾಪ
ನಿರ್ಜಿತನಿಖಿಲಭೀಮಸೇನಂ ಭೀಮಸೇನಂ ಕೌರವನಿದಿರ್ಗೆ ವಂದು—

ನಿನ್ನನುಜನರುಣಜಲಮಂ
ಮುನ್ನಂ ತವೆ ಪೀಡೊಡಂಜಿ ನೀಂ ಪುಗೆ ಕೊಳನಂ
ಬೆನ್ನನೆ ಬಂದಾತಂ ಶೌ
ಯೋನ್ನತನೀಯಿದರ್ನಲೆ ಕೌರವಮಲ್ಲಂ || ೩೭

ಎಂದು ನೆಲಿನನುಂಟುಮಾಡಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ದುರ್ಯೋಧನನತಿ
ಕ್ರೋಧಾನಲನಾಗಿ—

ಯಮರಾಜಪ್ರಿಯಸೂನುಗಂ ನಿನಗಮಾ ಗಾಂಡೀವಧನ್ವಂಗಮಾ
ಯಮಳಗಂ ಪ್ರಿಯೆಯಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಕಚಪ್ರಾರಂಭಮಂ ಬಾಹುವಿ
ಕ್ರಮಿ ದುಶ್ಯಾಸನನಂದು ಮುಂದೆ ತೆಗೆವದೆಲ್ಲಿದೆಯೀ ಗಂಡಗ
ವಮುಮಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಯ್ತು ಪಂಡ ನಿನಗಿಂದೀ ಗಂಡನಾರ್
ಮಾಡಿದರ್ || ೩೬

ಅನಿಲಾತ್ಮಜ ನಿಮ್ಮಯ್ವರ
ವನಿತೆಯನಂದೊರ್ವ ತಂದನಲ್ಲಿಂ ದುಶ್ಯಾ
ಸನನೆಲೆದುಕೊಂಡು ಬರಲೆಂ
ದಿನಗಖಿಳಾವನಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಕೇರ್ತಿಯುಮಂ || ೩೯

ಅಸುರಂ ವಸುಧಾತಳಮಂ
ರಸಾತಳಕ್ಕುಯ್ಯೆ ಹರಿ ತರಲ್ ಪೊಕ್ಕಪೊಲೀ
ವಸುಮತಿಯನೆತ್ತಿ ನಿನ್ನಯ
ದೇಸಿಯಂ ತರೆ ಪೊಕ್ಕೆನ್ನಂಜಿ ಪೊಕ್ಕೆನೆ ಕೊಳನಂ || ೪೦

ನಾಲ್ಕುಡೆಗಳೆದುಱೆ ಬೇರಂ
ಬಿಟ್ಟೆಯುಮಂ ತಿಂದು ವನದೊಳಡಗಿರೆ ನೀಮುಂ
ನೀಲ್ಕುರಿಸಿ ನಿಂದುಮೀಗಳ್
ಪೇಱ್ ಕಮ್ಮೈಸುವರೆ ಬಿರುದುಮಂ ಬೀರಮುಮಂ || ೪೧

ಪುಟ್ಟಂ ಸಟ್ಟುಗಮಂ ಕೊಂ
ಡಟ್ಟುಱಿಸಿ ಬೋನಮಿಟ್ಟು ಬಂದೆಯೊ ಗದೆಗೊಂ
ಡೊಟ್ಟೈಸಿ ಕಾದುವಂತುಟ್ಟು
ತೊಟ್ಟನೆ ಕೊಳೆ ನಿನಗೆ ಗಂಡಗರ್ವಮುಮಾಯ್ತೇ || ೪೨

ಎಸರನಿಡುವಕ್ಕಿಗರ್ಚುವ
 ಬೆಸನುಂ ಕಯ್ಯೆಟ್ಟಿವ ಕಂಚುಗರ್ಚುವ ಬೆಸನುಂ
 ಬೆಸನಕ್ಕುಂ ಮತ್ಸ್ಯನ ಬಾ
 ಣಸಿಗಂಗಾರಿತ್ತರೆಲವೊ ನಿನಗೀ ಬೆಸನಂ ||

೪೩

ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ಭೀಮಸೇನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ
 ನಕ್ಕು—

ಪಿರಿಯಣ್ಣನ ನನ್ನಿಯನಾ
 ದರದಿಂ ಕಾಯಲೈ ಪೆರಿಗೆ ಬಾಣಸುಗೆಯ್ವೆಂ
 ಕುರುವಂಶಜ ಕೇಳೆ ನಿನ್ನೀ
 ಶರೀರಮಾಂಸದೊಳೆ ಮರುಳ್ಗೆ ಬಾಣಸುಗೆಯ್ವೆಂ ||

೪೪

ನೆನೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನಿಂದಮಂದು ನಿನಗಾದಾಪತ್ತನಾ ಬನ್ನಮಂ
 ನೆನೆ ನೀಂ ಗೋಗ್ರಹಣಪ್ರಸಂಚದೊಳೆ ಮೆಯ್ಯೆತ್ತಿ ದುರ್ದಮಂ ನಿನ್ನ ತ
 ಮ್ನನ ಕೆನ್ನೆತ್ತರನೀಂಟುವಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದಳ್ಳುತ್ತೆ ಬೆನ್ನಿತ್ತುದಂ
 ನೆನೆ ಪಿಂತಿಕ್ಕಿದ ನಿನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಕವಲ್ವನ್ನಂಗಳಂ ಕಾರವಾ ||

೪೫

ಜತುಗೇಹಾನಲದಾಹದಿಂ ವಿಷವಿಶೇಷಾಲಿಪ್ತ ಗುಪ್ತಾನ್ನದಿಂ
 ಕೃತಕದ್ವ್ಯಾತವಿನೋದದಿಂ ದ್ರುಪದಜಾಕೇಶಾಂಬರಾಕೃಷ್ಟಿಯಿಂ
 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಜ ಪಾಂಡುರಾಜಸುತರಂ ಮುನ್ನಂ ಕೊಲಲೊಡ್ಡಿ ದಯಾ
 ಗತಕಾಲಂ ಲಯಕಾಲನಾಯ್ತು ನಿನಗಿನ್ನಾಯ್ತು ತ್ಯಕಾಲಂ ಗಡಾ ||

೪೬

೩

ಜನ್ನ : ' ಅನ್ಯತಮತಿ — ಅಷ್ಟನಂಕ '

ಆ ಕಥೆ ಮತ್ತೆಂತೆಂದೊಡಿ
ಳಾಕಾಂತೆಗವಂತಿವಿಷಯಮಾಸ್ಕದವೊಲ್ ಶೋ
ಭಾಕರಮಾಯ್ ದಪ್ಪೊಳ್ ನಾ
ನಾಕುಟ್ಟಳದಂತೆ ಮೆಱೆವುದುಜ್ಜೇನಿಪುರಂ ||

೧

ಆ ಪುರದರಸಂ ನತಭೂ
ಮೀಪಾಲರ ಮಕುಟಮಸ್ತಕದೆ ನಿಜತೇಜೋ
ರೂಪಕಮೆ ಪದ್ಮರಾಗದ
ದೀಪದವೊಲ್ ಮೆಱೆವಿನಂ ಯಶೌಘಂ ಮೆಱೆವಂ ||

೨

ದೊರೆವಡೆದ ಯಶೌಘನ ಭೂ
ವರತಿಳಕನ ಕಣ್ಣಳಂಗರಕ್ಕರ್ ಮನಮಾ
ಭರಣಂ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀ ಸಹ
ಚರಿಯೆನೆ ಸಂದತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಗರಸಿತನಂ ||

೩

ಅನಿತೆಸೆವ ಚಂದ್ರಮತಿಗಂ
ಜನಪತಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಯಶೋಧರನೆಂಬಂ
ಜನಮೋಹನಬಾಣಂ ಕ
ರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಂ ನನೆಯ ನಾರಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದವೊಲ್ ||

೪

ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸಿರಿ ಮಾ
ತಾಡುವ ಬಾಯ್ಗಳ ರಸಾಯನಂ ಸಂತಸದಿಂ
ಕೂಡುವ ತೋಳ್ಗಳ ಪುಣ್ಯಂ
ನಾಡಾಡಿಯೆ ರೂಪು ಕುವರವಿದ್ಯಾಧರನಾ ||

೫

ಎಳವೆಳ್ಳಿಂಗಳ್ ನನೆಗಣೆ
ಮಳಯಾನಿಳಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರೊಳಗಾರೊ ಕುತೂ
ಹಳಮಾದಪುದೆನ್ನದ ಕ
ಣ್ಣೊಳನೆ ಯಶೋಧರಕುಮಾರನಂ ಕಾಣಲೊಡಂ ||

೬

ಅವ್ಯತಮತಿ ಗಡ ಯಶೋಧರ
ನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಆಕೆ ದೀವಮಾಗೆ ಪುಳಿಂದಂ
ಸುಮನೋಬಾಣಂ ತದ್ಭೂ
ರಮಣನನೊಲಿದಂತೆ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ ||

೭

ನರೆಯೆಂಬ ಹೊರಿಸು ಮೊಗಮೆಂ
ಬರಮನೆಯಂ ಮೊಕ್ಕೊಡಂಗನಾಲೋಕನಮೆಂ
ಬರಸೆಂತಿದರ್ಪನೆಂದಾ
ನರನಾಥಂ ತೊಟ್ಟಿದನಖಿಳವಿಷಯಾಮಿಷಮಂ ||

೮

ಧರಣೀಭಾರಕ್ಕೆ ಯಶೋ
ಧರನನೊಡಂಬಡಿಸಿ ನೂರ್ವರರಸುಗಳೊಡನಾ
ದರದಿಂ ಕಂಬಂದಪ್ಪಿದ
ಕರಿಯಂತೆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ನಡೆದನಿಳೇಶಂ ||

೯

ಅಳವಡೆ ಭುಜದೊಳ್ ಮೃಗನುದ
ತಿಳಕದವೊಲ್ ಸಕಲಧರಣಿ ಯೌವನಭೂಷಾ
ವಳಿಯೆನೆ ತಿರ್ದುವನಾ ನೃಪ
ಕುಲಶೇಖರನಮೃತಮತಿಯ ಮುಖದರ್ಪಣದೊಳ್ || ೧೦

ಅವನಿಪನೊರ್ವೆ ಸಭಾಮಣಿ
ಭವನದಿನಂಬರತರಂಗಿಣೀಪುಳಿನಮನೇ
ಉವ ಹಂಸನಂತೆ ಶಯ್ಯಾ
ಧವಳಪ್ರಾಸಾದತಳಮನೇಱಿದನರಸಾ || ೧೧

ಅಮೃತಮತಿಸಹಿತಮಾ ಚಂ
ದ್ರಮತಿಯ ಸುತನಂತು ಮೆಱೆವ ದವಳಾರದೊಳ
ಭ್ರಮುವೆರಸಭ್ರಗಜಂ ವಿ
ಭ್ರಮದಿಂದಂ ಸೆಜ್ಜರಕ್ಕೆ ಬಂದವೊಲೆನೆಗುಂ || ೧೨

ಹೃದಯಪ್ರಿಯರಂತೊಱಗಿದ
ಪದದೊಳ್ ಗರಟೆಗೆಯ ಜಾವದುಕ್ಕಡದುಲಿ ಮ
ಱ್ಗಿದ ಪೊತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಕರುಮಾ
ಡದ ಪಕ್ಕದೊಳಿರ್ಡ ಪಟ್ಟಿದಾನೆಯ ಬದಗಂ || ೧೩

ಬಿನದಕೆ ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ನು
ಣ್ಣನಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕತಕಬೀಜಮಾಯ್ತೆನೆ ಮೃಗಲೋ
ಚನೆ ತಿಳಿದಾಲಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿದ
ಮನಮಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನಂಗೊಟ್ಟಳ್ || ೧೪

ಅಂತಿಸೆಯೆ ಪಾಡುತಿರೆ ತ
 ದ್ವಂತಿಪನತಿನೂತ್ನ ಗೀತಪಾತನ ವಿಕಲ
 ಸ್ವಾಂತಿಗೆ ನೋಡುವ ಕೂಡುವ
 ಚಿಂತೆ ಕಡಲ್ವರಿದುದಂದು ಬೆಳಗಪ್ಪಿನೆಗಂ ||

೧೫

ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿಗೆ
 ಮನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಲಿಕ ಕಲಿಸಿದೊಡವಳಾ
 ತನ ರೂಪುಗಂಡು ಕಣ್ಣಂ
 ಮನಕ್ಕಮುದ್ಗಾರವೆತ್ತು ಭೋಂಕನೆ ಮಗುಳ್ವಳಾ ||

೧೬

ಅವ್ಯತಮತಿಯೆತ್ತು ರೂಪಾ
 ಧಮನಷ್ಟ್ಯವಂಕನೆತ್ತು ಚಿತ್ರಮಪಾತ್ರೇ
 ರಮತೇ ನಾರೀ ಎಂಬುದು
 ಸಮನಿಸಿದುದು ಬೆಂದ ಬಿದಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಕ್ಕುಂ ||

೧೭

ಎನುತುಂ ಬಂದು ವಿಷಣ್ಣಾ
 ನನೆಯಂ ಮಾರ್ಗಾವಲಗ್ನನೇತ್ರೆಯನುಚ್ಛವ
 ಸನಿತಪ್ಪಾಧರರುಚಿಯಂ
 ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನೆಯನೆಯ್ದಿ ಕಂಡಂತೆಂದಳಾ ||

೧೮

ಕಂತುವಿನ ಕಯ್ಯ ಕೂರಸಿ
 ಯಂತಿರೆ ಗರಗರಿಕೆವಡೆದು ಪೊಳೆವಸಿಯಳೆ ನೀನ್
 ಇಂತಪ್ಪ ಕಾಮದೇವಂ
 ಗಿಂತೆಂತಾಯ್ದು ಉಸಿ ಕೂರ್ತೆಯೆಂದಾನಲಿಯೆಂ ||

೧೯

ಈ ದೊರೆಯನೆಂದು ತೋರಿಲಾ
ಮೇದಿನಿಯೊಳಗಾತನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆನೆ ಪೇಟೆ ಪೇಟೆ
ಕಾದಲನಂತಿರೆ ಚಿಲ್ವನೆ
ದೂದವಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆಯೆಂದೊಡೆ ಪೇಟೆಳ್ || ೨೦

ವಟಿದಲೆ ಕುಟಿನೊಸಲಬಿಗ
ಣ್ಣೊಟಿನಾಯ್ ಹಪ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು ಮುರುಟಿದ ಕವಿ ಬಿ
ಬಿ ಟುವಲ್ ಕುಸಿಗೊರಲಿಬಿಡೆದೇ
ಪೊಟಿಂಟ ಬೆನ್ ಬಾತ ಬಸಿಟಿಡಂಗಿದ ಜಘನಂ || ೨೧

ಕಟಿದೊವಲ ಪಟಿಯ ಕುಟಿಯಂ
ತಿಟಿದಂದದ ಮೆಯ್ಯನಾತಮಾತನ ಕಯ್ಯಳ್
ಕುಟಿಗಣ್ಣು ಕೂನಬೆನ್ ಕಾಲ್
ಮಟಿಯಿಸುವುದು ಟೊಂಕ ಮುಟಿದ ಕತ್ತಿಯ ಕಾಲಂ || ೨೨

ಎಂದೊಡೆ ದೂದವಿಗವಳಿಂ
ತೆಂದಳ್ ಗರಗರಿಕೆ ಕೊರಲೊಳೀಕ್ಷಣದೊಳ್ ವಾ-
ಬಿಂದು ಮಿಡುಕೆದೆಯೊಳೊದವೆ ಪು
ಳಿಂದನ ಕಣಿಗಟ್ಟಿ ನಿಂದ ನನಹರಿಣಿಯವೊಲ್ || ೨೩

ಕರಿದಾದೊಡೆ ಕತ್ತುರಿಯಂ
ಮುರುಡಾದೊಡೆ ಮಲಯಜಂಗಳಂ ಕೊಂಕಿದೊಡೇಂ
ಸ್ಮರಚಾಪಮನಿಳಿಕೆಯ್ವರೆ
ಮರುಳೇ ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ || ೨೪

ಒಲನಾದೊಡೆ ರೂಪಿನ ಕೋ
 ಟಲೆಯೇವುದೊ ಕಾರ್ಯಮಾಗೆ ಕಾರಣದಿಂದಂ
 ಫಲಮೇನಿಂದೆನಗಾತನೆ
 ಕುಲದೈವಂ ಕಾನುದೇವನಿಂದ್ರಂ ಚಂದ್ರಂ ||

೨೫

ಎಂದಾಕೆಗೆ ಲಂಚಮನಿ
 ತ್ತೆಂದುದನೆಂದೆರವಿಗೊಂಡು ಕಟಿಪುನುದುಮವಳ್
 ಸಂದಿಸಿದೊಡವ್ಯತಮತಿ ರಾ
 ತ್ರಿಂದಿವಮಾತನೊಳೆ ಸಲಿಸಿದಳ್ ತೆಪ್ಪುಗಳಂ ||

೨೬

ಆ ವಿಕಟಾಂಗನೊಳಂತಾ
 ದೇವಿಗೆ ರುಚಿಯಾಗೆ ರತಿಫಲಾಸ್ವಾದನದೊಳ್
 ಬೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ
 ಮಾವಿಳಿದಪ್ಪಂತೆ ಪತಿಯೊಳಿಳಿದಾಯ್ತು ಮನಂ ||

೨೭

ನೋಡುವ ಮಾತಾಡುವ ಬಾಯ್
 ಗೂಡುವ ಪದನವ್ಯತಮತಿಗೆ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಿಂ
 ಪಾಡಲೆಯುತ್ತಿರೆ ನೋಡ
 ಲ್ವೀಡಿ ಯಶೋಧರನದೊರ್ಮೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ||

೨೮

ಮುಱಿದೊಳಗಿದನಂತೆವೊಲಿರೆ
 ಪಪಮೆ ಪಗಲ್ ಮುಗಿಯೆ ಸಿಲ್ವ ಕೈರವದಿನಿರುಳ್
 ಪೊಪಮಡುವಂತರಸನ ತೋ
 ಕ್ನಿಱಿಯಿಂ ನುಸುಳ್ಳರಸಿ ಜಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಳ್ ||

೨೯

ಬೆನ್ನೊಳಿ ಪೋದಂ ದೋಷದ
ಬೆನ್ನೊಳಿ ಸಂದಿಸುವ ದಂಡದಂತರಸಂ ಪ್ರ
ಚ್ಚನ್ನದಿನ್ಮರ್ಚಿದ ಬಾಳ್ವೆರೆ
ಸನ್ನೆಗಮಾ ಬದಗನರಸಿ ತಡೆದೊಡೆ ಮುಳಿದಂ ||

೨೦

ಮುಳಿದಾಕೆ ತಂದ ಮಾಲಾ
ಮಳಯಜ ತಾಂಬೂಲಜಾಲಮಂ ಕೆದಱಿ ಕುರು
ಳ್ಳಳನೆಲೆದು ಬೆನ್ನ ಮಿಳಿಯಿಂ
ಕಳಹಂಸೆಗೆ ಗಿಡಿಗನೆಲಗಿದಂತಿರೆ ಬಡಿದಂ ||

೨೧

ತೋರಮುಡಿವಿಡಿದು ಕುಡಿಯಂ
ನಾರಂ ತದೆವಂತೆ ತದೆದು ಬೀಟಿಯ ಕಾಲಿಂ
ಬಾರೇಲಿ ಬದಗನೊದೆದೊಡೆ
ಕೇರೆ ಪೊರಳ್ವಂತೆ ಕಾಲಮೇಲೆ ಪೊರಳ್ವಳ್ ||

೨೨

ತಡವಾದುದುಂಟು ನಲ್ಲನೆ
ಬಡಿ ಮುಳಿಯದಿರಸನೆಂಬ ಪಾತಕನೆನ್ನಂ
ತೊಡೆಯೇಱಿಸಿ ಕೇಳಿಕೆಯಾ
ದೊಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನುಂತೆ ನಿಲಲಣ್ಮವೆನೇ ||

೨೩

ಕೆವಿಸವಿ ದನಿ ಕಣ್ಣಸವಿ ರೂ
ಪವಧರಿಸೆಲೆ ಗಜವೆಡಂಗ ನೀನುಲಿದೊಡೆ ಸಾ
ವವಳಿನಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರ್
ಸವಸೋದರರೆಂದು ತಿಳಿದಿಳಾ ನಂಬುಗೆಯಂ ||

೨೪

ಆಗಳ್ ಬಾಳ್ ನಿಮಿದುರ್ದು ತೋಳ್
ತೂಗಿದುದು ಮನಂ ಕನಲ್ದುದಿವರುಮನೆರ
ಟ್ಟಾಗಂ ಮಾಡಲ್ ಧೃತಿ ಬಂ
ದಾಗಳ್ ಮಾಣೆಂಬ ತೆಱದೆ ಪೇಸಿದನರಸಂ || ೩೫

ಪರನೃಪರನಲ್ಲದೀ ಪುಲು
ಕರನಿಱುವದೆ ಮದಾಭುಜಾಸಿಯಿದು ಕಯ್ಯಕ್ಕಲ್
ಕರಿ ಕರಿಗಲ್ಲದಿಱುಂಪೆಗೆ
ಪರಿವುದೆ ಹರಿ ಕರಿಯನಲ್ಲದಿಱುವದೆ ನರಿಯಂ || ೩೬

ಅಸಿಲತೆ ರಣಧೌತಮದಿ
ಮಸಿಮುಸುಡನ ಜೀವಕಪ್ಪಿನಿಂ ಕಂದಿದೊಡೆ
ಣ್ಣಿಸೆಯನಡರ್ಪೆನ್ನ ಕೀರ್ತಿ
ಪ್ರಸರದ ಕುಡಿ ಕಯ್ಯೆಸೊರೆಯ ಕುಡಿಯವೊಲಕ್ಕುಂ || ೩೭

ಅಳಿಪುಳ್ಳೊಡೆ ನೋಡಿಱಿದೊಡ
ನಲುವದೆ ಪೆಣ್ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯೆ ಚಿ ಕೆಸುಗುಳಮೆಂ
ದುಱುವದೆ ಗೆಲ್ಲಂ ಕೊಂದಾ
ಪುಲು ಪುಟ್ಟುವ ನರಕದೊಳಗೆ ಬೀಲ್ವನೆ ಚದುರಂ || ೩೮

ಎಂದು ನೆನೆದಿಱಿಯಲೊಲ್ಲದೆ
ಬಂದರಸಂ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪವಡಿಸೆ ತಾನುಂ
ಬಂದು ಮಱಿದರಸನೊಱಗಿದ
ನೆಂದೊಯ್ಯನೆ ಸಾರ್ದ ಪೆಱಗೆ ಪಟ್ಟಿಪಾಳಳ್ || ೩೯

ಬದಗುಳಿಗನ ತೋಳ್ ಮುಟ್ಟಿದ
ಸುದತಿಯೊಳಿಂಪಾಗದಂತೆ ಕೆಟ್ಟಿದು ಪುಳಿ ಮು
ಟ್ಟಿದ ದುಗ್ಗದಂತೆ ನೀರ್ ಮು
ಟ್ಟಿದ ಜೇನೆಯ್ಯಂತೆ ಪತಿಗೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ||

೪೦

ಆ ರಾಜಕುಮಾರಂ ಬಬಿ
ಕಾ ರೂಪಿನ ಪೆಂಡಿರಿಂತು ಕಲಿಪಾದೊಡೆ ಬಿ
ಕೂರಿಸುವ ಕೂರ್ಪ ಮಾತಂ
ಮಾರಿಗೆ ಕುಡು ಸಿರಿಯನೊಟ್ಟಿ ಸುಡು ಹೋಗಿಂದಂ ||

೪೧

ಒಲಿಸಿದ ಪೆಣ್ ಪೆಣಿರೊಳ್ ಸಂ
ಚಲಿಸಿದೊಡಿದು ಸುಖಮೆ ವರಮಸುಖಸಂವದಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಲೆ ನೆರೆವ ಮುಕ್ತಿಯ
ನೊಲಿಸುವೆನಿನ್ನೊಲ್ಲೆ ನುಲಿದ ಪೆಂಡಿರ ನಣ್ಣಂ ||

೪೨

ಎಂದಿಂತು ಬಹು ವಿಕಲ್ಪದ
ದಂದುಗದೊಳೆ ಬೆಳಗುಮಾಡಿ ಮೆಯ್ಯಮುರಿದೆದಂ
ಬಂದು ತೊಡೆವೊಯ್ದು ಬೋಧಿಸಿ
ದಂದದಿನೆಸಗಿತ್ತು ಸುಪ್ರಭಾತಾತೋದ್ಯಂ ||

೪೩

೪

ಚಾಮರಸ: ' ನಾಯಾಕೋಲಾಹಲ '

ಹೂಡಿ ಹಣ್ಣಿದ ಜಗದ ಜಂತ್ರವ
ನಾಡಿಸುವ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ತಾ
ನಾಡಿಸುವೆನೆಂಬುದನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲಿ ತೋರ್ಪಂತೆ
ಆಡಿಸುವ ಮದ್ದಳೆಯ ಜೋಕೆಯ
ಜೋಡಿಸುವನಲ್ಲಮನು ಪಾತ್ರವ
ನಾಡುವವಳಾ ಮಾಯೆ ಲೋಕವ ಮರುಳುಮಾಡುತಲಿ || ೧

ನೋಟವತ್ತಲು ಮನದ ಬೆಸುಗೆಯ
ಬೇಟವಿತ್ತಲು ಕಾಯ ಕರಣಗ
ಳಾಟವತ್ತಲುವಂತರಂಗದ ಬಯಕೆಗಳ ಬಗೆಯ
ಕೂಟವಿತ್ತಲು ಕವಲುಗೊಂಡುದು
ನಾಟ ಲಿಂಗದೊಳಲ್ಲಮನೊಳದು
ನೋಟಕರಿಗರಿದಾಯ್ತು ಭಾವಿಸೆ ಬಿಡಗು ಮಾಯೆಯಲಿ || ೨

ಲಲಿತ ನಿರ್ಮಲ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ
ಶಿಲೆಯ ಹತ್ತಿರೆ ಲತೆಯ ದಾವಾ
ನಳನು ಕೊಳಲಾ ಜ್ವಾಲೆಯಾ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ತೋರ್ಪಂತೆ
ತಿಳಿಯಲಿಲಿಯದ ಜನಕೆ ಮಾಯೆಯ
ತಳಿತ ಕಾಮಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಮ
ನೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದುದಾತನೆ ಕಾಮಿಯೆಂಬಂತೆ || ೩

ಶೂಲಿಯೊಳು ತಾ ಹೂಣಿಸಿದ ಹೀ
ಹಾಳಿಯನು ಮುಳುಕಳಿಸಿ ಕಾಮನ
ದಾಳಿಯಲಿ ತಾ ಸಿಕ್ಕಿದುದ ನೆಪ್ಪಿ ನೆನೆವ ವೇದೆಯಲಿ
ತಾಳಮೇಳದ ಗತಿಯ ಗಮಕದ
ಕೇಲಣೆಯ ಕಾಲಾಟ ವಿಘಟಿಸಿ
ಚಾಳಿಯಲಿ ತಬ್ಬಿ ಬ್ಬು ವೋಗುತಲಿರ್ದಳಾ ಮಾಯೆ || ೪

ಈತನೇ ದಿಟದಲ್ಲಮನೊ ಮೇ
ಣೇತ ಮದ್ದಳೆಯಲ್ಲಮನೊ ನಾ
ನೀ ತರುಣೀಗೀತನನು ತೋಪಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆನುತ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ತನ್ನ ಮನದೊಂ
ದಾತುರತೆಯನು ಸೈರಿಸುತ ಬಳಿ
ಕೋತು ಮಿಗೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನಂತೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೫

ಸಂದಣಿಸುತಿಟ್ಟಣಿಸಿ ನೆಪ್ಪಿದಿಹ
ಮಂದಿಯಲಿ ನಾನಿವನನನುಚಿತ
ದಿಂದಲಿವಳಿಗೆ ನುಡಿದು ತೋಪುವುದೆಗ್ಗ ತನವೆನುತ
ಅಂದು ವಿಮಳೆಗೆ ಜಾತಿಜಾಣಿಕೆ
ಯಿಂದಲಭಿನವ ಪಾಡು ನೋಟಗ
ಳಿಂದ ಬಳಕಲ್ಲಮನ ತೋಪಿಸುತಿರ್ದಳಾ ಮಾಯೆ || ೬

ಆಕೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಲಿ ತೋಪಾದ
ಡೀಕೆ ನಡುಗಣ್ಣಿನಲಿ ನೋಡುತ
ವಾ ಕಳಾವಿದನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಾತನಿಂಗಿತವ
ಲೋಕದೊಳಗಿಂತಪ್ಪ ಮಾನವ
ರಾಕೃತಿಯ ನಾ. ಕಾಣೆನೆನುತಾ
ಳೋಕಿಸಿದಳನಿಮಿಷತೆಯಿಂದಾ ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮನ || ೭

ಊಹಿಸುವೊಡಾ ದೇವ ಮಾನವ
 ಜೋಹವನು ತೊಟ್ಟಿದನೋ ಮೇಣ್
 ಮೋಹದಿಂದಾವೀಕ್ಷಿಸಲು ದಿಟವೆನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ
 ರೂಹಿನಂದದೊಳಿದನೋ ಸಂ
 ದೇಹವಾಗಿದೆ ತಿಳಿವೊಡೀತನ
 ಗಾಹು ನಮಗರಿದಾದುದೆಂದಳು ವಿಮಳೆ ಮನದೊಳಗೆ || ೮

ತುಡುಕೆ ವಂದಿಸಿ ನೋಡಲಳುಸಿನ
 ತೊಡಕು ತೊಲಗಿಸಿ ಬಳಿಕಲೀತನ
 ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣವನು ಕಾಣಲಿಬಹುದು ನಾವೆನುತ
 ನುಡಿದು ತೋಡಿದೆ ಕಣ್ಣ ಕಾಂತಿಯ
 ಕಡೆಗಳಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಲಿದಳು
 ಮಡದಿ ಮಾಯೆಗೆಯಲ್ಲಮನ ವರಮೂರ್ತಿಯನು ವಿಮಳೆ || ೯

ಕಂಗಳಲಿ ಮಾತುಗಳು ತಿಳಿವೊಡೆ
 ಕಂಗಳಲಿ ಮಾಟಗಳು ಬಗೆವೊಡೆ
 ಕಂಗಳಲಿ ಸಮ್ಮೋಹಗಳು ಕಂಗಳಲಿ ನೇಹಗಳು
 ಕಂಗಳಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚುಗ
 ಳಂಗನೆಯರಿಗೆ ಸಹಜವೆಂದೆನೆ
 ಕಂಗಳಿಂದಾ ವಿಮಳೆ ಸೂಚಿಸಲಿಡಿದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೦

ಬಳಿಕಲೊಯ್ಯನೆ ಬಲಿಯ ಬೇಟೆದ
 ಬಳಕೆ ಬಳಲಿತು ತನ್ನ ಪೈಜೆಯ
 ನೆಳಲು ನೆಲಿಸಿತು ಹೇವ ಹೆಚ್ಚಿತು ಕಾಂಕ್ಷೆ ಕವಲಾಯ್ತು
 ತಿಳಿವು ತಿರುಗಿತು ಲಾಸ್ಯಲೀಲೆಯ
 ಚಳತೆ ಚಂಡಿಸಿ ಹಿಂಗಿಹೋಯಿತು
 ಹೊಳೆದುದಲ್ಲಮನಳಬಳವನಿವಾಸೆ ಮಾಯೆಯಲಿ || ೧೧

ಮುರಿದುದಾ ಮನವದತಿ ಸಂಗಡ
ಮುರಿದುದಾ ನಸುನೋಟವಾಗಳೆ
ಮುರಿದುದಾ ಮುಖ ಮುತ್ತಿನೋಲೆಯ ಬೆಳಗ ಪಸರಿಸುತ
ತಿರುಗಿ ತೀವಿತು ಲಾಸ್ಯ ಮಧುಕೇ
ಶ್ವರನ ಸಮ್ಮುಖದಿಂದಲೊಯ್ಯನೆ
ಸರಿಸಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತೆ ಮಾಯೆಯ ಮಾಟವಲ್ಲಮನ || ೧೨

ನೋಟವೆಸೆದುದು ಮನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದ
ಬೇಟವಲ್ಲದೆ ಬೇಜಿ ಬುದ್ಧಿಯ
ಕೂಟದಿಂದ ಲತಾಂಗ ಲಂಬಿಸಿತಾನತ್ಪ್ರಿಯ
ನಾಟ ನಲಿದುದು ಚಿತ್ತವೀ ನಟ
ನಾಟಕನ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಬಗೆಯಲಿ
ಮಾಟ ಮಕರಿಸಿ ಕಾಣಲಾದುದು ಮತ್ತೆ ಮಾಯೆಯಲಿ || ೧೩

ಈಕೆಯಂಗವನಲಿದು ನಾವಿ
ನ್ನೇಕೆ ಸದಮಲ ಸಸ್ವರೂಪವ
ಕಾಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದನುಚಿತವೆನುತ ತನ್ನೊಳಗೆ
ಸಾಕೆನುತ ನಟ್ಟವಿಗತನವನು
ನೂಕುತಲಿ ಮದ್ದಳೆಯ ತಾನೊಡ
ಹಾಕೆ ನಗುತಲಿ ಹೋದನಲ್ಲಮನವಿಳಜಗವಲಿಯೆ || ೧೪

ಹೊಸತಿದೇನಿದ್ದದ್ದು ಸುಮ್ಮನೆ
ಗಸಣೆಯಿಲ್ಲದಿದೇಕೆಯಲ್ಲಮ
ಬಿಸುಟುಹೋದನು ಮದ್ದಳೆಯನೆಂದೆನುತಲ್ಲಿದ್ದ
ಶಶಿಮುಖಿಯರಾ ಮೇಳದವರಾ
ಮುಸುಲಿ ನೋಡುವ ನೋಟಕರು ಕಾ
ಣಿಸದ ಕಾರ್ಯಕೆ ಬೆಗಡುಗೊಂಡರು ಕೂಡೆ ತಮತಮಗೆ || ೧೫

ಆಯಿತೇ ಕಡೆಯಾಟ ಹೂಣಿಕೆ
 ಹೋಯಿತೇ ಹುಸಿಯಾಗಿ ಕಾಮನ
 ಬಾಯ ಬಾರಿಗೆ ಬಿದ್ದಿ ನೇ ನಗುವವರಿಗೆಡೆಯಾಗಿ
 ಹಾಯೆನುತ ಹಮ್ಮೈಸಿ ಹಲುಬುತ
 ಬಾಯ ಬಿಡುತಲಿ ಮುಱುಗುತಿರ್ದಳು
 ಮಾಯೆ ಮಾಣದೆಯಲ್ಲನುಪ್ರಭುರಾಯನಗಲಿದರೆ || ೧೬

ಬಾಲೆ ಹಂಬಲಿಸಿದೊಡೆ ಫಲವೇ
 ನೇಳು ತಡೆದಿರದಲ್ಲಮನ ನೀ
 ರೇಳು ಲೋಕದಲಿಹುಸಿ ನೋಡುವೆನುತಲಾ ವಿಮಳೆ
 ಹೇಳಿದೊಡೆಯಹುದೆನುತ ಚಿತ್ತವ
 ತಾಳಿ ತರಹರಗೊಂಡು ಬಳಿಕಲಿ
 ಕಾಲುನಡೆಯಲಿ ಮಾಯೆ ನಡೆದಳು ಕೆಳದಿಯರು ಸಹಿತ || ೧೭

ನೆರೆದು ನೆಹಿ ಬಿಜಿಗಾಗಿ ನೋಡಿರೆ
 ಧರಣಿಪತಿಯ ಕುಮಾರಿ ಕಾಮಾ
 ತುರದಲ್ಲಮನೆಂಬ ಮದ್ದಳಿಗಂಗೆ ಮನಸೋತು
 ಮರುಳುಗೊಂಡಕಟವನ ಬೆನ್ನಲಿ
 ಹರಿದು ಹೋಗುತಲಿಹಳೆಯೆನುತಲಿ
 ಪುರದೊಳಗೆ ನೋಟಕರು ಸಂದಣಿಸಿದರು ಬೀದಿಯಲಿ || ೧೮

ಹೋಗುತಿರ್ದಳು ಹೊಲಬ ಕೇಳುತ
 ಬೇಗ ಬೇಗದಲ್ಲಮನನಾ
 ನಾಗ ಕಾಬಿವೊ ಎಂಬ ಮನದಾತುರದ ತವಕದಲಿ
 ಆಗಲಡವಿಯ ಬಿದ್ದು ನೆಹಿ ಭೂ
 ಭಾಗದಲಿ ನನಚರಿಯರೆಂಬವೊ
 ಲಾಗಿ ಮಾಯಾದೇವಿ ವಿಮಳೆ ಸಮಸ್ತ ಸಖಿನಿವಹ || ೧೯

ಬಿಸಿಲು ಸುಟ್ಟುರುಗಾಳಿ ದೆನೆಗಳ
ಮುಸುಗುತಿಹ ಕೆಂದೂಳಿ ಕಾಳ್ಕಿ
ಚ್ಚಿಸೆವ ನಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ನಡೆದೈತರುತ ಕಾಲೊಡೆದು
ಬಸವಳಿದು ಬೀಳುತ್ತ ಲೇಳುತ
ಹಸಿವು ತೃಷೆ ಬಳಲಿಕೆಗಳಲಿ ಧೂ
ಪಿಸುತ ಬಂದಳು ಮಾಯೆ ತಾನಲ್ಲಮನನಟಿಸುತಲಿ || ೨೦

ಸೂಡುತಲಿ ಬಿಡುಜೆಡಿಗಳೆನು ಕೈ
ಗೂಡುತಲಿ ಕಡವನ ವಿಭೂತಿಯ
ಗೂಡುಸಂವರಿಸುತ್ತ ಲಾಕುಳ ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆಯ
ಜೋಡಿಸುತ ಜವ ತಪ ಸಮಾಧಿಯ
ಮಾಡುವನರಾ ಮಾಯೆ ಬರಲೆ
ದೊಡ್ಡಿದರು ಹುಲಿಗಂಡ ಹುಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ದೆನೆದೆನೆಗೆ || ೨೧

ಕರುಣಿಗಳ ಬಲ್ಲಹನು ಬೋಳೆಯ
ರರನ ಭಜಕರ ಬಂಧುವೆನಿಸುವ
ಪರಮಪಾವನನಲ್ಲಮಪ್ರಭು ತಾನೆ ತನ್ನೊಳಗೆ
ವರ ತಪೋಧನರಂಜಿಕೆಯನಾ
ತರುಣಿಯರ ಬಳಲಿಕೆಯ ನಾನೇ
ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆನುತಲಾ ಪ್ವಣ ಸುಳುಹು ತೋಪಿದನು || ೨೨

ನಿಲಿಸಿ ಭಯ ಬೇಡೆಂದು ತಾಪಸ
ಕುಲಿಕೆಯಭಯವ ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣದ
ಬಳಕೆಯಲಿ ತಾನವರಿಗೊಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯಂದದಲಿ
ನಲಿದು ಹರಿತಹ ಮಾಯೆಯನು ಮೂ
ದಲಿಸಿ ಮುರಿದೋಡಿಸುವೆನೆನುತಲಿ
ಸುಳುಹುದೋಪಿದನಾಕೆಗಲ್ಲಮ ಮುನ್ನಿನಂದದಲಿ || ೨೩

ತೃಷ್ಣೆಗಳೆತ್ತುವು ಕಾಣುತಲಿ ಕಡು
 ಪಸುಗಳಡಗಿದವಡವಿಯಲಿ ಕಂ
 ಸಿಸುತ ಮುಗ್ಗುತ ಕೆಡೆವುತಲಿ ಮಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಲಿಕೆಯು
 ಮಸಕಮಾದುದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು
 ಶಶಿಮುಖಿಯರೆಯ್ದು ಕಾಣುತ
 ಮುಸುಳಿ ಮುತ್ತಿದರಲ್ಲಮನ ಶ್ರೀಪಾದಪಂಕಜನ || ೨೪

ಲೇಸುಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯ ಮಾಯೆಯ
 ನೀಸು ದಿನ ಮನವೊಲಿಸಿ ಕಡೆಯಲಿ
 ಘಾಸಿಮಾಡುವದುಚಿತವೇ ನಿನಗೆನುತ ಕೆಳದಿಯರು
 ಆ ಸದಾನಂದೈಕಮೂರ್ತಿ ವಿ
 ಲಾಸಿಯಲ್ಲಮಲಿಂಗನಿದಿರಲಿ
 ಸೂಸಿದರು ತಮ್ಮೊಡತಿಯಾಸಲುಬೇಸುಳ್ಳವನು || ೨೫

ಆರು ಮೊದಲಲಿ ಬಯಸಹೇಳಿದ
 ರಾರು ಕಾಣುತ ಕರೆಸಹೇಳಿದ
 ರಾರು ತನ್ನನು ಬಳಿಕುದಾಸಿಸಹೇಳಿದವರಾರು
 ನಾರಿಯರಿಗಿದು ಸಹಜಸಂಚಲ
 ಕಾರಣಿಕತನ ತನ್ನ ತಾನೇ
 ದೂರಿಸಿದೊಡಾನೇನ ಮಾಡುವೆನೆಂದನಲ್ಲಮನು || ೨೬

ಹೇಳಬಾರದು ನೀನು ಮಾಡಿದ
 ಬೇಳುವೆಯ ಬೇಗೆಯನು ಲೋಗರ
 ನಾಳವಾಡಿಯೆ ನುಡಿದೆಯಲ್ಲದೆ ನೀನು ಕುಹಕದಲಿ
 ಕೇಳಿಲಲಿ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟು ಮಾಯೆಯ
 ವೇಳೆಯನು ಕಾಯ್ದಿರ್ದು ಕಡೆಯಲಿ
 ಕೇಳುಮಾಡಿಯೆ ನುಡಿದೆಯೆಂದರು ಸತಿಯರಲ್ಲಮನ || ೨೭

ತಾನೆ ಕಂಗಟ್ಟಿರಲು ಕರುಣಿಸಿ
ನಾನು ಸುಳಿದರೆ ನನ್ನ ನಾರೆಂ
ದೇನುವನು ಭಾವಿಸದೆ ಬೆಬ್ಬ ನೆ ಬಿಜಿತಹಂಕರಿಸಿ
ತಾನೆ ತನ್ನ ವಿಕಾರದಿಂದಿರ
ಲೇನು ಮಾಡುವೆ ಬಳಿಕ ಸಾಕೆಂ
ದಾನು ಬಂದೆನು ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪೇನೆಂದನಲ್ಲವನು ||

೨೮

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಕಡುಖತಿ
ಯಿಂದಲಹುದೈ ಧೂರ್ತ ನೀ ಗತಿ
ಯೆಂದು ನಂಬಿದೊಡೊಳ್ಳಿತಾಯಿತು ಬಳಿಕ ಮತ್ತೇನು
ಸಂದ ಸಟಿ ಕುತ್ತಿತ ಕುಮಂತ್ರದ
ಬಂದಿಕಾಱನು ಚಾಟು ಚಪಳಿಗ
ನೆಂದು ನಾ ಮುಂದಜಿಯೆನೆಂದಳು ಮಾಯೆಯಲ್ಲವನ ||

೨೯

ಕುಟಲ ಕುಚ್ಚಿತ ಧೂರ್ತ ದುರ್ಜನ
ವಟಮಟಗತನ ಕಪಟ ಕಳವಳ
ಸಟಿ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಮನವೋ ತಿಳಿಯೆ ಮಾಯೆಯವೋ
ದಿಟಕೆ ಬಲ್ಲ ವಿರಿಂಚಿ ಹರಿ ಸುರ
ಕಟಕ ವರಮುನಿ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧಕ
ಪಟುಗಳೆಲ್ಲರ ಕೇಳಿ ನೋಡೆನುತಿರ್ದನಲ್ಲವನು ||

೩೦

ಒಳ್ಳೆಯವರೈ ನೀನು ಕೋಪದ
ರೆಲ್ಲರೆನ್ನಾಧೀನ ಪಕ್ಷದ
ಬಲ್ಲಿದರು ಕೇಳವರುಗಳ ಬಲ್ಲವಿಕೆಗಳ ಕೇಡ
ಎಲ್ಲವನು ಹೇಳುವೆನು ನಿನ್ನಯ
ಸೊಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವೆನೆನು
ತಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ನಿಜಪ್ರತಾಪನಾಡತೊಡಗಿದಳು ||

೩೧

ಹರಿಯಯೆದೆಯನು ಮೆಟ್ಟಿದೆಯನು ಶಂ
 ಕರನನರ್ಥಾಂಗದೊಳು ನೆಟ್ಟನೆ
 ಹರಿಸುತಿಗೆಯಾಡಿದೆಯನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ
 ಸುರನರೋರಗರೆಂಬ ಮಹಿಮೆಯ
 ಮರುಳ ತಂಡವನೆನ್ನ ತೊತ್ತಿರ
 ಶರಣುಹೊಗಿಸಿದನೇನ ಕೇಳುವೆಯೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೩೨

ಜನುಗುಮತಿಗಳ ಸಿದ್ಧಸಾಧಕ
 ಮುನಿಗಳೆಂಬವದಿರುಗಳನು ನಾ
 ಮುನಿದು ಕಚ್ಚುಟ ಕಂತೆ ಬತ್ತಲೆ ಬೋಳು ಜೆಡೆ ಲೋಚು
 ಅನಶನವ್ರತ ನಾರು ಬೇರೆಂ
 ಬನಿತಲಿ ದಂಡಿಸುವೆನಾ ಕಾ
 ನನದ ಮರುಳರನೇನ ಕೇಳುವೆಯೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೩೩

ಆದಿಯಂತವನಲಿಯದೆಲ್ಲರ
 ವೇದಿಸಿದನೆಂದಕಟೆ ಗರ್ವಿಸಿ
 ಹೋದೆ ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ವಭಾವದ ಮತ್ತತನದಿಂದೆ
 ಆದೊಡವರಂತಿರಲಿ ಮಿಕ್ಕನ
 ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣವಾಗಮ
 ವಾದಿಯಾದವಲಿಂದೆ ಕೇಳೆನುತಿರ್ದನಲ್ಲಮನು || ೩೪

ಬಿಟ್ಟುಕಳೆ ಬಹುಮಾತ ಶಬ್ದಗ
 ಳೊಟ್ಟಿಲೆಂಬುವು ತನ್ನ ಪಾದದ
 ಘಟ್ಟಣೆಯ ಧ್ವನಿಯವಲಿಲಿನನ್ನೇನ ಕೇಳುವೆನು
 ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿವೊಡೆ ಕೇಳು ನಿನ್ನಯ
 ಕಟ್ಟಳೆಯತನವೈಸೆ ಎನುತಾ
 ದಿಟ್ಟಮಾಯಾದೇವಿ ನುಡಿದಳು ಮತ್ತೆಯಲ್ಲಮನ || ೩೫

ಎಲ್ಲರನು ನೀ ಜಹಿದು ರ್ಪಾಡಿಸಿ
ಹೊಳ್ಳುಗಕಿದೊಡೆ ನಿನ್ನಲೆನ್ನಲಿ
ಹೊಲ್ಲವೊಳ್ಳಿತನಱುವ ಮಾತಂತಿರಲಿ ಹೇಳೊಂದ
ಬಲ್ಲೆಯಾದೊಡೆ ನೀನು ನಿನ್ನಯ
ಮುಲ್ಲತನವನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಮಳ
ದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡೆಂದು ನುಡಿದನು ಮಾಯೆಗಲ್ಲಮನು || ೩೬

ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನೆ
ಲ್ಲರನು ನಿನ್ನಾಧೀನವೃತ್ತಿಯ
ಲಿರಿಸಿ ಮಿಗೆ ಷೋಡಾಡಿ ಕಾಡುವೆನೆಂದು ನೀ ನುಡಿದೆ
ಮರುಳೆ ನಿನ್ನನದಾರು ನಾನಾ
ಪರಿಯಲಾಡಿಸುವವರು ನೀನಿದ
ಪರಿಂಪವೆ ಗರ್ವದಲಿ ನುಡಿದರೆ ಮಾಯೆ ಕೇಳೆವ || ೩೭

ಅರನಾರಾಡಿಸುವರೆಂಬುದ
ನಾರು ಬಲ್ಲರು ಸಾಕು ಬಹಿಯ ವಿ
ಚಾರವಂತಿರಲಿನ್ನದೇ ಹಱಿಮಾತನಾಡಿದರೆ
ಸಾರಲಱುವನೆ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮ
ನೋರಥಂಗಳು ನಿನ್ನ ಧೂರ್ತವಿ
ಕಾರವೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಪೆಮಾಡೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೩೮

ಮಾಡಿದನಿಶಱ ಕರ್ಮಫಲ ಕೈ
ಗೂಡಿತುಳ್ಳುದು ನಿನಗದೇನನು
ಬೇಡುತಿಹೆ ಬೇಸಱದೆ ಬಹುದೆಗೆ ಬಂದು ಬೆಂಬಿಡದೆ
ಕಾಡಬೇಡಿನನ್ನೇಳು ಸಖಿಯರ
ಕೂಡಿಕೊಳುತಲಿ ಮರಳಿ ನಿನ್ನಯ
ಬೇಡ ಸಾರುವದೊಳ್ಳಿತೆಂದನು ಮಾಯೆಗಲ್ಲಮನು || ೩೯

ಭಾಷೆ ಸಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತೆನ್ನಯ
 ವಾಸಿ ವರ್ಧಿಸಿ ಹೊತ್ತುತಿದೆ ಕೈ
 ಲಾಸದವರಿದ ಕೇಳಿ ನಗುವಂತಾಯಿತೇ ಎನಗೆ
 ಈಸು ಧಾವತಿಯಿಂದೆ ನಾ ಕಡು
 ಘಾಸಿಯಾದೆನು ಬೆಂದ ಹುಣ್ಣುನು
 ಕೇಸುವರೆ ಕಂಜಿಯಲಿ ಕೇಳಿಕಟಿಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೪೦

ತರಳೆ ತನ್ನಯ ಹೊನ್ನು ಸಲ್ಲದೆ
 ತಿರುಗಿ ಬಂದೊಡೆಯಕ್ಕಸಾಲೆಯ
 ದುರುಳತನದಲಿ ಬಯ್ಯಬಹುದೇ ನೀನು ಮತಿಗೆಟ್ಟು
 ಹರನನರ್ಚಿಸುವಂಗಭೇದಾಂ
 ತರವನಱಿಯದೆ ಸಟೆಯ ಭಕ್ತಿಯ
 ಭರದಲೇತಕೆ ಫಲವ ಬಯಸುವೆ ಮಾಯೆ ಕೇಳಿಂದ || ೪೧

ನಮ್ಮನೊಲ್ಲದಾದಲ್ಲದೀ ಪರಿ
 ನಮ್ಮನೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಭಂಗಿಸಿ
 ಹೆಮ್ಮೆಗೆಡಿಸುವ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಎನುತ ಮನ ಮಜುಗಿ
 ಇನ್ನೆ ಬೆಂದವಳೆದ್ದಲಂತಿರೆ
 ಹಮ್ಮುವಿಸಿಯೊಳಗುತಲಿ ವಿಮಳೆಯ
 ನೆಮ್ಮಿದಳು ನಿಲಲಾಽದಾಳಾಪಿಸುತಲಾ ಮಾಯೆ || ೪೨

ಬೆಳಗುವಡೆದಿರೆ ನೆಯ್ಪಲಿಗೆ ನೇ
 ಸಜನ ನೆಮ್ಮುಗೆಯಾದ ತೆಜನಲಿ
 ಮುಱುವಡೆದ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ಮುಖಭಂಗವನೆ ಕಂಡು
 ಮಜುಗುತಿರ್ದರು ಕೂಡೆ ಕೆಳದಿಯ
 ರುಜುಬಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಱುಮಾತಿಗೆ
 ಹಱುವನೆಣಿಸುತ ವಿಮಳೆ ಬಳಿಕೆಂತೆಂದಳಲ್ಲಮನ || ೪೩

ಶರಣಜನರಕ್ಷಾಮಣಿಯೆ ಕೆಂ
ಕರಚಕೋರಸುಧಾಕರನೆ ಭಾ
ಸುರದಯಾಂಭೋನಿಧಿಯೆ ನೀನೀ ಸ್ತ್ರೀಯ ತನುಮನವ
ಒರೆದು ನೋಡಿದೊಡಲಿ ಭಾವಿಸೆ
ಹುರುಳು ಬಳಿಕೇನುಂಟು ನಿನ್ನಯ
ಕರುಣವಾಕೆಯ ಹರಣವೆಂದಳು ವಿಮಳೆ ವಿನಯದಲಿ || ೪೪

ಬಾಲೆ ನೀರಿಗೆ ಹೆಪ್ಪನೆಜರೆ
ಹಾಲಿನಂತಿರೆ ಹೆತ್ತು ಭುಂಜಿಸಿ
ಬಾಳಿದವರಾರುಂಟು ಭಾವಿಸಲಾ ಪ್ರಕಾರದಲಿ
ಕಾಳುಮತಿಗಳಿಗಿಂತು ಬುದ್ಧಿಯ
ಹೇಳಿದರೆ ಫಲವೇನು ಸಾಕೇ
ಖೂಳೆಗಾನಿನ್ನೇನ ಮಾಡುವೆ ವಿಮಳೆ ಕೇಳೆಂದ || ೪೫

ಕೇಳುಗಬ್ಬನವೆಣ್ಣು ಕೋಪಿಸಿ
ಕಾಲಲೊದೆದೊಡೆ ಮೇಣು ಕರುಣಿಸಿ
ತೋಳಲಪ್ಪಿದೊಡೇನು ಪರುಷದ ಗಂಡನದಜಂತೆ
ಬಾಲೆಗೆಂತಾದೊಡೆಯು ನಿನ್ನ ಸ
ಮೇಳ ಘಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಾಯೆಯ
ಪಾಲಿಸಲು ಬೇಕೆನುತ ನುಡಿದಳು ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೪೬

ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಮಾತಹುದು ಕ
ಬ್ಬನವದಾದೊಡೆ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲು
ಕನಕವಹುದಲ್ಲದೆ ವೃಥಾ ಹಳೆಹಂಚು ಹೊನ್ನಹುದೆ
ಮನಸು ಸಂಚಲವಾದ ಮಾಯಾಂ
ಗನೆಯದೇನನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದೊ
ಡಿನಿತು ಸತ್ಪಲವಾಗಲಜಿಯದು ವಿಮಳೆ ಕೇಳೆಂದ || ೪೭

ದೇವ ತಸ್ಪಿದೋಡೇನು ನೀನು ಕೃ
ಪಾವಲೋಕನದಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ
ದೇವಿಯರ ಹೂಣಿಕೆಯ ಸಲಿಸಿದರೇನು ಕುಂದಹುದೆ
ದೇವತನಕೂಣೆಯವೆ ಬಿಡಿದೆ ವೃ
ಥಾ ವಿಳಾಸದ ಮಾತ ಬೀಡಿದೆ
ಕಾವುದೈ ಕರುಣದಲಿ ಮಾಯೆಯನೆಂದಳಾ ವಿಮಳೆ || ೪೮

ಒಂದು ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ ಮೇಲ್ ಮ
ತ್ತೊಂದು ಫಲವನು ಬಯಸಿ ಬಾತೋಡೆ
ಬಂದುದಹುದೇ ತನಗೆ ದಿಟವೀ ಮಾಯೆ ಮರುಳಾಗಿ
ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಮದದ ತಾನುಸ
ದಿಂದೆ ಚಂಚಲಭಕ್ತಿಭರದಲಿ
ಬಂದೊಡುಂಟೇ ಸತ್ಸಲಂಗಳು ವಿಮಳೆ ಕೇಳೆಂದ || ೪೯

ಆದೊಡೆಲೆ ಘನಮಹಿಮ ನಿನ್ನಯ
ವಾದಗಳನೆಂತಾದೊಡೆಯು ಸಂ
ಪಾದಿಸಿದ ಬಳಿಕೆನ್ನು ನಿನ್ನಯ ಕರುಣವಿದ್ದಂತೆ
ಕಾದು ರಕ್ಷಿಸು ಮನಸು ಬಂದೋ
ಪಾದಿಯಲಿಯೆಂದೆನುತ ಮಧುರಾ
ಮೋದವಚನವ ಸುರಿವುತಿರ್ದಳು ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೫೦

ವಿಮಳೆ ವಿಮಳೆಯೆನಿಸ್ಪ ಹೆಸರನು
ಕಮಳಸಂಭವ ನಿನಗೆ ಸಲಿಸಿದ
ನಮಳಮತಿಯವನಹುದು ಚಾಗುರೆ ಎನುತ ಪರಿಣಮಿಸಿ
ಕ್ರಮದಲಿನ್ನಾದೊಡೆಯು ಮಿಗೆ ವಿ
ಶ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದೆನುತ ಬಳಿಕ
ಲ್ಲಮನು ಮಿಗೆ ವಿನಯದಲಿ ಮಾಯಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದ || ೫೧

ಕಾಮವೆತ್ತಲು ಪರನುತತ್ವದ
 ಸೀಮೆಯೆತ್ತಲು ತಿಮಿರವೆತ್ತಲು
 ತಾಮರಸಪಖನೇತ್ತಲರಿಸಿನವೆತ್ತ ಬಿಸಿಲೆತ್ತ
 ಭ್ರಾಮಕದ ನುಡಿ ಸಾಕು ನೀನೆ
 ತ್ತಾ ಮಹಾಘನವೆತ್ತ ಮರುಳೇ
 ಕ್ಷೇಮದಲಿ ನೀ ಬಂದ ಬಟ್ಟಿಯಲಬಲಿ ಹೋಗಿಂದ || ೫೨

ಕನಸು ಮನಸಿನೊಳಾಗೆನ್ನಯ
 ತನುವಿನಲಿ ನೀ ಸುಳಿದು ಮಚ್ಚಿಸಿ
 ಯಿನಿತು ಧಾವತಿಗೊಳಿಸಿ ನಿಷ್ಕರುಣದಲಿ ನೀನೆನ್ನ
 ಕನಲಿ ನುಡಿದೊಡೆ ನಾನು ಬಿಡುವೆನೆ
 ತನಗೆ ತತ್ತಡೆ ಭಾವಿಸಲು ಸಾ
 ವನಿತು ಬಂದೊಡೆ ಬರಲಿ ಬಿಡೆ ನಾನೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೫೩

ಕನಸಿನಲಿ ಜೇಳೂಡಿದೊಡೆ ವೇ
 ದನಿಸಿತೆಂದಿರದೆದ್ದು ನರಳುವ
 ಮನುಜರುಂಟೇ ಮರುಳೆ ನಿನ್ನ ಮನೋವಿಕಾರಗಳು
 ನಿನಗೆ ತೋಱಿದೊಡೆವೊಳ್ಳೇತಕೆ
 ಮನಕತವ ನೀ ಮಾಡುತಿಹೆ ನಾ
 ವಿನಿತು ಗಸಣೆಯ ಗೊಡವೆಗಾಱಿವು ಮಾಯೆ ಕೇಳಿಂದ || ೫೪

ವಾಸಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ನಾನಿ
 ನ್ನೇಸು ದಿನವಿದ್ದಾದೊಡೆನ್ನಯ
 ಭಾಷೆಯನು ನಾನುತ್ಪರಿಸಬೇಕಲ್ಲದುಳಿದಂತೆ
 ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರಿಗಿದೊಡೆ ಹೆಂ
 ಗೂಸುತನಕದು ಹಾನಿಯಾ ಕೈ
 ಲಾಸಕಾನಂತೆಯ್ದು ವೆನು ಕೇಳಿಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೫೫

ಕಡಲನೀರುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತದ
 ಮಡುಗಳಾದರೆಯಹವು ಸುರಗಿರಿ
 ಕುಡಿವಿಡಿದು ಹಬ್ಬಿದೊಡೆ ಹಬ್ಬುವುದವನಿಮಂಡಲದ
 ಗಿಡುಗಳೆಲ್ಲವು ಕಲ್ಪತರುವಾ
 ದೊಡೆಯಹವು ತತ್ತದನುಗಾಲಕೆ
 ಮಾಡದಿ ಮಾಯೆಗೆ ಪರಮತತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲೆಂದ || ೫೬

ನುಡಿದು ನುಣ್ಣನೆ ನೀನು ಮೆಲ್ಲನೆ
 ಸಡಿಲಿಹೋದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನು
 ಬಿಡುವೆನೇ ಕೇಳೆನ್ನ ಪೈಚೆಯ ಸಲಿಸಿದನ್ನಬರ
 ಒಡಲು ನಿನಗಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಿಂಕದ
 ಬೆಡಗು ಬೇಡಿದ್ದೇನ ಮಾಡಿಯು
 ತುಡುಕಿದಲ್ಲದೆ ಮಾಣೆನೆಂದಂಗೈಸಿದಳು ಮಾಯೆ || ೫೭

ಬಯಲ ಬಂಧಿಸಲೆಂದು ಕೃತನಿ
 ಶ್ಚಯವ ಮಾಡಲು ಸಿಕ್ಕಬಲ್ಲದೆ
 ನಿಯತವೆನ್ನನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಬೊಡೆ ನೋಡು ನೀನೆನುತ
 ಪ್ರಿಯದಲಾಗಳೆ ತನ್ನ ನಿಜ ನಿ
 ಣಯವ ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿಮಿಷದಲಿ ನಿ
 ವರ್ಯಲಜಾಲವ ಬೀಸಿ ಹೋದನು ಮಾಯೆಗಲ್ಲಮನು || ೫೮

ಜಾಱಿದನು ಬಳಿಕಾತನೀಕೆಗೆ
 ಹೇಳಿದುದು ಕಡುದುಗುಡ ಸಖಿಯರು
 ನೀಱೆಯನು ಸಂತೈಸಿದರು ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಲಿ
 ಗಾಱುದೂಱಿನ ಮಾಯೆಗೀಯೆಗೆ
 ತೋಱಿಸುವನೇ ತನ್ನ ನಿಜವನು
 ಮೀಱಿ ಮೀಸಲನಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು || ೫೯

ನಂಜುಂಡ : ' ಕುನಾರರಾನು ಶೌರ್ಯದರ್ಶನ '

ಅತ್ತ ನೇಮಿಯ ಡಿನೊಳಗೆ ವಾದ್ಯಂಗಳ
ಮೊತ್ತದ ನಾದ ದಿಸಗಳ
ಹೊತ್ತ ಗಜಂಗಳ ಕಿವಿವಾಗಿಲನುಜಿ
ಕೆತ್ತವದೇನ ವೇಳುವೆನು ||

೧

ಇಕ್ಕಲದೊಳಗೈತಪ್ಪಾನೆ ಕುದುರೆಯ
ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಾ ನೇಮಿಖಾನ
ಉಕ್ಕ ಶರಧಿ ವಾದ್ಯನಿಘೋಷದಿಂ ಸಾ
ಲಿಕ್ಕ ನಡೆದನು ಕುಮ್ಮಟಕೆ ||

೨

ನೆಲ ನಡುಗಿತು ನೇತ್ರಾಂಬುವನಶ್ವಸಂ
ಕುಲ ಸುರಿದುದು ಖಡ್ಗನಿವಹ
ಇಳೆಗೊಜೆಯಿಂದುರ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟವಾ ನೇಮಿಯ
ಬಲದೊಳುತ್ತಾತ ಮನಗಿತು ||

೩

ಅಳಿದುದಿಲ್ಲಾ ರಾನು ಪುಸಿಯ ಸುದ್ದಿಯ ಪುಟ್ಟ
ಸಿಳೆಯೊಳು ಬರಿಸಿಕೊಂಡೆಮ್ಮ
ಕೊಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದಿದೊಡೀ
ಬಲದೊಳುತ್ತಾತವಾದಪುದೆ ||

೪

ಎಂದು ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರ
ಲಂದಾ ನೇಮಿಮಲ್ಲುಕನು
ಬಂದು ಕಂಡನು ಬಯಲೊಳು ಘೌಜುಮಾಡಿರ್ದ
ಸಂದ ಕಂಪಿಲನ ಬಲವನು ||

೫

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ಪುರನನು ಪ್ರೊಱಮಡದಿರ್ದ
ಸೇನೆ ಬಂದೀ ಬಯಲೊಳಗೆ
ಆನದೆ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ನಿಂದಿದೆಯೆಂದಾ
ಖಾನ ಕೇಳಿದನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ||

೬

ತಂದೆ ಮಗನ ಕೊಲಿಸಿದನೆಂಬೀ ಸುದ್ದಿ
ಬಂದುದಿಲ್ಲೆಮ್ಮಯ ಮನಕೆ
ಇಂದಿನಾಹವದೊಳಗಾ ರಾಮನೆಮ್ಮ ಕೈ
ಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರನು ||

೭

ಇದೆ ಭೂಕಂಪನವಿದೆ ರಕುತದ ಮಳೆ
ಯಿದೆ ಬಿಡುಗಾಳಿಯದ್ರೇಕ
ಇದೆ ಧೂಮಕೇತು ಮುಂಗಡೆಯೊಳಗಾ ರಾಮ
ನಿರಿದಿರಾಗದಿರ ನಮಗೆಂದು ||

೮

ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಪಟಗಳವರೆಸಗುವ
ಗನ್ನವದೆಮಗೆ ಕಾಣಿಸದು
ಸನ್ನದ್ಧನಾಗು ಸಮರಕೇಳಿಗೆ ಬಲು
ಮನ್ನೆಯರನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ||

೯

ಎಂದು ಪೇಳಿದರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ನೇಮಿಯ ಕೂ
ಡದಾದದ್ಭುತಗಳನು
ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನೊರೆಯದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ
ಸಂದ ಪಗೆವರಾರಸಿಗೆ ||

೧೦

ಅಱಿದರಾ ನೇಮಿಯ ಬಲದೊಳಾ ರಾಮನ
ಕುಱುಹನಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವರು
ಮಱಿಗೊಂಡರು ಘಟ್ಟಬಿಟ್ಟಮೊರಡಿಗಳ
ನುಱುವ ಭಟರು ಭಯಗೊಂಡು ||

ಇದೆ ರಾಮನ ಕುದುರೆಯ ಹೇಷಾರವ
ವಿದೆ ಪೊಸ ರನ್ನವಕ್ಕರಿಕೆ
ಇದೆ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಡಹುದಿನ ರಾಮನಿಂ
ದೊದವಿ ಸದೆಯದಿರನೆಮ್ಮ ||

೧೧

ಇದೆ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚಿನ ಹನುಮನ ಬಾಲ
ವಿದೆ ನವರತ್ನದ ಟಾಳಿ
ಇದೆ ವಚ್ಚಿಗಾವಿನ ಸತ್ತಿಗಿಯುವ ರಾಮ
ನಿದಕೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡಿನ್ನು ||

೧೨

ಎಂದು ವಚ್ಚಿರ ಮಲ್ಲುಕಖಾನರು ರಾಮ
ನೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ ಮನದೊಳು
ಮುಂದಕ್ಕಡಿಯಿಡಲಮ್ಮದೆ ಬಲಸಹ
ನಿಂದರಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಱಿಯೊಳು ||

೧೩

ತುಱುಗೊಂಬಂದು ಕೌರವಬಲ ಪಾರ್ಥನ
ಕುಱುಹುಗಂಡಳ್ಳಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಹೊಱಿಸಾರುವಂತೆ ನೇಮಿಯ ಬಲ ರಾಮನೆಂ
ದಱಿದೊಳಸರಿದುದಲ್ಲಲಿ ||

೧೫

ಕರೆದು ಕರೆದು ನೇಮಿ ಖಾನಖಾನರಿಗಾ
ದರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟುಡುಗೊಱಿಯ
ಎರಡು ಪಕ್ಕದಲಿ ನಿಲಿಸಿಕೊಂಡನು ರಾಮ
ನುರವಣಿಗಂಜಿ ಮನದೊಳು ||

೧೬

ಮುಗಿಲ ಮಱಿಯೊಳು ಮಿನುಗುವ ಮಿಂಚುಗಳೆನೆ
ಬಿಗಿದ ಸಿಂಗಾಡಿ ಬಿಲ್ಲುಗಳು
ಮಿಗೆ ರಂಜಿಸಿದುವಾ ನೇಮಿಯ ಬಲದೊಳು
ಸುಗಿಯೆ ಸುಭಟರಬಲದ ||

೧೭

ಬಲವೈರಿಸುತನ ಮೇಲಿರದೆ ಮೋಹರಿಸಿದ
ಬಲಯುತ ಸಂಶಪ್ತಕರ
ಬಲವೆನೆ ನಂದರು ರಾಮನಾಥನ ಮೇಲೆ
ಕಲಕಲ ಮಸಗೆ ತುರುಕರು ||

೧೮

ಒಜಲೆ ಕಹಳೆ ಸೂಳೈನೆ ತಂಬಟ ಲಗ್ಗೆ
ವಱಿ ಮೊಳಗಲು ಧಕ್ಕೆಯುಲಿಯೆ
ನೆಱಿಗಲಿರಾಮನು ನೇಮಿಯ ಬಲವನಂ
ದುಱುಬಿ ಹೊಕ್ಕನು ಬಲಸಹಿತ ||

೧೯

ಕೆಡಿಯಡವಿಯನಾ ಮಂದರನಗ ಪಾ
 ಲ್ಗಡಲ ಮುಗಿಲ ಮೋಹರವನು
 ಕಡುಗಾಳಿ ಪೊಗುವಂತೆ ಪೊಕ್ಕನಾ ಬಲವನು
 ಕಡುಗಲಿ ಕಂಪಿತಾತ್ಮಜನು ||

೨೦

ಗಜಘಟಿಯನು ಸಿಂಹದ ಶಿಶು ಭಜಕರ
 ವೃಜಿನವೃಂದವನೀಶ್ವರನ
 ನಿಜಶಕ್ತಿಯೆಯ್ದು ವಂತೆಯ್ದಿದನಂದಾ
 ಭುಜಬಲದಿಂದಾ ಬಲವ ||

೨೧

ಹೊಕ್ಕನು ಹೊರಳಿಯೊಡೆಯಿಸಿದನಾ ಘೌಜ
 ನೆಕ್ಕತುಳದ ರಾವುತರನು
 ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿದನಾ ಬಲ ಚೆಲ್ಲಿತು ದಿಕ್ಕು
 ದಿಕ್ಕಿಗಾ ರಾಮನುಱುಬೆಗೆ ||

೨೨

ಉರುಳಿ ಹೊಯ್ದನು ಕರಿಗಳ ಕೈಯ ಕ
 ತ್ತರಿಸಿ ಹೊಯ್ದನು ಕುದುರೆಗಳ
 ಪ್ರೊಳೆ ಪಂದಲೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಾಳ
 ನಿರದೆ ಹೊಯ್ದನು ಕಲಿರಾಮ ||

೨೩

ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ ಕೆದಱಿತು ನೇಮಿಖಾನನ
 ದಂಡಾ ನೇಮಿ ಮಲ್ಲುಕನು
 ಕಂಡದನಿರದೆ ಮೆಯ್ಯಾವಲವರ ಕೂಡಿ
 ಕೊಂಡು ಸಾಗಿದನು ಬೆನ್ನಿ ತ್ತು ||

೨೪

ಬಡಿ ಕೊಂಡ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಂತಾ ಬಲ
ಬಿಡದೆ ಚೆಲ್ಲಿತು ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ
ತಡೆಯದೆ ಬಿಂಕೊಂಡುದಾ ಕಂಪರಾಯನ
ಪಡೆಯಾ ತುರಕ ಬಲವನು ||

೨೫

ವರವಜ್ರದಿಂದ ಭೇದಿಸಿದ ಮಣಿಯ ಸೂತ್ರ
ವಿರದೆಯ್ದುವಂತಾ ಕುವರ
ಭರದಿಂದ ಮುಱಿಯಲಿಱಿದ ಸಂಗರವನಾ
ಪರಿವಾರ ಮೊಕ್ಕುದಲ್ಲಿಯೊಳು ||

೨೬

ನೆತ್ತರ ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಣದ ಬಣಬೆಯಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಿದ ಖಂಡದಿಂದ
ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡಾ ರಾಮನಿಱಿದ ರಣ
ವಿತ್ತುದು ಕಣ್ಣೆ ಕೌತುಕವ ||

೨೭

ಪಡಗಾನೆ ಕುದುರೆ ಪೆರ್ವೆರೆ ಕೆನ್ನೀರ್ ಜಲ
ಕೆಡೆದಾಳು ಜಲಚರವಾಗೆ
ಕಡಲಂತೆ ಮೆಟ್ಟಿದುದಾ ರಾಮನಿಱಿದ ರಣ
ದೆಡೆಯನದಾರು ಬಣ್ಣಿ ಪರು ||

೨೮

ತೀರ ಮುಱಿದುದಾ ನೇಮಿಯ ಬಲ ಕಂಪ
ಭೂರಮಣನ ಪರಿವಾರ
ವಾರಣ ವಾಜಿವಾಹಕರನು ಪಿಡಿದುಕೊಂ
ಡೋರಂತೆ ಮರಳಿತೊಗ್ಗಿನೊಳು ||

೨೯

ನಂಜುಂಡ : ‘ ಕುಮಾರರಾಮ ಶಾರ್ಫದರ್ಶನ ’

೪೯

ಕಂಡನಾ ರಾಮಕುವರನ ರಾವುತಿಕೆಯು
ದ್ವಂಡತೆಯ ಕಂಪನೃಪತಿ
ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಭೋಯೆಂದರೊತ್ತಿನ ಭೂ
ಮಂಡಲಾಧಿಪರು ಕೈಯೆತ್ತಿ ||

೩೦

ರಾಮನಿಂದೈದಾಜುನುಡಿಯ ವಿಕ್ರಮವೀ
ರಾಮಕುಮಾರನೊಳಗಿದೆ
ಈ ಮಹಿಯೊಳಗಿವಗೆಣೆಯಿಲ್ಲೆಂದಾ
ಭೂಮಿಪನುಱಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ||

೩೧

ಆ ಕರ್ಣನಾ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲದಿವನಿಗೀ
ಲೋಕದ ರಾವುತರೆಣೆಯೆ
ಈ ಕಲಿಯುಗದೊಳಿಂತಪ್ಪರಿಲ್ಲೆಂದಾ
ಭೂಕಾಂತನುಱಿ ಮೊಗಳಿದನು ||

೩೨

ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಬೈಚಪ್ಪ ನೀನಿವನನು
ತಂದು ಕಾಣಿಸು ನಮ್ಮನೆನಲು
ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನುಡಿದಾ ರಾಯಗಿಂ
ತೆಂದನು ಮಂತ್ರಿ ನಿಜವನು ||

೩೩

ಅಳಿದುದಿಲ್ಲವನೀಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಮ
ಕೊಲಿಸೆಂದು ನೀನೆನ್ನೊಡನೆ
ಬಲಿದು ಪೇಳಲು ಕಾದೆನಿಂದ್ರಜಾಲದ ವಿದ್ಯಾ
ಬಲದಿಂದ ರಾಯ ನಾನವನ ||

೩೪

ಎನೆ ಪಾರವಶ್ಯಾನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಕೆ
ಮನವನಿತ್ತಾ ಕಂಪಿಲನು
ಅನಿತಪ್ಪಿಗಳೆಚ್ಚಿತ್ತು ನುಡಿದನು ಗದ್ಗದ
ನಿನದದಿಂದೇನೇನೆಂದು ||

೩೫

ಬಿಡು ರಾಯ ವಿಸ್ಮಯವನು ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಮ
ಮಡಿದುದಿಲ್ಲವನ ತಂದೀಗ
ಕೆಡಪುವೆ ನಿನ್ನಡಿದಾವರೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಪೊಡವಿಪ ನಂಬು ನೀನೆಂದ ||

೩೬

ಎನೆ ರೋಮಾಂಚನ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಜುಮ್ಮಜು
ಮೈನೆ ನೆಗೆದುದು ನೇತ್ರಾಂಬು
ನನೆಯಿಸಿದುದು ಕದಪುಗಳನಾ ರಾಯನ
ಮನವನಾನಂದ ಮುಸುಕಿತು ||

೩೭

ಬಳಿಕಾ ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಭೂಪತಿಯನು
ಕಳುಪಿ ಚಾವಡಿಯೊಲಗಕೆ
ಒಲಿದಿದಿರಾಗಿ ನಡೆದನು ರಾಮಗೆ ಮಂತ್ರಿ
ತಿಲಕ ಮನ್ನೆಯರೊಡಗೂಡಿ ||

೩೮

ಬಂದು ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟು ರಾಮನ ಕಂ
ಡಂದವನನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಬಂದನು ರಾಯನ ಪದವ ಕಾಣಿಸುವಾ
ನಂದ ಕೈಮಿಗೆ ಚಾವಡಿಗೆ ||

೩೯

ಹಿಡಿಹೊನ್ನ ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿಸಿ ಕಂಪಿಲ
ಪೊಡವಿಸತಿಯ ಪಾದಗಳನು
ಸಡಗರ ಸಾಲಿಡೆ ಕಾಣಿಸಿದನು ಮಂತ್ರಿ
ಕಡುಗಲಿ ರಾಮನಾಥನನು ||

೪೦

ಪೊಸತಾದತ್ತು ಪೊಡವಿ ಕಣ್ಣೆ ಮನುಜರು
ಹಸನಾದರು ರಾಜ್ಯಪದವಿ
ಎಸಕನೆಯ್ದು ಕಂಪಿಲಗೆ ಕುಮಾರನ
ಮುಸುಡ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಗ ||

೪೧

ಹರಪದವಿಯ ಚಿಂತೆ ಮುಟ್ಟಿದುದು ಮನದಿಂದ
ಹರಿಸದದೊಂದಭಿಲಾಷೆ
ಹರಿದು ಹರಿಹರದೇವಿಯ ಕುವರನ
ಸಿರಿಮೊಗವನು ಕಾಣುತ್ತವೆಗೆ ||

೪೨

ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡನಂಗದೊಳಂಗ ಪೊಕ್ಕುದು
ತೆಗೆವುದಕರಿದೆಂಬಂತೆ
ಮೊಗದೊಳು ಮೊಗವಿಟ್ಟು ಮುಂಡಾಡಿದನು ತನ್ನ
ಮಗನನಾ ಕಂಪಿಲನೃಪತಿ ||

೪೩

ಅಕ್ಷಯಾತ್ಮಕನಗಜಾಪತಿಯಾ ವಿರೂ
ಪಾಕ್ಷಲಿಂಗನು ರಾಮನನು
ರಕ್ಷಿಸಿದನು ಕೃಪೆಯಿಂದೆಂದು ನೃಪತಿ ವಿ
ಲಕ್ಷನಾದನು ಮನದೊಳಗೆ ||

೪೪

ಬಳಿಕೆಂದ್ರ ಸದನಿ ಕೈಸಾದ್ಗಂತೆ ಮನದೊಳು
 ನಲಿವುತ ಮಗ ರಾಮನಿರಸು
 ತಳರ್ಧನು ಹೊಸಮಲೆದುರ್ಗಕೆ ಕಂಪಿಲ
 ತಳತಂತ್ರದೊಡನೆ ಲೀಲೆಯೊಳು ||

೪೫

ಚರನೊರ್ವನೆಯ್ತಂದು ರಾಮನ ವಾರ್ತೆಯಂ
 ಹರಿಹರದೇವಿಗೊರೆಯಲು
 ಸರವಶಿಯಾದಳು ಪರಿತೋಷವೊತ್ತಂ
 ಬರಿಸಲಂತಃಕರಣವನು ||

೪೬

ಪರಿಣಮಿಸಿದುದೊ ವೆಣ್ಣಾ ಕಾರದಿಂದಾಗ
 ಸರಮಸಂತೋಷವೆಂಬಂತೆ
 ಕರಮಸೆದಳು ಮಗನಳಿದುದಿಲ್ಲದೆಂಬ
 ಚರವಚನವ ಕೇಳುತ್ತವಳು ||

೪೭

ಅಳಿದುದಿಲ್ಲ ಗಡ ಕುವರನಿಂದ್ರಜಾಲದಿಂ
 ದುಳುಹಿದ ಮಂತ್ರಿಯವನ
 ಬಲಯುತ ನೇಮಿಯ ಗೆಲಿದ ಗಡವನೆಂದು
 ಮೊಳಲೊಳು ಸುದ್ದಿ ಮೆಱೆದುದು ||

೪೮

ಗುಡಿ ತೋರಣಗಳೆದ್ದ ವು ವೀಧಿವೀಧಿಗ
 ಳೆಡೆಗಳೊಳಗೆ ಸಾಲಿಟ್ಟು
 ಬಿಡದೆ ಕುಸಕವೆಸೆದುವು ರಾಯಬೀದಿಯೊ
 ಳೊಡನಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಜ್ಞೆಯೊಳು ||

೪೯

ಗರುಡನಗರಿಯೊ ಗಂಧರ್ವಪಟ್ಟಣವೊ ಕೆ
ನ್ನರರಾಜಧಾನಿಯೊ ಸುರರ
ಪುರಿಯೊ ಎಂಬಂತೆಸೆದುದು ರಾಯಕುವರನ
ಬರವಿನೊಳಾ ಗಿರಿದುರ್ಗ ||

೫೦

ಮಗವೆರಸಮಂ ದ್ರನಮರಾವತಿಯನು
ಪೊಗುವಂತಾ ಕಂಪಿಲನು
ಮಗರಾಮ ಸಹಿತ ಪೊಕ್ಕನು ಪೊಳಲನು ಕೈ
ಮಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಮನದೊಳು ||

೫೧

ವೀರಮುದ್ರಿಕೆಯ ವಿಚಿತ್ರದೋಲಿಯ ರತ್ನ
ಹಾರದ ಹೀರಾವಳಿಯ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿಯರೆತ್ತಿದರು ಕುವರಗೆ ಮಂಗ
ಳಾರತಿಯನು ಮನವೊಲಿದು ||

೫೨

ನೆಲನನುಗ್ವಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರ್ತಿಯರು ಮುಂದೆ
ನಲವಿಂದಾ ರಾಯಕುವರ
ತಳರ್ಧನು ತಾಯರಮನೆಗಾಕೆಯ ಮುಖ
ನಳನವನೀಪ್ತಿಸ್ತಿಯೊಳು ||

೫೩

ಪೊಲಬುದಸ್ಪಿದ್ ಸಿಂಹದ ಶಿಶು ಜನನಿಯ
ಬಳಿಗೆ ಬರ್ಪಂತೆ ರಾಗದೊಳು
ನಲವಿಂದ ಬಂದು ಕಂಡನು ತಾಯ ತಳರಡಿ
ದಳವನಾ ರಾಯಕುವರನು ||

೫೪

ಮುತ್ತಿನಾರತಿಗಳನೆತ್ತಿದಳವಳಂದು
ಮುತ್ತಿನ ನೇಸೆದಳಿದಳು
ಒತ್ತಿಬಿಗಿದು ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡಳು ತನ್ನ
ಹೆತ್ತ ಮಗನನಾ ಜನನಿ ||

೫೨೫

ಮತ್ತೆ ಮಗನ ಬಸಿಱ್ತೊಳಪುಗಿಸುವ ಬಗೆ
ವೆತ್ತಮರ್ದಪ್ಪಿಕೊಂಡವನ
ಚಿತ್ತಮನಾನಂದಶರಧಿಯ ಸುಳಿಗೊಲಿ
ದಿತ್ತಳಾ ಹರಿಹರದೇವಿ ||

೫೨೬

ಸೋಮುಡಿಯಾಡೆ ಬೆನ್ನೊಳು ನೀರೇಱಿದ
ಕಾಮುಗಿಲೆನೆ ಸೋದರಿಯರು
ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಕಂಡರು ರಾಮನ ಪೆಣ್ಣಳು
ತಾಮುಟ್ಟಿನೊಳಗೈತಂದು ||

೫೨೭

ಪಲ್ಲಕ್ಕೆಯನಿಳಿದತ್ತೆಯತ್ತಿಗೈಯರ
ಮೆಲ್ಲಡಿಡಾವರೆಗಳಿಗೆ
ನಿಲ್ಲದೆ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದರು ರಾಮನಾಥನ
ವಲ್ಲಭಿಯರು ನಲವಿಂದ ||

೫೨೮

ಹಿರಿಯರು ಕೆಱಿಯರಂದು ಸತ್ತಾರವ
ತರತಮಭಾವದಿಂದವರು
ವಿರಚಿಸಿದರು ರಾಮನಂಗನೆಯರ ಪೋಲ್ವ
ಗರುವೆಯರುಂಟೇ ಲೋಕದೊಳು ||

೫೨೯

ನಂಜುಂಡ : ' ಕುಮಾರರಾಮ ಶೌರ್ಯದರ್ಶನ '

೫೫

ನಲವಿಂದ ಹರಿಹರದೇವಿ ನೃಪತಿ ಮಂತ್ರಿ
ತಿಲಕರೆತ್ತುಂದು ಬೇಗದೊಳು
ಲಲನೆಯೊಡಗೂಡಿ ರಾಮನಾಥನ ನಿಜ
ನಿಲಯವನಿರದೆ ತುಂಬಿದರು ||

೬೦

೬

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ : ' ರತಿವಿಲಾಸ '

ಸೂಚನೆ || ಕಾಮನತಿಗರ್ವದಿಂ ಸಕಲಸನ್ನಾಹದಿಂ
ಹೇಮಕೂಟಾಚಲಕೆ ನಡೆತಂದು ಹರನನು
ದ್ವಾಮಬಾಣಂಗಳಿಂದೆಸೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನುರಿ
ಗಣ್ಣಿನಿಂ ಸುಟ್ಟಿನವನು ||

ತಂದೆಯಡಿಗಿಳಿಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮನ್ಮಥಂ
ಮಂದಮಾರುತನಂ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದು ನೀ
ನಿಂದೆಮ್ಮ ಚೈತ್ರನಂ ಸಕಲಬಲಮಂ ಕೂಡಿ
ಕೊಂಡು ಬರವೇಳೆಂದೆನೆ

ಅಂದವಂ ಬಂದಾ ವಸಂತಂಗೆ ಕಂದರ್ಪ
ನಿಂದುಧರನಂ ಜಯಿಸಲ್ವಿದುವಂ ನೀಂ ಬೇಗ
ದಿಂದೆ ಚತುರಂಗಮಂ ಕೂಡಿಬಹುದೆನಲಖಿಳ

ಬಲವೆರಸಿ ಪೊಷಮಟ್ಟನು || ೧

ಮಾವುಗಳ್ ಮದವೇಷಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮನಂಗೊಳಿಸ
 ಲಾ ವಿಮಲಚಂಪಕಂ ಸೊಂಪಡರೆ ಬಕುಳಮಿರ
 ದಾವರಿಸೆ ಮುಕುಳಮಂ ಪಾದರಿಗೆ ಪದವಿ ಪೆ
 ಚ್ಚಲ್ಪಯದಿಗ್ಗಂತಿಯಲರ
 ತೀವೆ ಪೊಸತಳಿರ್ಗಗಳನಶೋಕಗಲ ತಳೆಯೆ ಚಂ
 ದಾವರೆಗಳಲರಿಸುಪಿ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಬನಬನದೊ
 ಕೇವೇಳ್ವೆನಲರಂಬರಾಯನೆಡೆಗಾ ವಸಂ
 ೩೦ ಬಂದನುತ್ಸವದೊಳು || ೨

ಬಂದು ಕಾಣೈಯನಿಕ್ಕಿ ಭಯಭರಿತಭಕ್ತಿಯಿಂ
 ಕಂದರ್ಪರಾಯ ಚಿತ್ತಯಿಸಿಗಳೆನ್ನೊಡನೆ
 ಬಂದ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವನೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸು
 ತಿರೆ ಕೇಳಿ ಚೈತ್ರನೊಡನೆ
 ಇಂದುಧರನಿರ್ಪನಾ ಹೇಮಕೂಟಾಚಲದೊ
 ಳೆಂದು ನಾವಾತನಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗ ಪೋಗಬೇ
 ಕೆಂದು ಕರೆಸಿದನೆಂದು ವೇಳ್ವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದೆ
 ಪೊಪ್ಪಮಡಲ್ಕನುವಾದನು || ೩

ನವಸರಾಗದ ತಿಲಕಮಂ ರಚಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ
 ವಿವಿಧ ಮುಕುಳದ ಕಂಠಮಾಲೆಯಂ ತಳೆದು ಸೊಗ
 ಸುವ ಕಂಜಗುಣದ ವಸನದ ಮಲ್ಲಗಾಸೆಯಂ
 ಬಿಗಿದುಟ್ಟು ಮಾಂದಳಿರೊಳು
 ಸವೆದ ಕೈಪೊಡೆಯ ಚೆಂಗಣಗಿಲೆಯ ಗೊಂಡೆಯದ
 ತವೆ ಮೆಪ್ಪಿನ ಕುಂದಕಂಕಣಿಯ ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲೆ
 ಸವಡಿಸಿದ ತುಂಬಿಮುಡಿವಾಳಗಳ ಸಿಂಜನಿಯ
 ಮಂಜುಳಾಂಗಂ ಮೆಪ್ಪಿದನು || ೪

ಎನೆವ ಕಬ್ಬಿ ನ ಬಿಲ್ಲನುಹಿ ಪಿಡಿದು ತುಂಬಿಗಳ
 ಪೊಸ ತಿರುವನಳವಡಿಸಿ ನನೆಯಂಬುಗಳನು ಸೇ
 ರಿಸಿ ನೋಡಿ ಹೆದೆಗಳೊಳ್ ತೀವಿ ಪೂವಿನ ಸರದ
 ರ್ಬುಲ್ಲಿಗಳನಾಂತು ಬಳಿಕ
 ಮಿಸುಪ ಕೇದಗಿಯೆಸಳ ಕಗ್ಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ರಂ
 ಜಿಸುವ ಪೂದೇರನಾ ರತಿಯ ಕೈವಿಡಿದಡರಿ
 ಬಿಸಜಾತಪತ್ರಂಗಳಿಂದೆ ಪೊಂಬಾಳೆಗಳ
 ಚಮರದಿಂ ರಂಜಿಸಿದನು || ೫

ತಳರ ಮಾನುರದಾನೆಗಳ ಗಿಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳ
 ಸಲಿ ರಥಾಂಗಂಗಳ ರಥಂಗಳ ವಿಲಾಸದಿಂ
 ತಳರ್ವ ಕಾಂತಾಜನದ ಕಾಲಾಳ ಚಂದ್ರಮಂ
 ತ್ರಿಯ ವರ ವಸಂತನೆಂಬ
 ದಳನಾಯ ಗಡಣಂಗಳಿಂ ಕಾವರಾಯನಳಿ
 ಕುಳರವದ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ಸತ್ತೆ ಕೋಕಳಂ
 ಗಳ ರವದ ಕಹಳೆ ಚಾಳಂಕಿಪಾಠಕರ ಕಳ
 ಕಳದಿಂದೆ ಪೊಟಮಟ್ಟಿನು || ೬

ಚೂಳಿಯೊಳ್ ಮೈದೋಡಿದಂ ಮಂದಮಾರುತಂ
 ಪಾಳಿಯಿಂ ನಡೆಸಿದಂ ಸೇನೆಯಂ ಸೇನಾನಿ
 ಪೇಳಲೇಂ ಸಕಲ ಭರಭಾರಮಂ ಧರಿಸಿದಂ
 ಚಂದ್ರಮಂ ಮದನಬಲದ
 ಘೋಳಟ್ಟುಖಿಳ ಖಗವರವಾಡ್ಯನಿಷ್ಟನಂ
 ಧೂಳಿ ಮುಸುಕಿದುದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ರತಿಯ ಸ
 ಮೈಗಳದಿಂದೈದುವಂಗಳನ ಚಾತುರ್ಬಲಂ
 ನಡೆದುದೀಶ್ವರನ ಮೇಲೆ || ೭

ಇದಿರೊಳಾನದೆ ತೊಲಗು ತೊಲಗು ಮನ್ಮಥನೃಪನ
ಮದದಾನೆವಿಂಜೈದುತಿದೆಕೊ ಕಾಯಜನ ತಳ
ಪದ ಖಡ್ಗ ಮೈತರ್ಪುದಿದೆಕೊ ಕಾಮನ ಪೊಸ ಕ
ಠಾರವಿದೆ ಪೋಗು ಪೋಗು
ಅವಟು ಕೊಳ್ಳದು ಸಾರೆನುತ್ತಿ ಸನ್ಮನಿಜನಕೆ
ಬಿದಳುಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲುನ ತಿಲದೊಳೊಡನೆ ಕೂ
ಗಿದುವು ಮನ್ಮಥನ ಪೂವಿನ ತೇರ ಮುಂಗಡೆಯ
ಕಹಳೆಗಳದೇನೆಂಬೆನು || ೮

ಚೂಳಿಗಾಳಿಯ ದನಿಯನಾಲಿಸುತೆ ನೆಲದೊಳಗೆ
ಪೂಳಿದ ತನುಗಳಂ ಕೇಳಲಾಜದೆ ಮದನ
ದಾಳಿಯಂ ಕಂಡು ತರುಗುಲ್ಮಪುತ್ತಡದೊಡಲ
ನಲುಗಲಾಜದೆ ಭರದೊಳು
ಘೋಳಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಬಾಯಿಟ್ಟು ಮರವಟ್ಟು
ಬಾಳಗೊಲೆಯಂ ಬಂದನೆಂತೆನುತೆ ತಾಪಸರ್
ಬೇಳಾಗಿ ಕಾಳಾಗಿ ಪಾಳಾಗಿ ಮಮ್ಮಲಂ
ಮಲುಗಿದರ್ ತತ್ತ್ವಣದೊಳು || ೯

ಕದಡಿ ತೊಟ್ಟಕ್ಕುವ ವಿಭೂತಿಗಳ ಬೆಮರಿನಿಂ
ಕೆದಲು ನೆಲಕೆಳಲ್ಪ ಜಡೆಗಳನಕ್ಷಮಾಲೆಯಿಂ
ಗದಗದಿಪ ಕಂಠದ ಶಿವಸ್ತರಣಿಯಂ ಕಮಂ
ಡಲು ದಂಡಗಳನೆ ಮುಖಿದು
ಮದನನಿದೆ ಬಂದನೇಳೇಳೆಂದು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು
ಬಿದಳು ಕೈಕಾಲ್ಗಿಟ್ಟು ಕಳವಳಿಸಿ ಬೆಬ್ಬಳಿಸಿ
ಕುದಿದೋಡಿದರ್ ತಾಪಸರ್ ಕಾಮಭಯಮಾರ
ನಳ್ಳಿಸದು ಮೂಜಗದೊಳು || ೧೦

ಸಟ್ಟಿದ ಮದದ್ವಿಪಂ ಮುಗ್ಗಿದುದು ಮುಂದಡ್ಡ
 ಗಟ್ಟಿ ನರಿಯೊಳ್ಳುವುಣ್ ನಡೆಗೊಂಬ ಸೈನಿಕರ
 ನಟ್ಟಿ ನಡುವಡಹಾಯ್ದ ಪೋಯ್ತು ಸಿಕ್ಕದೆ ಮೊಲಂ
 ಗಜ ಹಯಂಗಳ ಕಣ್ಣೊಳು
 ಬಟ್ಟಾಡಿದುವು ಕಂಬನಿಗಳಲರ ತೇರಿಂಗೆ
 ಕಟ್ಟಿದ ಹಯಂ ನೊಗನನೀಡಾಡಿ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ
 ಕೆಟ್ಟೊಡಿದುವು ಸ್ಮರನ ದಳದೊಳಾಯ್ತುತ್ಪಾತ
 ಶತಮದೇಂ ವಣ್ಣಿಸುವೆನು || ೧೧

ಮಾರನೊಡನಾಗ ಜೈತ್ರಂ ಪೇಳ್ವ ನಪಜಯಂ
 ಬಾರದಿರದವಶಕುನಮಂ ಮೀಱಿ ತಿರುಗೆನ
 ಲೋರಂತೆ ದಿವಿಜರ್ಗೆ ನಂಬುಗೆಯನಿತ್ತು ಬಳಿ
 ಕಾದುದಂ ಕಾಣ್ಗೆ ನೆನುತೆ
 ದಾರಿವಿಡಿದೈತಂದು ಹೇಮಕೂಟಾಚಲ
 ದ್ವಾರದೊಳಗಿದರ್ ನಂದೀಶನಂ ಕಂಡು ಪರಿ
 ವಾರಮುಳವಳಿದು ಕಳವಳಿಸಿದುದು ಮೀಱಿ ಪೊಗ
 ಲಂಜಿ ಶಂಕರನ ಪೊರೆಗೆ || ೧೨

ಹರನೆಡೆಗೆ ನಡೆವ ತೆಪ್ಪಿನಂ ಕಾಣದಾ ಕುಸುಮ
 ಶರನಧಿಕಜಿಂತೆಯಿಂದಿರೆ ಪೂಗಳಂ ಕೊಂಡು
 ಗಿರಿತನುಜೆ ಪುಷ್ಪಕದೊಳಾಯರ್ವರಸಿ ಬರೆ
 ಮನ್ಮಥಂ ಕಂಡು ನಮಿಸೆ
 ತರಳ ನೀನಾರೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಲ್ಪಾಂ ಪುಷ್ಪ
 ಶರನಭವನಂ ನಿಮ್ಮೊಳೊಂದಿಸೆಂದಮರಕುಲ
 ಮೊರೆಯೆ ಬಂದೆಂ ನಂದಿಯಂ ಕಂಡು ಪೋಗಲಂ
 ಜಿದೆನೆಂದೊಡಂತೆಂದಳು || ೧೩

ಎನ್ನ ಪುಷ್ಪಕದ ಮಹಿಯೊಳಗೆ ಬಾರೈ ಮದನ
ಮುನ್ನ ದಿವಿಜಗಿತ್ತ ಮಾತ ನೀಂ ಸಲಿಸೆನಲ್
ಪನ್ನ ಗಾಭರಣನಿನಪಾಯಮಾದಪುದೆನ

ಲ್ಪಂಜದಿರು ಭೀತಿ ಬೇಡ

ಎನ್ನ ನೀ ನಂಬಿ ಬಾರೆಂದು ಸಂತೈಸಿ ಮನ
ದನ್ನ ನೆಡೆಗಂಗಳಂವೆರಸು ನಡೆತಂದಭವ
ನಂ ನೇಮದಿಂ ಪೂಜಿಸಲ್ ಕಾವನಿನಿವಿಲ್ಲಿ

ಗಳಿವೆದೆಯನೇಱಿಸಿದನು || ೧೪

ಮದನನಾ ದೇವಿಯರ ಪಿಂತೆ ಸಿಂದುನ್ನದನ
ಮದನ ಮೋಹನ ವಶೀಕರಣ ಸಂತಾಪ ಸಂ
ಜ್ಞದ ಮಹಾಬಾಣಂಗಳಿಂ ಕ್ರಮದೊಳೆಸೆಯೆ ಶಿವ
ನಂ ತಾಗಲಂಜಿ ಮರಳೆ

ಮುದಮಡಗಿ ಸರಳೈದಱಿಂದಲೊಂದೇ ಬಾರಿ
ಬಿದಿಟದಾರ್ಡಸೆಯಲಾ ಶಿವನಂಗನುಂ ತಾಗೆ
ಹೃದಯದೊಳಗಱಿವು ತೋಱಲ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನತಿ

ಕೋಪದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿದನು || ೧೫

ನೋಡಲುರಿಗಣ್ಣಿನಿಂ ಮದನನ ಕಳೇವರಂ
ಕೂಡೆ ಭುಗಿಭುಗಿಲೆಂದು ಬೆಂದುವೋದುದು ಹರಂ
ನಾಡೆ ತದ್ಭಸ್ಮಮಂ ಸರ್ವಾಂಗಕುದ್ಭಳ

ನಂಗೈದು ಪಾರ್ವತಿಯನು

ನೋಡಿ ನುಡಿಸದೆ ನಿರಾಕಾರಮಂ ತಳೆಯೆ ರತಿ
ಗಾಡದಿಂದೈತಂದು ಪತಿಯಳಿದ ಬಳೆಯೋಳೇ
ಡಾಡಿದಳು ದೇಹಮಂ ಬಾಯ್ವಾಯ್ವು ಮೊಳೆಯಿಟ್ಟು

ಬಹಳ ಶೋಕಾರ್ತೆಯಾಗಿ || ೧೬

ಪೊಡೆದರೇ ಕಾಮಧೇನುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಂ
 ಕಡಿದರೇ ಸೌಂದರ್ಯರಸದ ಕೆಳೆಯಂ ಮಾಣ
 ದೊಡೆದರೇ ವಿಮಲ ಮುಕ್ತಾ ಮಾಣಿಯ ಕೆಂಡದೊಳ್
 ಸುಟ್ಟರೇ ಮಾಣಿಕನನು
 ಪುಡಿಗೈಯ್ದರೇ ಲಲಿತಶೃಂಗಾರಲತೆಯ ಕುಡಿ
 ಯುಡಿದರೇ ಕೆಟ್ಟನಯ್ಯೋ ಎನ್ನಳಲ್ ಪೋಗಿ
 ಸುಡದೆ ಗಂಡನ ಕಳುಪಿ ಕೊಲಿಸಿದಮರರನೆಂದು
 ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬಾಯಿಪಟ್ಟಳು || ೧೭

ಹಾಯೆನ್ನ ಪಾಣೇಶ ಹಾಯೆನ್ನ ಸುವಿಲಾಸ
 ಹಾಯೆನ್ನ ಮನದನ್ನ ಹಾಯೆನ್ನ ಪೊಸರನ್ನ
 ಹಾಯೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ ಹಾಯೆನ್ನ ಗುಣಶರಧಿ
 ಹಾಯೆನ್ನ ಸಕಲ ಸುಖವೇ
 ಓಯೆನ್ನ ಲಾಗದೇ ಶಿವಶಿವಾ ಯೆನ್ನೆಡೆಗೆ
 ಬಾಯೆನ್ನ ಲಾಗದೇ ಯಾನಗಲೆ ನೊಂದೆಯ
 ಯ್ಯೋಯೆನ್ನ ಲಾಗದೇ ಮದನ ಮೋಹನವದನ
 ಹಾಯೆನುತ್ತಳವಳೆಗಳು || ೧೮

ಚಿಂದುಟಿಯ ಸೊಂಪುಗಳ ಪೊಳೆವ ಕದಪುಗಳ ನವ
 ಕುಂದರದನದ ಚಿಲ್ವ ಬಾಯ್ದೆ ಒಳೆಯ ಕುಡುವುವಿ
 ನಂದವಡೆದಿದ್ ನಾಸಿಕದ ನಿಟ್ಟಿಸಳಣ್ಣ
 ಕಾಂತಿಗಳ ತುಲುಗೆವೆಗಳ
 ಮಂದಹಾಸದ ಕರ್ಣಭೂಷಣದ ಮಾಣಿಕ್ಯ
 ದಿಂದೆ ಝಗಝಗಿಪ ಮಕುಟದ ಮಸ್ತಕದ ಮಹಾ
 ಸೌಂದರ್ಯಸದನನಂ ಮದನನಂ ಕಾಣದೆಂ
 ತಿರ್ಪೆನೋ ಹಾಯೆಂದಳು || ೧೯

ಕುಸುಮಬಾಣವನೆತ್ತ ಬಿಸುಟೆ ಗಿಳಿಗುದುರೆಗಳ
ಹಸರಮನದೆಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿದೆ ಚಂದ್ರಮನನಾವ
ದೆಸೆಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟೆ ತಂಗಾಳಿಗೇನೂಳಗವ
ನಿತ್ತಿ ಮಾಮರದಾನೆಯ
ಎಸೆವ ಪೂವಿಲ್ಲನಳಿವೆದೆಯನಾರ್ಗಿತ್ತಿ ರೋ
ಭಿಸುವಂತೆ ಕೊಂಚೆ ಕೊಳರ್ವಕ್ಕಿಗಳನೇಗೆಯ್ವೆ
ಪೊಸ ಬಸಂತನನಾರ ಕಯ್ಯೆಡೆಯನಿತ್ತಿಯ್ಯ
ಹಾ ಕಾಂತ ಹಾಯೆಂದಳು || ೨೦

ಪತಿಯಳಿದ ಪೊರೆಯೊಳಗೆ ಪೊರಳುತುಂ ನರಳುತುಂ
ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಮರವಟ್ಟು ಚೀರುತುಂ ದೂರುತುಂ
ಧೃತಿಯಿಂದೆ ತಾಂ ಮೆಲ್ಲನೇಳುತುಂ ಬೀಳುತುಂ
ದಿಸೆದಿಸೆಗೆ ಬಾಯ್ವಿಡುತ್ತುಂ
ಗತಿಯಾವುದೆನಗೆಂದು ಬೇಡುತುಂ ಕೋಡುತುಂ
ಕ್ಷಿತಿಯೆ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟೆಯೆಂದು ಕರಗುತುಂ ಕೊರಗುತುಂ
ಖತಿಯಿಂದೆ ದಿವಿಜರಂ ಬಯ್ವುತುಂ ಸುಯ್ವುತುಂ
ರತಿ ವತಿಗೆ ಶೋಕಿಸಿದಳು || ೨೧

ರಾಮ ಕೇಳಾಗಳಾ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಂಕುಳಂ
ಕಾಮನರಸಿಯ ಶೋಕಮಂ ನೋಡಿ ದುಃಖದಿಂ
ತಾಮೊಡನೆ ಬಳಸಿ ಕಂಬನಿದಂ ಬಿ ಮೇಹಿನಾ
ಸೆಯನುಳಿದು ನಿಂದಿದುರ್ವು
ಭೂಮಿಜಂಗಳ್ ಬಾಡಿ ಸೋಲುತಿರ್ದುವು ಲತಾ
ಸ್ತೋಮಂಗಳೊಣಗಿ ಮಿಗೆ ನೇಲುತಿರ್ದುವು ಕೂಡೆ
ತಾಮರಸವಾದಿಗಳ್ ಕೊರಗುತಿರ್ದುವು ದುಃಖ
ಮೆಂತಪ್ಪರಂ ಕೆಡಿಸದೇ || ೨೨

ಉಲಿಯದಿರ್ಪುದು ಭ್ರಮರಿ ಪೊಳೆಯದಿರ್ಪುದು ಚಮರಿ
 ಕೆಲೆಯದಿರ್ಪುದು ಸಿಕಂ ಮುಳಿಯದಿರ್ಪುದು ಶುಕಂ
 ಸುಳಿಯದಿರ್ಪುದು ಕರಿಣಿ ಕಳಿಯದಿರ್ಪುದು ಹರಿಣಿ
 ಗಳಹದಿರ್ಪುದು ಪಾರಿವಂ
 ಉಲಿಯದಿರ್ಪುದು ಕೋಕಿ ನಲಿಯದಿರ್ಪುದು ಕೇಕಿ
 ಯುಲುಕದಿರ್ಪುದು ಕೊಂಚೆಯಲುಕದಿರ್ಪುದದಂಚಿ
 ಲಲನೆಯಳಲಂ ನೋಡಿ ತನ್ನದಂದೇ ಮಾಡಿ
 ಕೊಂಡು ಘನಶೋಕದಿಂದೆ || ೨೩

ಕಾವ ನಿನ್ನಂ ಕಾಯದಾದನೇ ಮಗನೆಂದು
 ಮಾವನೀ ಲೋಕಮಂ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂಬ ನುಡಿ
 ಹೇವವಲ್ಲವೆ ತನಗೆ ಕಟಕಟಾ ಸಕಲ ಲೋ
 ಕಂಗಳಂ ಸೃಜಿವೆನೆಂಬ
 ಭಾವನಯ್ಯೋ ತನ್ನ ತಮ್ಮನೆಂದೆಂಬ ನಿಜ
 ಭಾವದಿಂ ಮರಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗದೇ ಮಹಾ
 ದೇವ ನನಗಿನ್ನಾರು ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟಿಂ ಕೆಟ್ಟಿ
 ನೆಂದು ರತಿ ಶೋಕಿಸಿದಳು || ೨೪

ತರುಗಳಿರ ಲತೆಗಳಿರ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿರ ಭಾ
 ಸುರ ಸುರಾಂಗನೆಯಿರ ದಿಗ್ವಿವಿಯಿರ ವರ
 ಗಿರಿಗಳಿರ ಭೂದೇವಿ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿರ ಕಂ
 ಡಿರೆ ಯೆನ್ನ ವಿಧಿಯನೀಗ
 ಕರುಣಿಸೆಲೆ ತಾಯೆ ಗಿರಿಜಾತೆ ನಿನ್ನಂ ನಂಬಿ
 ಹರನ ಕಣ್ಣಿ ಚ್ಚಿಗಾಹುತಿಯಾಗಿ ಪೋದನೆ
 ನ್ನರಸನೇಗುವೆನೆಂದು ಮುಗುಗುತಿರೆ ಕೇಳುತಾ
 ಶಿವೆ ತನ್ನೊಳಂತೆಂದಳು || ೨೫

ತಂದೆತಾಯಂ ಬಿಟ್ಟುದೊಂದು ಮದನಂ ನಂಬಿ
 ಬಂದುದೇರಡೀಶ್ವರನವಜ್ಞೆ ಮೂಱು ಸತಿಯ ಶೋ
 ಕಂದೋಜಿ ನಾಲ್ಕು ಲೋಕಾಪವಾದಮದೈದು
 ನವಯೌವನೋದಯದೊಳು
 ಬಂದಡವಿಯೊಳಗಿಪ್ಪುದಾಹಿನ್ನ ನುಡಿಸದೆಯು
 ಮಿಂದುಜೂಟಂ ಪೋಗಲೇಳಾದುದೀಗಲೆನ
 ಗೊಂದಡಸಲೇಳಡಸಿತೆಂಬ ನುಡಿ ನಿಜವಾದು
 ದೆಂದಗಜೆ ಚಿಂತಿಸಿದಳು || ೨೬

ರತಿಯ ಸಂತಾಪನುಂ ನೋಡಿ ಕಡುನೊಂದು ಪಾ
 ವತಿ ಮಹಾಕರುಣದಿಂ ಕಾಂತೆ ಬಾ ಕೇಳು ನಿನ್ನ
 ಪತಿಯನೀವೆಂ ಮಹಾದೇವನಂ ಕೂರ್ತು ತಪ
 ವಂ ಮಾಡಿ ಸಲೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
 ಅತಿದುಃಖನುಂ ಮಾಡಬೇಡೆಂದು ತಲೆದಡವಿ
 ಸತಿ ಸಂತವಿಟ್ಟು ಬಳಿಕೇಶ್ವರನನೊಳಕೆಯ್ವು
 ಗತಿಯಾವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ತನ್ನೊಳು ತಾನೆ
 ಗಿರಿಜಾತೆ ಚಿಂತಿಸಿದಳು || ೨೭

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ : ' ಮಯೂರಧ್ವಜನ ದೇಹಾರ್ಥದಾನ '

ಸೂಚನೆ || ದ್ವಿಜನಾಗಿ ಬಂದು ಬೇಡಲ್ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ
ನಿಜಶರೀರದೊಳರ್ಥಮಂ ಕೊಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ಪಂ
ಕಜಪತ್ರನೇತ್ರನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಹಯದ್ವಯಮು
ನಿತ್ತು ಮುಖಮಂ ಮಾಡ್ದನು ||

ಭೂರಮಣ ಕೇಳು ಕೃಷ್ಣ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಾಗಿದರ್ಥಂ ಮು
ಯೂರಧ್ವಜಕ್ಷೀತಿಶ್ವರನಿತ್ತಲತ್ತ ರಣ
ಧಾರಿಣಿಯೊಳಸುರಾರಿಗೆಚ್ಚುಱಿಕೆ ತಲೆದೋಱಿ
ತರ್ಜುನಂಗಱಿವಾದುದು
ನೀರಭಟರೆಲ್ಲರ್ಗ್ಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದುದು ಬಳಿಕ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷಂ ಸಕಲಸೇನೆಯಂ ಸಂತೈಸಿ
ಜೋರಬುದ್ಧಿಯೊಳೊಂದುಪಾಯನುಂ ಕಂಡಾ ಧ
ನಂಜಯಂಗಿಂತೆಂದನು ||

ನೋಡಿದೈ ಕುಂತೀಕುಮಾರ ತಾಮ್ರಧ್ವಜಂ
ಮಾಡಿದ ವಿಘಾತಿಯಂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಂ ಧುರದೊ
ಳಿಡಿಱಿದುರುಳ್ಳಿ ಹಯಮಂ ಕೊಂಡು ರತ್ನಪುರಿ
ಗೈದಿದಂ ಪಿತನ ಬಳಿಗೆ
ಆಡಲೇನಹುದಿನ್ನು ಸೇನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಿಂತೆ
ಬೀಡಾಗಿ ನಡೆತರಲಿ ಮುಂದೆ ಪೋದಪೆನೆನ್ನ
ಕೂಡೆ ಬಾ ನಿನಗೊಂದುಪಾಯಮಂ ತೋಪಿಸುವೆ
ನೆಂದನಸುರಾರಿ ನಗುತೆ || ೨

ಆ ಹರಿಯ ನುಡಿಗಳ್ಳು ಫಲುಗುಣಂ ಸೇನಾಸ
ಮೂಹಮಂ ಪಿಂದುಳಿಪಿ ರತ್ನನಗರಿಗೆ ಪಕ್ಷಿ
ವಾಹನನ ಕೂಡೆ ನಡೆತಂದನನರ್ವರುಂ
ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ
ರೂಪಗಾಣಿಸದಂತೆ ವಿಸ್ತವೇಷವನಾಂತು
ದೇಹಿಕರ ತಿಳಿದಿಂದೆ ವೃದ್ಧನಾದಂ ಶೌರಿ
ಮೋಹದಿಂ ತನಗೆ ಕೈಗುಡುವ ಬಾಲಕಶಿಷ್ಯ
ನಾದನಮರೇಂದ್ರಸೂನು || ೩

ಜನನಾಥ ಕೇಳ್ ಮಯೂರಧ್ವಜಮಹೀಶ್ವರಂ
ದಿನನಾಥನುದಯದೊಳ್ ವಿಮಲಸಂಧ್ಯಾವಿಧಿಯ
ನನುಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ತಾಂ ಪೋಗಿ ಕಂ
ಡಪೆನೆಂಬ ಕಾರಿಯವನು
ಮನದೊಳಗೆ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಪೊಟಮಡುವನಾಗಿ ನಿಜ
ತನುಜನಂ ಕರಸಿ ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರಂ ಬರಿಸಿ
ವಿನುತಭೂಸುರನೈಪಾಲಸ್ತೋಮದೊಡಗೂಡಿ
ಕುಳ್ಳಿದನೋಲಗದೊಳು || ೪

ಅನ್ನೆಗಂ ವೃದ್ಧವಿಪ್ರಾಕಾರಮಂ ತಳೆದ
 ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜಂ ನಿಜಶಿಷ್ಯಸಾರ್ಥನಂ
 ತನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಹಯ
 ದ್ವಯದಿಂದೆ ಪತ್ನಿಸಹಿತ
 ರನ್ನದೊಡವುಗಳ ಕತ್ತರಿಯ ತಿಲಕದ ನೊಸಲ
 ಮನ್ನೆಯರ ಗಡಣದಿಂ ದ್ವಿಜನಿಕರದಿಂದೆ ಸಂ
 ಪನ್ನದೀಕ್ಷೆಯೊಳೆಸೆವ ಭೂಪನೆಡೆಗೆಯ್ದ ಕೇಳ
 ಸ್ವಸ್ತೃಸ್ತು ನಿನಗೆಂದನು || ೫

ಮತ್ತೆಲೆ ಮಹಿಪಾಲಶಾರ್ದೂಲ ನಿನಗಾಗ
 ಉತ್ತರೋತ್ತರಮೆಂದು ತನಗೆ ನೀಂ ಬೇಡಿದುದ
 ನಿತ್ತವೆ ಮಹಾದಾನಿಯೆಂದು ಶಿಷ್ಯಂವರಿಸಿ
 ಬಂದೆನಾನೀಗ ನಿನ್ನ
 ಉತ್ತಮಾಧ್ವರಶಾಲೆಗೆಂಬ ದ್ವಿಜನಂ ಕಂಡು
 ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಬೆದಲಿ ನೃಪನಿಧಿರೆದ್ದು ಪದಕೆಱಗಿ
 ದತ್ತಾಘ್ರಪಾದ್ಯಾಸನಂಗಳಿಂದುಪಚರಿಸಿ
 ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತಂತೆಂದನು || ೬

ಎಂದು ಪರಿಯಂತಂ ದ್ವಿಜರ್ಗವಜ್ಞೆಯನೆಸಗ
 ರಂದುಪರಿಯಂತಮೈಸಲೆ ನರರ ಬಾಳ್ವೆ ನೀಂ
 ಬಂದು ಪರಸಿದೊಡಾದುದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರಂ
 ತನಗೆ ನಿಶ್ಚಯಮಿಳೆಯೊಳು
 ಸಂಧಿಸಿದ ಜನದ ವಂದನೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಸ್ತಿ
 ಯೆಂದೊಡಾ ಭೂಸುರಂ ಪ್ರಿಯದೊಳಾ ಪ್ರಾಣಿಯಂ
 ಕೊಂದನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶಾಪಮೇತಕೆ ವಿಸ್ತ
 ಪೇಳೆಂದೊಡಂತೆಂದನು || ೭

ಪರಸಲಾಗದು ನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಭೂ
ಸುರರನ್ಯರಂ ತನ್ನ ಸಂಕಟನಿಮಿತ್ತದಿಂ
ದರಸಂಗೆ ಬಿನ್ನಸಂಗೈವನಾರ್ಥವಾದ
ಮಂ ಮೊದಲೆ ಮಾಡದಿಹನೆ
ಧರಣಿಪತಿ ವಂದ್ಯನಲ್ಲವೆ ದೋಷಮೇನಿದಕೆ
ಪಿರಿದಾರ್ತನಾಗಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ನಾಂ ಬಂದೆನ
ಧ್ವರಶಾಲೆಗೆಂದು ಕಪಟದ್ವಿಜಂ ನುಡಿಯಲ್ತೆ
ನರನಾಥನಿಂತೆಂದನು || ೮

ದ್ವಿಜತಿಲಕ ನೀನನುಗ್ರಹಿಸೆನಗೆ ಧನ್ಯನಾಂ
ನಿಜಶಿಷ್ಯನಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಖಮಂಟಪಕೆ
ಬಿಜಯಮಾಡಿದ ಕಜ್ಜಮಾವುದೇತಱೊಳಾಸೆ
ನಿನಗಾರ್ತಮೇನಿದಱೊಳು
ತೃಜಿಸಬೇಡೊಂದುಮಂ ಪೇಳ್ಕೊಡಾನೀನೆನಾ
ರಜಮಿಲ್ಲದೆಲ್ಲಮಂ ವಾಚಿಸೆಂದಾ ಶಿಖಿ
ಧ್ವಜನಾಡಲಾ ವಿಪ್ರನಿಂತೆಂದು ತನ್ನ ವೃ
ತ್ತಾಂತಮಂ ವಿವರಿಸಿದನು || ೯

ಉರ್ವೀಂದ್ರ ಕೇಳಾದೊಡಾಂ ಧರ್ಮಪುರದೊಳ್ ಪೆ
ಸರ್ವಡೆದಿಹೆಂ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮನೆಂದೆನಗೆ ಸುತ
ನೊರ್ವನುಂಟಾತನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತವ ಪುರೋ
ಹಿತ ಸತ್ಯಶೀಲನಲ್ಲಿ
ಒರ್ವ ಕನ್ನಿಕೆ ಮದುವೆಗಿಹಳೆಂದೊಡಲ್ಲಿಗ
ಕೃರ್ವೆರಸಿ ಮಗನನೊಡಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಂ ಪೊ
ದರ್ವಡೆದಡವಿಯ ಪಥದೊಳ್ ಪಿಡಿದುದೊಂದು ಕೇ
ಸರಿ ತನ್ನ ನಂದನನನು || ೧೦

ಆ ಸಿಂಗಮತಿಭರದೊಳೆಳಗಲಾ ಭೀತಿಗೆ ನೃ
 ಕೇಸರಿಸ್ಮರಣೆಯಂ ಬಿಡದೆ ನಾನಕಟಿ ಹಾ
 ಹಾ ಸೂನು ಹಾಯೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಲದಾ ತನ್ನ
 ಘೋರ ನಖದಂಷ್ಟ್ರದಿಂದೆ
 ಗಾಸಿಮಾಡದೆ ಪುತ್ರನಂ ಪಿಡಿದುಕೊಂಡಟ್ಟ
 ಹಾಸದಿಂ ಮಾನವರ ತೆಲದಿಂದೆ ನುಡಿದುದೆಲೆ
 ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ತನ್ನ ಮಾತನಾಲಿಸು ಬಜಿದೆ
 ಹಲುಬಲೇನಪ್ಪದೆಂದು || ೧೧

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರ್ಗೆ ಲೋಕಮಿಲ್ಲೆಂಬುದೇ
 ನಕ್ಕಜವೆ ನಿಖಿಳನಿಗಮಾರ್ಥಮಿದು ತನಗೀಗ
 ಸಿಕ್ಕಿದನಲಾ ನಿನ್ನ ತನುಸಂಭವಂ ಬಿಡಿಸಿ
 ಕೊಳಲಾರ್ಪರಾರು ಬಜಿದೆ
 ಕಕ್ಕುಲಿತೆ ಬೇಡ ನಡೆ ಶಿಷ್ಯನಂ ಕರೆಕೊಂಡು
 ಮಿಕ್ಕ ಸುತರುಳ್ಳೊಡಾರೈವುದೆನೆ ಮಗನ ಮೇ
 ಲಕ್ಕಟಾವರಿಸಿ ಕಡುಶೋಕದಿಂದುಗ್ರಕೇ
 ಸರಿಗೆ ತಾನಿತೆಂದೆನು || ೧೨

ಅತಿವೃದ್ಧನಲ್ಪದಿನಮಿರ್ಪವಂ ಪುತ್ರವ
 ಜ್ಞತನಿನ್ನು ತಾನಿದುರ್ಮಾಳ್ಪದೇನೆನ್ನನಾ
 ಹುತಿಗೊಂಡು ತನಗೆ ಗತಿಗುಡುವ ಸುತನಂ ಬಿಡುವು
 ದೆಂದು ನಾಂ ಬೇಡಿಕೊಳಲು
 ಮೃತಿಯ ಬಯಸುವ ದುಃಖಿಗಾವ ಕಂಟಕಮಿಲ್ಲ
 ಹತವಹುದು ಸುಖದಿಂದೆ ಬಾಳ್ವಂಗೆ ಕಾಲಕ
 ಲ್ಪಿತದಿಂದೆ ದೊರಕಿದನಿವಂ ನಿನ್ನನೊಲ್ಲೆ ನಾಂ
 ಪೋಗಿಂದು ಹರಿ ನುಡಿದುದು || ೧೩

ಆ ನುಡಿಗೆ ನಡುಗಿ ತನಯನ ಮೇಲಣಾಸೆಯಿಂ
ದಾನೆಂದೆನಾ ಸಿಂಹಕೆಲೆ ಮೃಗಾಧಿಪ ತನ್ನ
ಸೂನುವಂ ಕಾವರಿಲ್ಲವೆ ಧರೆಯೊಳುಗ್ರತಪ
ದಾನಧರ್ಮಂಗಳಿಂದೆ

ಎನುಪಾಯಂಗೆಯ್ವೆನೆಂದು ಮುಗುಗಲೈ ಪಂ
ಚಾನನಂ ಬಳಿಕ ತನಗೊಂದಾಸೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು
ಭೂನಾಥ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಕಳುಹಿದೊಡೆ ಬಂದೆನೆನ
ಲವನೀಶನಿಂತೆಂದನು || ೧೪

ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕೇಳೆನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದೊಳ್ ನಾರಸಿಂ
ಹಪ್ರವರ್ತನಮಲ್ಲದೆಲ್ಲಿಯುಂ ಪುದ್ರಸಿಂ
ಹಪ್ರಸಂಗವನಱಿಯೆನ್ನೆಗಂ ನಿನ್ನ ಸುತ
ನಂ ಪಿಡಿದ ಸಿಂಹಮುಂಟೆ

ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರೋಕ್ತಮಿದು ಸಿಂಹಕೆನ್ನಿಂದ
ಹ ಪ್ರಯೋಜನಮದೆಂ ಮಾಜದಂಜದೆ ತನಗೆ
ಕ್ಷಿಪ್ರದಿಂ ಪೇಳೆಂದು ಭೂವರಂ ಬೆಸಗೊಂಡೊ
ಡಾ ಪಾರ್ವನಿಂತೆಂದನು || ೧೫

ಎನ್ನೊಳಾ ಸಿಂಹವಾಡಿದ ನುಡಿಯನೀಗಳಾಂ
ನಿನ್ನೊಳೆಂಬುದು ನೀತಿಯಾದವುದೆ ಸುತಹೀನ
ಮಿನ್ನೇಸು ದಾರುಣವೊ ಪೇಳಬೇಕಾಗಿಹುದು
ನೈಪ ಕೇಳದಱಿ ಮಾತನು

ಮುನ್ನೆ ಮುದಿಗೂಡು ತಪದಿಂದೊಣಗಿತಿಡನೊಲ್ಲೆ
ನುನ್ನಿಸದಿರಾರ್ಪೊಡಿವುದು ದಿವ್ಯದುಗ್ಧಸಂ
ಪನ್ನಫಲಪುಷ್ಪಮಾಗಿಹ ಮಯೂರಧ್ವಜನ
ಮೈಯೊಳರ್ಥವನೆಂದುದು || ೧೬

ಈ ಮಗನ ಮೇಲೆ ನಿನಗಾಸೆಯುಳ್ಳೊಡೆ ಬಿಡುವೆ
ನಾ ಮಯೂರಧ್ವಜನ ದೇಹಾರ್ಥಮಂ ಕೊಂಡು
ಬಾ ಮಹೀಪಾಲನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗು ಕೊಲ್ಲೆನಾ
ನನ್ನೆಗಂ ನಡೆಯೆನಲ್ತೆ

ಭೂಮೀಶನಿತ್ತಪನೆ ತನ್ನ ತನುಭಾಗಮಂ
ಭ್ರಾಮಕಮಿದೆಂದು ಜಹ್ನದಾಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸೆ ಮ
ತ್ತೀ ಮಾತನಾಡಿದುದು ತನ್ನೊಳಾ ಕೇಸರಿ ನ
ರೇಂದ್ರ ಕೇಳಾ ಕೌತುಕವನು || ೧೭

ಎಲೆ ಮರುಳೆ ವಿಪ್ರ ಪರಪುರುಷಾರ್ಥಕೆಳಸುವಂ
ನೆಲದ ಮೇಲಣ ಬಾಳ್ವೆಯಂ ನಿಜಶರೀರಮಂ
ನೆಲೆಯೆಂದು ನೋಡುವನೆ ಕವಚಮಂ ಕರ್ಣಃ ದ
ಧೀಚಿ ತನ್ನಸ್ಥಿಗಳನು
ಒಲಿದಿತ್ತು ಕೀರ್ತಿಯಂ ತಳೆದುದಿಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ
ಕುಲಮುಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಪೋಗಿ ನೀಂ ಬೇಡಿದೊಡೆ
ಸಲೆ ಕರುಣದಿಂದಾ ನೃಪಂ ಕಾಯನುಂ ಕೊಯ್ದು
ಕುಡದಿರಂ ಪೋಗೆಂದುದು || ೧೮

ಸುತ್ಯಾಗಿ ಶುಚಿ ಶೂರನುಪಕಾರಿ ಕಮಲಾಕ್ಷ
ಭೃತ್ಯನನಸೂಯಂ ಕೃಪಾವನಧಿ ಭುವನಜನ
ಸುತ್ಯಂ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ ತನ್ನ ಜೀವನವ
ನಾದೊಡಂ ಬೇಡಿದರ್ಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದಿತ್ತು ಸತ್ತೀರ್ತಿಯನ
ನಿತ್ಯಸಂಸಾರದೊಳಾ ಪಡೆದಲ್ಲದಿದರ್ಪನೆ
ಸತ್ಯಮಿದು ಪೋಗೆಂದು ಸಿಂಹಮೆನ್ನಂ ಕಳುಹಿ
ದೊಡೆ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದೆನು || ೧೯

ರಾಯ ನಾಂ ಮೂಢನಲ್ಲವೆ ಸಕಲವೈಭವ
ಶ್ರೀಯುಕ್ತಮಾಗಿದ್ ನಿನ್ನ ಘನಸೌಂದರ್ಯ
ಕಾಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನಾತ್ಮಜಂ ಬದುಕಬೇ
ಕೆಂದು ಸಿಂಹದ ಮಾತಿಗೆ

ವಾಯದಿಂ ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಕದಂತಿರಲ
ಪಾಯಕೊಳಗಾಗಿದ್ ತನ್ನ ಸುತನುಳವುದಕು
ಪಾಯಮಂ ಕಾಣೆನೆಂದಾ ಕಪಟಭೂಸುರಂ

ಸುಯ್ದು ಮತ್ತಿಂತೆಂದನು || ೨೦

ಭೂಸುರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯೊಳಿದ್ ಪುತ್ರಂ ಗ
ತಾಸುವಾದೊಡೆ ರಾನುಚಂದ್ರಂಗೆ ಮೊಹಿತಿಯಿಟ್ಟೊ
ಡಾ ಸುತನ ಜೀವಮಂ ಬರಿಸನೇ ಪೌರುಷದೊ
ಳಾ ರಾಘವೇಶ್ವರಂಗೆ

ಪಾಸಟಿಯಲಾ ನೀನುಮದಹಿನೆನ್ನಾತ್ಮಜಂ
ಕೇಸರಿಯ ಬಾಯ ತುತ್ತಾದನೀ ದುಃಖದಾ
ಯಾಸಮಂ ನಿನಗೊರೆದೆನ್ನಿನ್ನುಳುಹು ಮಾಣೆಂದು
ಕಪಟದ್ವಿಜಂ ನುಡಿದನು || ೨೧

ಕೇಳ್ವ ನವನೀಶ್ವರಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಭೂಸುರಂ
ಪೇಳ್ವ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಕೇರ್ತಿ ನಿಲ್ವುದು ನರರ
ಬಾಳ್ ದಿಟಮಿದಲ್ಲೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ ವಿಪ್ರನಂ
ಕರೆದು ನಿನಗೀ ತನುವನು

ಸೀಳ್ವ ಕೊಟ್ಟಪೆನೆಂದಭಯವಿತ್ತು ಬಳಿಕ ತಾ
ನಾಳ್ವಿಕೆಯನಾತ್ಮಜಂಗಪ್ಪೆಸಿ ಹರ್ಷಮಂ
ತಾಳ್ವನಿಬರೆಲ್ಲರಂ ಮಂಟಪದೊಳಿಹುದೆಂದು

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮೊಹಮಟ್ಟನು || ೨೨

ತರಿಸಿ ಗಂಗಾತೋಯಮಂ ಮಜ್ಜನಂಗೈದು
 ಪರಮ ಸಾಲಗ್ರಾಮತೀರ್ಥಮಂ ಕೈಕೊಂಡು
 ತರುಣತುಲಸೀದಳದ ಮಾಲೆಯಂ ಕಂಧರದೊ
 ಳಾಂತು ಮಂಟಪಕೆ ಬಂದು
 ನೆರೆದ ಭೂಸುರಸಭೆಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಿಂದೆಹಗಿ
 ಕರಯುಗಳಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ
 ಧರಣೀಶ್ವರಾಗ್ರಣಿ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ ಜನಾ
 ಧೀಶ ಕೇಳಾ ಕೌತುಕವನು || ೨೩

ಈ ಮಹಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ನೆರೆದಖಿಳಭೂಸುರ
 ಸ್ತೋಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಂದು ಬಲಿಯಧ್ವರಕೆ
 ವಾಮನಂ ಬಂದಂತೆ ತನ್ನ ಮಖಕೀ ದ್ವಿಜಂ
 ತಾನೆ ಬಿಜಯಂಗೈದನು
 ಶ್ರೀಮಾಧವಸ್ವರೂಪದೊಳಿಗಳರಿದು ತ
 ನ್ನೀ ಮೈಯೊಳರ್ಥಮಂ ಕೊಯ್ದು ಕೊಟ್ಟಪೆನತಿ
 ಪ್ರೇಮದಿಂದೀತಂಗೆ ಬದುಕಲೀತನ ಸುತಂ
 ಪ್ರೊಸತಾಗಲಿಳೆಗಿಂದನು || ೨೪

ಭೂನಾಥನೆಂದ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವು ಸಕಲಪ್ರ
 ಧಾನಿಗಳುಮರಸನ ಪುರೋಹಿತರುಮಾ ದ್ವಿಜರು
 ಮೇನಿದೆತ್ತಣ ಕೃತ್ಯಮೀ ವಿಪ್ರನಂತಕೋ
 ಪಮನೆಂದು ಭೀತಿಯಿಂದೆ
 ದಾನಮೆಂದೊಡೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಧನಕನಕಮಣಿ
 ಧೇನುಗಳನೀವರೀ ಕಾಯಮಂ ಕೊಯ್ದು ಕುಡು
 ವೀ ನಿಮಿತ್ತವನಲಿಯೆವೆಂದೆಲ್ಲರುಂ ಕಂಪಿ
 ಸಲ್ ನೃಪತಿಯಂತೆಂದನು || ೨೫

ಯಾಚಿಸಿದನಂಗಮಂ ಸುತನನುಳುಹೆಂದೆನಗೆ
 ಸೂಚಿಸಿದನೀ ದ್ವಿಜಂ ತಾಂ ಕೊಡುವೆನೆಂದೊಡನೆ
 ವಾಚಿಸಿದನಿಂತಿದಕೆ ತಪ್ಪಿದೊಡೆ ಲೋಕದೊಳ್
 ತನ್ನಂ ಸಮಸ್ತಜನರು
 ನಾಚಿಸದೆ ಮಾಣ್ವಪರೆ ಪುಸಿದೊಡಂತಕನವರ್
 ಪಾಚಿಸರೆ ನರಕದೊಳ್ ಮೈಯನರಿದೀಯಲಾ
 ಳೋಚಿಸಲದೇಕಿನ್ನು ತೊಲಗಿ ನೀವೆಂದು ನೃಪ
 ನನಿಬರಂ ಸೈತಿಟ್ಟನು ||

೭೬

ಆ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರಂ
 ಹೇಮ ಮಣಿ ಗಜ ತುರಗ ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣ ಭೇನು
 ಭೂಮಿ ದಾನಂಗಳಿಂ ತಣಿಸಿ ನಡಿಸಿದನೆರಡು
 ಕಂಬಮಂ ನಡುವೆ ತನ್ನ
 ಕೋಮಲಶರೀರಮಂ ಪುಗಿಸಿ ಕಾಂಚನಮಯ ಸು
 ದಾಮದಿಂ ತೋಳತೊಡೆಗಳಂ ಬಿಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂ
 ದಾ ಮಹೀಸುರನ ಪದಕಮಲಂಗಳಂ ತೊಳೆದು
 ಸಾದರದೊಳಿಂತೆಂದನು ||

೭೭

ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ನಿನಗೆ ತಾಂ ಕುಡುವ ದೇಹಾರ್ಥ
 ದೀ ಸುದಾನದೊಳಖಿಲಯಜ್ಞನಾಯಕನಾದ
 ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರೀತನಾಗಲಸ್ಮತ್ತುಲೋ
 ದ್ಭವರಾದ ಜೀವಿಗಳೊಳು
 ಲೇಸಿಂದೆ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತನುಧನವನೀವೆಡೆಯೊ
 ಳೋಸರಿಸದಿರಲಿ ಬುದ್ಧಿಗಳೆಂದು ನೃಪತಿ ಕ
 ಟ್ವಾಸುರದ ಕೊಯ್ಗಾಱರಂ ಕರಸಿ ತೆಗೆಸಿದಂ
 ಮನೆದ ಕೊಯ್ಗತ್ತಿಗಳನು ||

೭೮

ಕುಡುವನಿರೆ ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದಂ ಬೇಡುವಂ
 ಬಿಡುವನೇ ಬೇಡುವಂ ಬರೆ ತನ್ನೊಳ್ದುರ್ದಂ
 ತಡೆದಸನೆ ಕುಡುವನಂ ಕುಡುವ ಬೇಡುವರೊಳಗೆ
 ಕುಡಿನೆಂಬ ಬೇಡಿನೆಂಬ
 ಎಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲೆಂಬ ನಾಳ್ತು ಡಿಯನೀ ಪಾರ್ವ
 ಪೊಡವೀಶರೊಳ್ ಕಂಡೆನೆಂದು ನಡನಡುಗಿ ಮೊಹಿ
 ಯಿಡುತಿದುರ್ದವನ ರಾಪ್ತದ ಜನಂ ಬೆದಹಿ ಕುರ
 ರೀಗಣಂಗಳ ತೆಪಮೊಳು || ೨೯

ಪೂರ್ವಮಂ ನೆನೆದು ಕಂಬನಿಗಳಿಂ ಧ್ವನಿಗಳಿಂ
 ಚೇರ್ವರಂ ಪ್ರಚೇಗಳಂ ಪಾಲಿಸದೆ ಲಾಲಿಸದೆ
 ಜಾರ್ವ ಪರಿಯೆಂತೆಂದಳಲ್ವರಂ ನಿಲ್ವರಂ
 ಬೆಟಗಾಗಿ ಬೆಗಡುಗೊಂಡು
 ಸಾರ್ವಭೌಮಕ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷೆಯಂ ಶಿಕ್ಷೆಯಂ
 ಮೀರ್ವರಲ್ಲಿಮ್ಮ ನೀಂ ಬಿಡುವರೇ ಕುಡುವರೇ
 ಪಾರ್ವಂಗಸುವನೆಂದು ಬಯ್ವರಂ ಸುಯ್ವರಂ
 ನೋಡಿ ನೃಪನಿಂತೆಂದನು || ೩೦

ಪ್ರಜೆಗಳಿರ ನೀವಿದಕೆ ದುಃಖಿಸಿರೆ ಧನ್ಯನಾಂ
 ನಿಜಶರೀರದೊಳರ್ಥಮಂ ಕೊಯ್ತು ಕುಡುವನೀ
 ದ್ವಿಜನ ಹಸ್ತದೊಳವಂ ನೃಹರಿಯೆಂದೀತನಡ
 ವಿಯ ಸಿಂಹಕೇಯಾಲಿದನು
 ಗಜಬಜವಿದೇತಕೆ ಪರೋಪಕೃತಿಗಲ್ಲದ ಮ
 ನುಜನ ಬಾಳ್ ಸಣಬುರಿದ ಬಾದಿಯಂತಪ್ಪದಾ
 ರಜಮಿಲ್ಲದೀಕ್ಷಿಪುದು ಕೌತುಕವನೆಂದೊಡಂ
 ಬಡಿಸಿದಂ ನರನಾಥನು || ೩೧

ಮತ್ತೆ ಮನುಜೇಂದ್ರನಾ ವಿಪ್ರನಂ ಕರೆದು ನಿನ
ಗಿತ್ತೀ ನೀ ದೇಹಾರ್ಥಮಂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸೆಂದು
ಚಿತ್ತದೊಳು ಮಿಗೆ ಹರ್ಷಮಂ ತಾಳ್ಪು ಪೊರೆಯೊಳಿಹ
ಸೂದಕರ್ಮಜ್ಞರೊಡನೆ
ಪೊತ್ತು ಕಳೆಯದೆ ತನ್ನ ತನುವನೆರಡಾಗಿ ಮಸೆ
ವೆತ್ತ ಕರಸತ್ತದಿಂ ಸೀಳುವದೆಂದಾಜ್ಞಾಪಿ
ಸುತ್ತಿರೆ ಶಿಖಿಧ್ವಜನ ಸತಿ ಕುಮುದ್ವತಿ ನುಡಿದ
ಳತಿವಿನಯದಿಂದೆ ಪತಿಗೆ || ೭೭

ನೀಂ ತಿಳಿದುದಿಲ್ಲರಸ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರನಱಿಯಂ ವ
ನಾಂತರದೊಳು ಸಿಂಹಮೆಂದ ನುಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿ
ದ್ವಾಂತಮಂಗನೆ ಪುರುಷನರ್ಥಾಂಗಮೆಂಬುದಕೆ
ನಿನ್ನ ವಾಮಾಂಗಿಯಾದ
ಕಾಂತೆಯಂ ಬೇಡಿದೊಡೆ ಕೊಯ್ವು ಕಾಯವನೀವ
ಭ್ರಾಂತಿಯೇತಕೆ ತನ್ನಯಸುವೆರಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳೆ
ತಾಂ ತಳೆವೆನ್ನೆದೆತನದಿಂದೆ ಸದ್ಗತಿಯನೆಂ
ದಾ ಕುಮುದ್ವತಿ ನುಡಿದಳು || ೭೮

ಸಮ್ಮತಮಿದಹುದೆಂದರೆಲ್ಲರುಂ ಭೂವರಂ
ಸುಮ್ಮನಿರೆ ಕಂಡನೀ ತೆಪನಂ ದ್ವಿಜತ್ವಮಂ
ನೆಮ್ಮಿದ ಮುಕುಂದನೆಲೆ ರಾಯ ನಿನ್ನರಸಿ ನುಡಿ
ದುತ್ತರವನೊಪ್ಪಬಹುದು
ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ ಜನೇಶ್ವರನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ
ಮಂ ಮೆಲ್ವನೆಂದುಮೊಕ್ಕಣಿಸಿತಲ್ಲದೆ ಸಿಂಹ
ಮೆಮ್ಮೊಡನೆ ವಾಮಾಂಗಮೆಂದಾಡಿತಿಲ್ಲೆನಲಾ
ನೃಪನ ಸುತನಂತೆಂದನು || ೭೯

ಕರುಣಿಸೆಲೆ ವಿಪ್ರ ನಿನ್ನಂ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನಾಂ
 ತರುಣಂ ಸುವುಷ್ಟವಪು ತುಷ್ಟಿ ವೃಗಸತಿಗಾಗ
 ದಿರದು ತಾತನ ಋಣತ್ರಯಕೆ ಹಱಿವಹುದು ರಾ
 ಘವ ಭೀಷ್ಮರಂತೆ ರೇತಿ
 ಸ್ಥಿರವಹುದು ಪಿತನ ಭಾಷೆಗೆ ನಿಲಲ್ ಜನಕನವ
 ತರಿಪನಾತ್ಮಜನಾಗಿ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳವರೊಳ
 ಗೆರವಿಲ್ಲ ತನ್ನಂಗಮಂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದು
 ತಾಮ್ರಧ್ವಜಂ ನುಡಿದನು || ೩೫

ಭೂಪಾಲ ಕೇಳವನ ಮಾತಿಗೆ ಮಹೀಸುರಂ
 ಕಾಪಟ್ಟುಮಿಲ್ಲೆಲೆ ಕುಮಾರ ನೀನೆಂದ ನುಡಿ
 ಪಾಪಿ ಕೇಸರಿ ತನ್ನೊಳವನಿವನ ಸತಿಯೆಂದು
 ಸುತನೆಂದು ಪೇಳ್ವುದಿಲ್ಲ
 ಆವೊಡೆ ಮಯೂರಧ್ವಜನ ದಕ್ಷಿಣಾಂಗಮಂ
 ತಾ ಪುತ್ರನಂ ಬಿಡುವೆನೆಂದೊಡ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ
 ನೀ ಪರಿಯೊಳಳುಕುವರೆ ಕುಡಬೇಡ ಪೋಪೆನೆನೆ
 ನರನಾಥನಂತೆಂದನು || ೩೬

ರಾಣಿಯಂ ಕುಡುವುದಿಲ್ಲಾತ್ಮಜನನೀವುದಿ
 ಲ್ಲಾಣಿಯಂ ತನ್ನ ಭಾಷೆಗೆ ಬಾರದಂತಬ್ಬ
 ಪಾಣಿ ಮೆಚ್ಚುವೊಲರ್ಥದೇಹಮಂ ಕೊಯ್ದು ಕೊ
 ಟ್ಟಪೆನೀಗ ಸ್ಮರಿಸೆನುತೆ
 ಸಾಣೆವಿಡಿದಿದ್ ಕರಪತ್ರಮಂ ಕುಡಿಸಿದಂ
 ಪ್ರಾಣನಾಥಿಯ ಕೈಯೊಳೆನ್ನುತ್ತಮಾಂಗಮಂ
 ಕೇಣಮಿಲ್ಲದೆ ತನುಜನಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನೀಂ
 ಸೀಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿದನು || ೩೭

ಆ ಮಹೀಪಾಲನೀ ತೆಪದೊಳ್ ಕುಮುದ್ವತಿಗೆ
 ನೇಮಿಸೆ ಕುಮಾರನಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡವಳತಿ
 ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕರಪತ್ರಮಂ ಕೊಂಡು ಮುನ್ನ ದೈ
 ತ್ಯನನಿತು ಸೀಳ್ವನೆಂದು
 ಆ ಮಹಾಸಭೆ ನಾರಸಿಂಹನಂ ನೆನೆವಂತೆ
 ರಾಮ ರಾಮೆಂದು ಜಪಿಸುತೆ ಕೊಯ್ದಳವನಿಪ ಶಿ
 ರೋಮಣಿಯ ಮಸ್ತಕವನೆರಡಾಗಿ ಸರಿಸದಿಂ
 ದೋರೆಪೋರೆಗಳಿಲ್ಲದೆ || ೩೮

ಸ್ತಂಭದ್ವಯದ ನಡುವೆ ನಿಂದ ನೃಪನಂ ತನ್ನ
 ಸಂಭವನುಮರಸಿಯುಂ ಪಿಡಿದೊಬ್ಬರೊಂದು ಕಡೆ
 ಯಿಂ ಭಾಳಮಧ್ಯಮಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಕರಪತ್ರದಿಂ
 ಘರಘರನೆ ಸೀಳುತಿರಲು
 ಜಂಭರಿಪುನಂದನಮುರಾರಿಗಳ್ ಬೆಟಗಾದ
 ರಂಭೋಧಿಘೋಷದಿಂದೆದ್ದು ಹಾಹಾಕಾರ
 ದಿಂ ಭಯಂಗೊಂಡೊಲುತಿರ್ದುದಾಸ್ಥಾನಮೆಲೆ
 ಭೂಪ ಕೇಳ ಕೌತುಕವನು || ೩೯

ಸೆಂಡಿತಿಯೊಳಾತ್ಮಜನೊಳರಸನೊಳ್ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ
 ಕಂಡುದಿಲ್ಲೊಂದಿನಿಸು ಖಯಖೋಡಿಯಂ ಬಳಿಕ
 ಪುಂಡರೀಕಾಂಬಕಂ ನೃಪನ ವಾಮಾಕ್ಷಿಯೊಳ್
 ಕಂಬನಿಗಳೊಸರುತಿರಲು
 ಅಂಡಲೆಯೊಳಳುತಳುತೆ ಕುಡುವವನ ದಾನವಂ
 ಕೊಂಡಪರೆ ಬುಧರಕಟೆ ಲೋಕದೊಳ್ ಬೇಡುವಂ
 ಭಂಡನೆನುತೊಡಮುರಿದು ತಿರುಗಿದಂ ತನಯನಂ
 ತಿನಲಿ ಹರಿ ಬನದೊಳಿನ್ನುತೆ || ೪೦

ಬೆಟಿಗಾದಳಾ ಕುಮುದ್ವತಿ ನುಡಿದಳರಸಂಗೆ
 ಬಟಿದೆ ಕೊಯ್ಸಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಸ್ತಕವನೆಡಗಣ್ಣೊ
 ಳೊಟೆನ ಕಂಬನಿಗಳಂ ಕಂಡಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ
 ನೀನಳುತೆ ಕುಡುವೆಯೆಂದು

ಪೊಟಿಮುಟ್ಟು ಪೊದನೊಲ್ಲದೆ ವಿಫಲಮಾದುದು
 ಕೃಷ್ಣೋಳಿತ್ತ ದಾನಮಿದಕೆಂತೆನಲ್ ಭೂವರಂ
 ಮುಗಿ ಕರಸಾತನಂ ತಿಳಿಪುವೆಂ ಪೋಳ್ಳಳೆರ

ಡಂ ಕೂಡಿ ಪಿಡಿಯೆಂದನು || ೪೧

ಬಳಿಕಾ ಕುಮುದ್ವತಿ ನರೇಂದ್ರಮಸ್ತಕದ ಪೋ
 ಳ್ಳನೊಂದುಗೂಡಿ ಪಿಡಿದಾಗ ನಿಜತನಯನಂ
 ಕಳುಹಲವನಾ ಪಾರ್ವನಂ ತಡೆದೊಡಂಬಡಿಸಿ

ವಿನಯದಿಂ ಕರೆತರಲ್ವೆ

ತಿಳಿಪಿದಂ ಭೂಪನೆಲೆ ವಿಸ್ತ ಕರಸತ್ರಹತಿ
 ಗಳುಕೆತಿಲ್ಲುಪಕಾರಕಾಯ್ತು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ
 ಮುಳಿದುದು ನಿರರ್ಥಕಂ ವಾಮಾಂಗಮೆಂದೊಸರಿ

ತೆಡಗಣ್ಣು ಜಲಮೆಂದನು || ೪೨

ಮೆಚ್ಚಿದಂ ನೃಪನೆಂದ ಮಾತಿಗೆ ಮುರಧ್ವಂಸಿ
 ಹಚ್ಚಿದ ರಾಯನ ಕಳೇಬರದ ಪೋಳ್ಳಳಂ
 ಬೆಚ್ಚು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಮೈದಡವಿ ತಕ್ಕೈಸಿ

ನಿನ್ನಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು

ನಿಚ್ಚಟದ ಭಕ್ತಿಯಂ ಕಂಡೆನಿವನರ್ಜುನಂ
 ಮುಚ್ಚುಮುಟೆಯೇಕೆನ್ನು ತಾನೀಗ ಕೃಷ್ಣನೆಂ
 ದೆಚ್ಚುಟಿಸಿ ನಿಗಮದಟಿಕೆಯ ತನ್ನ ಸಾಕಾರ

ಮೂರ್ತಿಯಂ ತೋಟಿಸಿದನು || ೪೩

ವರ ಸುಪ್ರಸನ್ನವದನದ ಕಮಲನೇತ್ರದ ಮ
ಕರಕುಂಡಲದ ಲಲಿತನಾಸಿಕದ ಪಣೆಯ ಕ
ತ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕದ ಮುರಿದ ಪುರ್ಬುಗಳ ಸುಳಿಗುರುಳ
ಮಣಿಮಕುಟದೊಳದೊಳಸಿಯ
ಕೊರಲ ವನಮಾಲೆಗಳ ಕೌಸ್ತುಭ ಶ್ರೀವತ್ಸ
ದುರದ ಚಂದನದ ನಳಿತೋಳ್ಳೆಗಳ ಘನಾಂಗ ಸೌಂ
ದರಿಯದನಯವದ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತದ
ಹರಿ ನೃಪನ ಮುಂದೆಸೆದನು || ೪೪

ಹೇಮಾಂಬರದ ಲಲಿತಕಾಂತಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಸೌ
ದಾಮಿನಿವೊಲಿರೆ ಪೊರೆದ ಕರುಣರಸಮೊಸರ್ವ ಧಾ
ರಾನಯದ ಮಳೆವೊಲಿರೆ ನುಡಿದ ಗಂಭೀರವಾ
ಕ್ಯಂ ಕೂಡೆ ಮೊಳಗುವೊಲಿರೆ
ಕೋಮಲಶ್ಯಾಮ ಲಾವಣ್ಯತನು ಮುಂಗಾರ
ಜೀಮೂತದೊಡ್ಡಿ ನವೊಲಿರೆ ಸಿರಿದು ನಲಿಯದಿಹ
ನೇ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ ಪೇಳಿನಲ್ ಕೃಷ್ಣನಂ
ಕಂಡು ಪುಳಕಿತನಾದನು || ೪೫

ಜಯ ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ವರ ಸುಪರ್ಣವರೂಢ
ಜಯ ಜಯ ರಮಾಕಾಂತ ಶಮಿತದುರಿತಧ್ವಾಂತ
ಜಯ ಜಯ ಸುರಾಧೀಶ ನಿಗಮನಿರ್ಮಲಕೋಶ
ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ
ಜಯ ಜಯ ಕೃತುಪಾಲ ತರುಣತುಲಸೀಮಾಲ
ಜಯ ಜಯ ಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರ ಸಕಲಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ
ಜಯತು ಜಯ ಯದುರಾಜ ಭಕ್ತಸುಮನೋಭೂಜ
ಜಯತು ಜಯಯೆನುತಿರ್ದನು || ೪೬

ನೋಡಿದಂ ಕಣ್ ತಡೆಯೆ ಬಳಕೆಗೆ ತನುವನೀ
 ಡಾಡಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೈದು ಭೂವರಂ
 ಮಾಡಿದಂ ನಿಗಮಾರ್ಥದನುಪಮಸ್ತುತಿಗಳಂ
 ಮುರಹರನ ಮುಂದೆ ನಿಂದು
 ಕೂಡೆ ತಾಮ್ರಧ್ವಜ ಕುಮುದ್ವತಿಗಳೆಲಗಿದರ್
 ಮೂಡಿದಾನಂದದಿಂ ತಮತಮಗೆ ಕೈಮುಗಿದು
 ಬೇಡಿಕೊಳುತಿರ್ಪುದು ಮಹಾಸಭೆ ಮುಕುಂದನಂ
 ಜಯ ಜಯ ನಿನಾದದಿಂದೆ || ೪೭

ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜಂ ಬಳಿಕಾ ನೃಪಾಲನಂ
 ಮನ್ನಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಹೆ ನೀನರ್ಥದೇಹಮಂ
 ನನ್ನಿಯಿಂದೀಯೆ ಮೆಚ್ಚಿದನೀಗ ನಿನಗೆ ಸಂ
 ಗ್ರಾಮದೊಳ್ ತಾಮ್ರಕೇತು
 ನಿನ್ನ ಪಡೆಯೆಲ್ಲಮುಮನೀ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯುಮು
 ನೆನ್ನುವಂ ಮೂರ್ಛಗಾಣಿಸಿ ಕೆಡಹಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ
 ಮುನ್ನೆ ಹರ್ಷಿತನಾದೆನಿನ್ನು ಸತಿಸುತರೊಡನೆ
 ಮಾಡು ಯಜ್ಞವನೆಂದನು || ೪೮

ಧರ್ಮಜನ ತುರಗಮಿದೆ ನಿನ್ನ ಹಯಮಿದೆ ನೀನೆ
 ನಿರ್ಮಲಾಧ್ವರಮೆರಡುಮಂ ಸಮಯಮಾಗಲೈ
 ಕರ್ಮಕಥಿಸತಿಯಾಗಿ ಮಾಳ್ಪುದೆಂದಚ್ಯುತಂ
 ನುಡಿದೊಡೆ ಮಯೂರಕೇತು
 ಚರ್ಮಶೃಂಗಮನಾಂತು ಮಖದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೊಂಬ
 ದುರ್ಮತಿಗಳುಂಟೆ ನಿನ್ನಂ ಕಂಡ ಬಳಿಕದಲಿ
 ಮರ್ಮಮಂ ಬಲ್ಲೆನಾನೆಲೆ ದೇವ ತನ್ನ ಬಿ
 ನ್ನ ಪವನವಧರಿಸೆಂದನು || ೪೯

ವಿಶ್ವೇಶ ನಿನ್ನ ಶಾಶ್ವತಮೂರ್ತಿಯಂ ತಳೆವ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದೆ ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿದನೀಗಳೇ
ನಶ್ವರ ಶರೀರಮಂ ಸಾಕದಂತಿರಲಿನ್ನು

ತಾಂ ಕರ್ಮಕರ್ತೃವಾಗಿ

ಅಶ್ವಮೇಧಂಗಳಂ ಮಾಡಿದೊಡೆ ನಗವೆ ನಿ
ನ್ನ ಶ್ವಾಸದಿಂದೊಗೆದ ಮಂತ್ರಾಳಿಗಳ್ ಮಾತ
ದಿಶ್ವಮಿತ್ರಜ್ವಾಲೆ ಪೊರೆಯೊಳಿರೆ ಭೇಷಜವ

ನಟಸುನರೆ ಹಿಮಕೆಂದನು || ೫೦

ದೇವ ಚಿತ್ತೈಸೆನ್ನ ನಂದನಂ ನಿನ್ನೆ ಸಮ
ರಾವನಿಯೊಳೊಳೆಗಾದ ನಿಮ್ಮಿರ್ವರಂ ಬಿಟ್ಟ
ಭಾವದಿಂ ಬಂದನಿಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂ

ತನಗನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು

ನೀವೆ ಬಿಜಯಂಗೈದಿರದೊಂದೆ ಸಲೆ ಧನ್ಯ

ರಾವು ನರನಾರಾಯಣರ್ಕಳಂ ಕಂಡೆವಿ

ನ್ನಾವ ಕಲ್ಪಿತವೆನಗೆ ಧರ್ಮಜನೆ ಮಾಡಿ ಬದು

ಕಲಿ ಮುಖಂಗಳನೆಂದನು || ೫೧

ಸುರನದಿಯ ತೋಯಮಿರೆ ನೀರಡಿಸಿ ಹಿಮಜಲಕೆ
ಪರಿವಂತೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಿದುರ್ಮಿ ಮಹಾ
ಧ್ವರಕೆಳಸುವವನಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಂ ತನ್ನ ಸತಿ

ಸುತರುಮಂ ತನ್ನೊಳಿದ

ತುರಗಂಗಳಂ ತನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂ ಯಜ್ಞೋಪ

ಕರಣಂಗಳಂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಮಂ ತನ್ನ ಮಂ

ದಿರದ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ನಿನ್ನ ಪದಕರ್ಪಿಸಿದೆ

ನೆಂದವಂ ಕೈಮುಗಿದನು || ೫೨

ಇಂತೆಂದು ಭೂವರಂ ನುಡಿಯೆ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ
 ಕುಂತೀಸುತಂಗವನ ಭಕ್ತಿಯೆಂ ತೋರಿಸುತ
 ನಂತರದೊಳಾ ನೃಪನ ನಗರದೊಳ್ ಮೂರು ದಿನ
 ಮೀರ್ದು ನಿಜಸೇನೆ ಬರಲು
 ದಂತಿಪುರಕಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೈದು
 ವಂತೆ ನೇಮಿಸಿ ಮಯೂರಧ್ವಜಂ ಸಹಿತ ನಡೆ
 ದಂ ತುರಗಮೆರಡುವಂ ಬಿಡಿಸಿ ಮುಂದಕೆ ದೇವ
 ಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನು || ೫೫

೮

ಸರ್ವಜ್ಞ : ' ವಚನಗಳು '

ಈವಂಗಿ ದೇವಂಗಿ | ಆವುದಂತರವಯ್ಯ
ದೇವನು ಜಗಕೆ ಕೊಡುತಿಹನು ಕೈಯಾರೆ
ಈವನೇ ದೇವ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧

ಸಿರಿ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ | ಕರೆದು ದಾನವ ಮಾಡು
ಪರಿಣಾಮವಕ್ಕು ಪದವಕ್ಕು ಕೈಲಾಸ
ನಿರೆಮನೆಯು ಅಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೨

ಹುಟ್ಟುವಾಗೀ ಧನವ | ಮೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟಿಳಿದಿಹನೆ
ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯನಿದನಾಡು
ಕೊಟ್ಟುಂಬ ದಾನಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೩

ಕೊಟ್ಟದ್ದು ತನಗೆ ಬ | ಚಿಟ್ಟದ್ದು ಪರರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಕೆಟ್ಟತೆನಬೇಡ ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಕಟ್ಟಹುದು ಬುತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೪

ಸೊಡರೆಣ್ಣೆ ತೀರಿದರೆ | ಕೊಡನೆತ್ತಿ ಹೊಯ್ಯುವರೆ
ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡದೆ ಇರಬೇಡ ಧರ್ಮವನು
ಬಿಡಬೇಡವೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೫

ಇಚ್ಛೆಯನು ಅಱಿದಿತ್ತ | ನುಚ್ಚೊಂದು ಮಾಣಿಕವು
ಇಚ್ಛೆಯದು ತೀರ್ಧ ಬಳಿಕೆತ್ತ ಮದಕರಿಯು
ನುಚ್ಚಿಗುಂ ಕಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೬

ಉಣ್ಣದೊಡವೆಯ ಗಳಿಸಿ | ಮಣ್ಣಿನೊಳು ತಾನಿರಿಸಿ
ಸಣ್ಣಸಿಯೆ ನೆಲನ ಸಾರಿದನ ಬಾಯೊಳಗೆ
ಮಣ್ಣು ಕಾಣಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೭

ಉಣ್ಣೆ ಕೆಚ್ಚಲೊಳಿದುರ್ | ಉಣ್ಣದದು ನೊರೆಹಾಲ
ಪುಣ್ಯವನು ಮಾಡಿ ಉಣಲೊತ್ತದವನಿರವು
ಉಣ್ಣೆಯಿಂ ಕಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೮

ಸತ್ಯರಿಗೆ ಧರೆಯೆಲ್ಲ | ಮಸ್ತಕವನೆಳಗುವುದು
ಹೆತ್ತ ತಾಯ್ ಮಗನ ಕರೆವಂತೆ ಶಿವನವರ
ನೆತ್ತಿಕೊಂಬುವನು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೯

ಒಳ್ಳೆಯನು ಇರದೂರು | ಕಳ್ಳನೊಡನಾಟವು
ಸುಳ್ಳನಾ ಮಾತು ಇವು ಮೂಱು ಕೆಸಳೊಳಗೆ
ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೦

ಮುತ್ತು ನೀರಲಿ ಹುಟ್ಟು | ಹತ್ತುಸಾಸಿರ ಹಡೆಗು
ಹತ್ತು ಚಿಪ್ಪೊಂದು ಹಣಮಿಲ್ಲ ತಾಯ್ತಂದೆ
ಎತ್ತಣವರೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೧

ಉದ್ದುರುಟು ಮಾತಾಡಿ | ಇದ್ದದನು ಹೋಗಾಡಿ
ಉದ್ದನಾ ಮರದ ತುದಿಗೇಱು ತಲೆಯೊಳು
ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೨

ಧನಕನಕವುಳ್ಳನಕ | ದಿನಕರನವೋಲಕ್ಕು
ಧನಕನಕ ಹೋದ ಮುಡಿದಿನವೆ ಹಾಳೂರ
ಶುನಕನಂತಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೩

ಕಂಡುದನು ಆಡೆ ಭೂ | ಮಂಡಲವು ಮುನಿಯುವುದು
ಕೊಂಡಾಡುತಿಚ್ಛೆ ನುಡಿದಿಹರೆ ಜಗವೆಲ್ಲ
ಮುಂಡಾಡುತಿಹುದು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೪

ಉತ್ತರೆಯು ಬಹಿತಿಹರೆ | ಹೆತ್ತ ತಾಯ್ ತೊಟ್ಟಿದಿಹರೆ
ಸತ್ಯರುಂ ತಪ್ಪಿ ನಷ್ಟದಿಹರೆ ಲೋಕ ತಾ
ನೆತ್ತ ಸೇರುವುದು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೫

ಉಳ್ಳವನು ನುಡಿದಿಹರೆ | ಒಳ್ಳತೆಂದೆನ್ನವರು
ಇಲ್ಲದಾ ಬಡವ ನುಡಿದಿಹರೆ ಬಾಯೊಳಗೆ
ಹಳ್ಳು ಕಡಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೬

ಕಣ್ಣು ಸಣ್ಣದು ತಾನು | ಹಣ್ಣು ದಿಹುದೊಂದಿಲ್ಲ
ತಣ್ಣಗಿಹ ಮನವನುರಿಸುವುದು ಇದನು ಕೊಂ
ದಣ್ಣುಗಳು ಆರು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೭

ಕಣ್ಣು ನಾಲಗೆ ಮನವು | ತನ್ನದೆಂದೆನಬೇಡ
ಅನ್ಯರೇ ಕೊಂದರೆನಬೇಡ ಇವು ಮೂರು
ತನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವುವು ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೮

ಮಾತ ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ | ಯಾತವದು ಸುರಿದಂತೆ
ಮಾತಾಡಲಾಯದಾತಂಗೆ ಬಹಿಯಾತ
ನೇತಾಡಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೧೯

ಸಾಲವನು ಕೊಂಬಾಗ | ಹಾಲುಹಣ್ಣುಂಡಂತೆ
ಸಾಲಿಗನು ಬಂದು ಎಳೆವಾಗ ಕಿಬ್ಬದಿಯ
ಕೇಲು ಮುಱಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೨೦

ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು | ನಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದರೆ
ಹಿಡಿದಿದ್ಧ ಧರ್ಮ ಹೊಡೆಮರಳಿ ಕಚ್ಚುವಾ
ಹೆಡೆನಾಗ ನೋಡ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೨೧

ಊರೆಲ್ಲ ನಂಟರು | ಕೇರಿಯೆಲ್ಲವು ಬಳಗ
ಧಾರಿಣಿಯು ಎಲ್ಲ ಕುಲದೈವನಾಗಿನ್ನು
ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ||

೨೨

ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಪಂಪ: 'ಭೀಷ್ಮನ ವೀರಪಟ್ಟಿ'

“ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ”ನೆಂದೂ “ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯ”ನೆಂದೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡ ಪಂಪನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದನು. ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಆದಿಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಈತನ ‘ಆದಿಪುರಾಣ’ವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೪೧ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಪಂಪನು ‘ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ’ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೂ ಭಾರತ ವೀರನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಅಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಮಸ್ತಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದನು. ‘ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ’ವು ‘ಪಂಪಭಾರತ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಸಂಧಿಯ ಮಾತು ನಿಂತುಹೋದಬಳಿಕ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭವೂ ಅದನ್ನು ಕರ್ಣನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಾಗ ನಡೆದ ಬಿರುಸಾದ ವಾಗ್ವಾದವೂ ಭೀಷ್ಮಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗುಣಗಳು ಎದ್ದುತೋರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಪದ್ಯ ೧—೫: ಹರಿಗ-ಪಂಪನ ಪ್ರಭುವಾದ ಅರಿಕೇಸರಿ; ಆತನೊಡನೆ ಅಭೇದಭಾವದಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗಿರುವ ಅರ್ಜುನ. ಬಿಟ್ಟು ದಂ-ಪಾಳೆಯ ಹೂಡಿದ್ದನ್ನು. ಗುರು-ದ್ರೋಣ. ಗುರುಸುತ-ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ. ತಪಿಸಲವು—

ನಿಶ್ಚಯ. ಚಲ-ಹಠ. ಕಡಂಗು-ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು. ಪಡೆವಳ್ಳ-ಸೇನಾಪತಿ. ಒಳ್ಳೆ-ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾವು. ಪೇರೊಟ್ಟಿ-ದೊಡ್ಡ ಒಂಟಿ. ಕಳವೇಟ್ಟಿ-ಯುದ್ಧದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ದೋರ್ವಳ-ಬಾಹುಬಲ. ಉದಗ್ರ-ಮೇಲ್ಮೊಗ ವಾದ. ಕತಿಸಯ-ಕೆಲವು. ರಾಜರಾಜ-ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ದುರ್ಯೋಧನ. ಸಿಂಧುಜ-ಭೀಷ್ಮ. ಬಲಿಯಟ್ಟು-ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸು.

೬-೧೦ : ಅನುವರ-ಯುದ್ಧ. ಕೋಡಗಗಟ್ಟು-ಒಂದುಬಗೆಯ ಕಟ್ಟು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮುರನೆಂಬವನು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಾಗ, ಭೀಷ್ಮನು ಆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನೆಂಬ ಪೂರ್ವಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅಗ್ಗದ-ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ. ಸರಶುಧರ-ಪರಶುರಾಮ. ಅಂಬೆಯನ್ನು ಭೀಷ್ಮನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಶುರಾಮನು ಬಂದು ಭೀಷ್ಮನ ಸಂಗಡ ಕಾದಿ ಸೋತ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ ತೊಟ್ಟು-ಎಳೆತನದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು. ರಣಾಜರ-ರಣರಂಗ. ಆರ್ತನೇ-ಶಕ್ತನಾದನೇ ; ಧಾತು ಆಱು. ಕೈಗಲಿವಾಯ್ತು-ಕೈಮೀರಿತು. ಅಣಿಯರಂ-ಅತಿಶಯವಾಗಿ. ಉಱದವರ್-ಹೊಂದದವರು, ಶತ್ರುಗಳು. ಉದಾತ್ತ ನಾರಾಯಣ-ಅರ್ಜುನ.

೧೧-೧೫ : ಪೂಣಿಸು-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸು. ಓರನ್ನರೆ-ಒಂದೇ ಸಮ ನಾದವರೇ. ಎಕ್ಕೆಯಿಂ-ಒಟ್ಟಾಗಿ. ಓವದೆ-ರಕ್ಷಿಸದೆ. ಮಾರ್ಕೊಳ್-ಪ್ರತಿಭಟಿಸು. ಅಂತಂ ಎಯ್-ಕೊನೆಮುಟ್ಟಲು. ಲುಳಿತ-ಹೊರಳಾಡುವ. ಪುದುಂಗೊಳಿಸು-ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು. ಮಿಸಿಸು-ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು. ಪೊಟ್ಟಳಿಸು-ಗರ್ವಿಸು. ಅವಕರ್ಣಿಸು-ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡದೆ ಕೇಳು. ಭಗವತಿಯೇಱು-ಗತಕಾಲದ ಕಥೆಯಾಗಿರುವ ಯುದ್ಧ (?). ಏಱು-ಯುದ್ಧ, ಘಾತ. ಪಗೆವಾಡಿ-ಶತ್ರುಸೈನ್ಯ.

೧೬-೨೦ : ಸರವಿ-ಹಗ್ಗ. ದಂಟು-ದಂಡ, ಕೋಲು. ನಡಪು-ಸಲಹು. ಇಳಿಕೆವಡೆ-ಅಲ್ಪವಾಗು. ಮಾತಂಗ-ಆನೆ. ತುಬ್ಬು-ಸೂಚಿಸು. ಕೆನಿಸು-ಕೋಪಿಸು. ಅಣ್ಣು-ಶೌರ್ಯ.

೨೧—೨೫: ತಳ್ಳು ಇಱಿ-ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಘಾತಿಸು. ಕಲಿತನ-ಪೌರುಷ. ಪೊಡಪು-ಉತ್ಸಾಹ. ಮೊಕ್ಕಳಂ-ಅಧಿಕವಾಗಿ. ಪಳಂಚು-ಸಂಘಟ್ಟಿಸು. ಸೂರ್-ಸರದಿ. ಕರಮೆ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೆ. ಚಕ್ರಿ-ಕೃಷ್ಣ. ಪಡಲಿಡು-ಚಿದರಿಬೀಳು. ಪಯಿಂಭಾಸಿರ್ವರ್-ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಮಂದಿ. ಕೆಡೆ-ಬೀಳು. ಅಳುಕೆ-ವ್ಯಾಪನೆ. ಮರುಳ್ಳು-ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು.

೨. ರನ್ನ : ' ನೀರೊಳಗಿದುರ್ಗಂ ಬಿಮರ್ತನುರಗಪತಾಕಂ '

ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರನ್ನನು ಮುದುಮೊಳಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೯ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನು ' ಅಜಿತಪುರಾಣ ' ವೆಂಬ ಜೈನಪುರಾಣ ವನ್ನೂ ' ಸಾಹಸಭೀಮವಿಜಯ ' ಅಥವಾ ' ಗದಾಯುದ್ಧ ' ವೆಂಬ ಲೌಕಿಕ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ' ಪರಶುರಾಮಚರಿತ ', ' ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಚರಿತ ' ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈತನು ವೈಯಾಕರಣನೂ ಆಗಿದ್ದನಂತೆ. ' ಸಾಹಸಭೀಮವಿಜಯ ' ದಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ ಇಱಿವಬೆಡಂಗನನ್ನು ಭೀಮನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ರನ್ನನಿಗೆ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಿತ್ತು.

ತನ್ನ ತನುಜಾನುಜರೆಲ್ಲರೂ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದಮೇಲೆ, ಬಲ ರಾಮನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿಬರುವವರೆಗಾದರೂ ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತಲೆಮರಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಭೀಷ್ಮನು ತನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಸಾಹಸಧನ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದಾಗ ಆ ವಿಷಯ ವನ್ನು ದೂತನಿಂದ ತಿಳಿದು, ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲು ಪಾಂಡವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ದುರ್ಯೋಧನಭೀಮರ ವೀರಾಲಾಪ ಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಸನಿರ್ಭರವಾದ ನಾಟಕೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಪದ್ಯ ೧—೫: ದ್ಯುನದೀಜ-ದೇವನದಿಯ ನುಗ, ಭೀಷ್ಮ. ಕೆಯ್ಯೆ ಮಾಬ್ಬುದು-ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಟುವಡಿಪುದು-ಧೇದಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅರವಿಂದನಾಭ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಹಲ-ನೇಗಿಲು. ಪರಿಭಾಷೆ-ಅಪವಾದ. ಪಿರುವತ್-ಕೂಗುತ್ತಿರುವ. ಸಾರಸ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೀರುಹಕ್ಕಿ. ಏವಂದಿರ-ಏನುಕಾರಣ ಬಂದಿರಿ. ಉದ್ಧೂತ-ಮೇಲೆ ತೂರಲ್ಪಟ್ಟ. ಉತ್ತರಂಗಾಂಬು-ಎತ್ತರವಾದ ಅಲೆಯ ನೀರು. ವಿಕಚತ್ವಂಕೇಜ-ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಕಮಲ. ಕೆಸಲಯ-ಚಿಗುರು. ಮಿಳಿಮಿಳಿರ್-ಅಲುಗಾಡು. ಅಹಿತ-ವೈರಿ.

೬—೧೦: ಪಿಂಗಾಕ್ಷ-ದುರ್ಯೋಧನ. ತಲೆಗರೆ-ಮರೆಯಾಗು. ಪಗೆವಂ-ಶತ್ರು. ತವೆ-ಏನೂ ಉಳಿಯದ ಹಾಗೆ. ಮತ್ವತಿಗೆ-ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ. ಬಾಹಾಸ್ಪಾಲನಂಗೈದು-ಭುಜವನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು. ಪಟಿ-ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಂಗಳ-ಕೊಂಬು, ತಂಬಟೆ, ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ಜಾಗಟೆ. ಆಸ್ಥೋಟಿಸಿ-ಸಿಡಿದು. ಅಂಕದ ಕಲಿ-ಹೆಸರಾದ ಶೂರ. ಶಶಾಂಕ-ಚಂದ್ರ. ಎಕ್ಕತುಳ-ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ.

೧೧—೧೫: ಉತ್ಕಟಿಸಿ-ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡು. ಸುಭಟರ ಜವ-ವೀರರಿಗೆ ಯಮನಂತಿರುವ ಭೀಮಸೇನ. ಸಿತಾಶ್ವ-ಅರ್ಜುನ. ಅಣ್ಮವೊಡೆ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ. ಬಾಳ ಸವಿ-ಖಡ್ಗದ ಸವಿ. ಕುಮರಂಕರಾಮ-ಕಾವ್ಯನಾಯಕನಾದ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯನ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅರಿದು-ಅಸಾಧ್ಯ.

೧೬—೨೦: ಅನ್ವಾಯ-ವಂಶ. ಸಾಪತ್ಸ್ಯ-ಶತ್ರುತ್ವ. ಬೂತು-ಭೂತ. ಬದ್ಧಭುಕುಟೆ-ಬಿಗಿದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನವ. ವಿಗ್ರಹ-ಯುದ್ಧ. ಉಳಿ-ಅಡಗು. ಅರುಣಜಲ-ರಕ್ತ. ಕೋಡ ಸೇಡು-ಚಳಿಯ ಸೆಡೆತ. ಉದ್ಭೀಕರ-ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವವ.

೨೧—೨೫: ಅವಗಡಿಸು-ಮೇಲೆ ಬೀಳು. ಆಕೃಷ್ಟಿ-ಸೆಳೆಯುವುದು. ವಾರಿ-ಕತ್ತಿ (?). ಕೆಡೆ-ಬೀಳು. ಪಿಳಿ-ಬಿರಿ. ಒಡರಿಸುವಿನಂ-ತೊಡಗಲು. ಅನಾಕುಳಂ-ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ.

೨೬—೩೦ : ಉರವಣಿಸಿ-ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ. ನಿಕಾಯ-ಸಮೂಹ. ಪಯಶ್ವರನಿಕರ-ನೀರಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ (ಪಕ್ಷಿಗಳ) ಸಮೂಹ. ಉಲ್ಲಹರಿಕೆ-ಮೇಲಕ್ಕೇರುವ ಅಲೆ. ಅಸುಂಗೊಳ್-ಶಕ್ತಿಗುಂದು (?). ಗೋಲುಂಡೆ ಗೊಳ್-ತುಂಬ ಗೋಳಿಡು. ಸಿಂಹಕೇತನ-ಭೀಮಸೇನ. ಕಂಠೀರವ-ಸಿಂಹ. ಘನರವ-ಮೇಘಧ್ವನಿ, ಗುಡುಗು.

೩೧—೩೫ : ಕೂರದರ್-ವೈರಿಗಳು, ಆಗದವರು. ಇಂಬಲಿಯಂ-ಬಳಿಕ. ಅಖಲ್ಯಂ-ಹೇಡಿ (?). ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲಪಾಠ “ಅ[ಶ]ಲ್ಯಂ.... [ಶ]ಲ್ಯನೇ” ಎಂದು ಇದ್ದಿರಬಹುದೆ? ಅಶಲ್ಯ-ಶಸ್ತ್ರರಹಿತನಾದವನು. ಶಲ್ಯ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೀನು. ಬಾರ್ತೆಗೆಟ್ಟು-ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಯಿತು. ಚಾಗ-ತ್ಯಾಗ. ಮುನಿವಂ-ಶತ್ರು. ವಿಬುಧಕ್ಷೋಭ-ದೇವತೆಗಳ ತಳಮಳ. ಕಟಂಗಿ-ಕಪ್ಪಾಗಿ. ಪರಿಘ-ಅಗುಳಿ. ಉತ್ತಮಾಂಗ-ಶಿರಸ್ಸು.

೩೬—೪೦ : ರಸೆ-ಭೂಮಿ. ಅದ್ಭುತನಟ-ಪರಶಿವ. ನಿಟಲ-ಹಣೆ. ಆಲೋಲಕೀಲಾಕ್ಷಿವೋಲ್-ಹೊರಳಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಉರಿಗಣ್ಣಿನಂತೆ. ದಂದ ಶೂಕಪತಾಕ-ಸರ್ಪಧ್ವಜವುಳ್ಳವನು, ದುರ್ಯೋಧನ. ಸೆರಗಿಲ್ಲದ-ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡದ. ನೆಲಿನಂ ಉಂಟುಮಾಡಿ-ಮರ್ನೋದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿ. ಕಚ-ಕೂದಲು. ಅಸುರ-ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ.

೪೧—೪೬ : ನಾಲ್ಕುಡೆ-ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆ. ಬಿಬ್ಬೆ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು. ನೀಲ್ಕುರಿಸಿ-ಉದ್ದವಾಗಿ. ಕಮ್ಮೈಸು-ವಿಸ್ತರಿಸು (?). ಪುಟ್ಟು-ಸಾಟು. ಅಕ್ಕಿಗಚು-ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆ. ನನ್ನಿ-ಸತ್ಯ. ಬನ್ನ-ಭಂಗ. ಜತುಗೇಹ-ಅರಗಿನ ಮನೆ.

೩. ಜನ್ನ : ‘ಅನ್ಯತನುತಿ-ಅಸ್ಥಾನಂಕ’

ಜನ್ನನು ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದನು. ಇವನಿಗೆ ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ದೊರೆತಿತ್ತು. ಈತನು ಯಶೋಧರಚರಿತೆಯನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೯ರಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೩೦ರಲ್ಲಿಯೂ

ರಚಿಸಿದನು. 'ಅನುಭವಮುಕುರ' ಎಂಬ ಲಘುಕೃತಿಯನ್ನೂ ಈತನು ಬರೆ ದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೯೧೧ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಿನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಮತ್ತು ತರೀಕೆರೆಯ ಶಾಸನ ಗಳೂ ಈ ಕವಿಯ ರಚನೆಗಳು.

ಯಶೋಧರಚರಿತೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಅಹಿಂಸೆ ಹಾಗೂ ಜನ್ಮಾಂತರತತ್ವ ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಾವ್ಯ. ಯಶೋಧರಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ದುರ್ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ದುಸ್ವಪ್ನದ ನೆವದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಹಠತೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಯಶೋ ಧರನು ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆ ಹೇಗೆ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸಿತೆಂಬುದರ ಕಥೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಯಶೋಧರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಮೃತಮತಿ ಅಷ್ಟಾವಂಕನೆಂಬ ಮಾವುತನ ಇನಿದನಿಗೆ ಮೋಹಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹಬಗೆದು ಹೇಗೆ ಆ ಕುರೂಪಿಯನ್ನು ಕೂಡಿದಳು, ಅದನ್ನು ಅರಿತ ಯಶೋಧರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಜನ್ನನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪದ್ಯ ೧—೫: ಕುಟ್ಟಿಳ-ಮೊಗ್ಗಿ. ನನೆ-ಮೊಗ್ಗಿ. ನಾರಿ-ಹೆದೆ.

೬—೧೦: ದೀವ-ಬೇಟಿಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡುವ ಪ್ರಾಣಿ. ಪುಳಿಂದ- ಬೇಡ. ಗೋರಿಗೊಳಿಸು-ಮೋಸದಿಂದ ಸೆಳೆ. ಹೊಲಿಸು-ಪಾರಿವಾಳ.

೧೧—೧೫: ಅಂಬರತರಂಗಿಣಿ-ದೇವಗಂಗೆ. ಪುಳಿನ-ಉಸುಕಿನ ದಿಬ್ಬ. ದನಳಾರ-ಧನಳಾಗಾರ, ಸೌಧ. ಅಭ್ರಮು-ಐರಾವತದ ಹೆಂಡತಿ. ಅಭ್ರಗಜ- ಐರಾವತ. ಸೆಜ್ಜರ-ಶಯ್ಯಾಗಾರ. ಗರಟೆಗೆ-ಗಸ್ತಿ. ಉಕ್ಕಡ-ಊರ ಅಗಸೆ. ಬದಗ-ಕೀಳುಆಳು. ಕತಕಬೀಜ-ಕದಡಿದ ನೀರನ್ನು ತಿಳಿಮಾಡುವ ಒಂದು ಬೀಜ. ಪಸಾಯದಾನ-ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟ ದಾನ.

೧೬—೨೦ : ಗರಗರಿಕೆ-ಸೋಗಸು. ಕಾದಲ-ಪ್ರಿಯ. ದೂದವಿ-ದೂತಿ.

೨೧—೨೫ : ಕುಲಿ-ಕುಣಿ, ತಗ್ಗು. ಅಲಿ-ಗಣ್-ವಿಕಾರವಾದ ಕಣ್ಣು. ಒಲಿವಾಯ್-ಜೊಲ್ಲುಸೋರುವ ಬಾಯಿ. ಹಪ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು-ಚಪ್ಪಟೆಯಾದ ಮೂಗು. ಬಿಬ್ಬಿಲು-ಉಬ್ಬಿದ ಹಲ್ಲು. ಕುಲುಗಣ್ಣು-ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣು. ಕೂನಬೆನ್-ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನು. ಗರಗರಿಕೆ-ಗಗ್ಗರದನಿ. ವಾರ್ಬಿಂದು-ನೀರ ಹನಿ. ಪೊಲ್ಲಮೆ-ದೋಷ, ಹೊಲಸು.

೨೬—೩೦ : ಎರವಿಗೊಳ್-ಬೇಡು. ಇಳಿದಪ್ಪಂತೆ-ಹೀನವಾಗುವಹಾಗೆ. ಪಲಮೆ-ಭ್ರಮರ. ಕೈರವ-ನೈದಿಲೆ. ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ-ಮರೆ.

೩೧—೩೫ : ಮಿಳಿ-ಮಿಣಿ, ಬಾರು. ಕುಡಿಯ-ಒಕ್ಕಲಿಗ. ತದೆ-ಸದೆ, ಬಡಿ. ಬೀಟಿ-ಬಿರುಕು. ಕೇರೆ-ಕೇರೆ ಹಾವು.

೩೬—೪೩ : ಕೇಳಿಕೆ-ನಾಟಕಾದಿ ದೃಶ್ಯ. ಪುಟುಕರು-ಹುಳುಕರು, ನೀಚರು. ಇಲುಂಪೆ-ಇರುವೆ. ಕಯ್ಯೆಸೋರೆ-ಕಹಿಕುಂಬಳಕಾಯಿ. ಕಿಸುಗುಳ-ಹೇಯ, ಹ್ವದ್ರ. ಪೆಲಗು-ಹಿಂದೆ. ಕಲಿಪು-ದೋಷ. ದಂದುಗ-ತೊಂದರೆ, ಕಾಟ. ಆತೋದ್ಯ-ವಾದ್ಯ.

೪. ಚಾಮರಸ : ' ಮಾಯಾಕೋಲಾಹಲ '

ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ನೂರೊಂದುಜನ ವಿರಕ್ತರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನು ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢವೇವರಾಯ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೧೯-೧೪೪೬) ನಿಂದ ಮನ್ನಣೆಪಡೆದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಶಿವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ತನ್ನ ತನೋಗುಣದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹುವಳು. ಬನವಸೆಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರಮಂದಿರದಲ್ಲಿ

ಅಲ್ಲಮನು ಮದ್ದಳಿಗನಾಗಿ ಮೈದೋರಲು ಮಾಯಾದೇವಿಯು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಂಡು, ತನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆ ಸಲ್ಲದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಆತನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುವಳು. ಅಲ್ಲಮನು ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಸಕಾಮ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚದೆ ನಿರ್ವಯಲಿಗನಾಗಿ ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆಯುವ ಮಾಯೆಯ ಮನದ ಕಾತರತೆಯನ್ನೂ ನಿಜದ ನಿಲವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಪ್ರಭುವಿನ ಮನದ ಮಾಟವನ್ನೂ ಚಾಮರಸನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪದ್ಯ ೧—೫ : ಹಣ್ಣಿದ-ರಚಿಸಿದ. ಅರಿದು-ಅಸಾಧ್ಯ. ತಳಿತ-ಸೇರಿದ. ಹೂಣಿಸಿದ-ಸಂಧತೊಟ್ಟ. ಹೀಹಾಳಿ-ತಿರಸ್ಕಾರ. ಚಾಳಿ-ಗತಿಲಾಘವ.

೬—೧೦ : ವಿಮಳೆ-ಮಾಯೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಾಕೆ. ಅನಿಮಿಷತೆ-ಎನೆಯಿಕ್ಕದಿರುವುದು. ಜೋಹ-ವೇಷ. ಗಾಹು-ಕಪಟತನ. ಅಳುಪು-ಮೋಹದ ಆಸೆ.

೧೧—೧೫ : ಪೈಜೆ-ಸಂಧ. ಅಳಬಳ-ಶಕ್ತಿ. ಸರಿಸ-ಸಮೀಪ. ಮಕರಿಸು-ಹೆಚ್ಚಾಗು. ಕಾಕರು-ಅಲ್ಪರು. ನಟ್ಟವಿಗ-ನಾಟ್ಯಶಿಕ್ಷಕ.

೧೬—೨೦ : ಬಾರಿ-ಸರದಿ. ತರಹರಗೊಳ್ಳು-ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು. ಧೂಪಿಸು-ದಣಿ, ಸಂಕಟಪಡು.

೨೧—೨೫ : ಕಡವಸ-ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ. ಗೂಡುಸಂವರಿಸು-ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು. ಲಾಕುಳ-ಯೋಗದಂಡ. ಬೋಳೆಯರು-ದೇವತೆಗಳು. ಪಸು-ಹಸಿವು.

೨೬—೩೦ : ಉದಾಸಿಸು-ಉದಾಸೀನಮಾಡು. ಬೇಳುವೆ-ಯಜ್ಞದ ಬಲಿ. ಆಳವಾಡು-ತಗ್ಗಿಸಿ ಮಾತಾಡು. ಕೀಳಲಿ-ಕೆಳಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಚಾಟು-ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ತುತಿ. ಕುಚ್ಚಿತ-ಕುತ್ತಿತ. ಅಟಮಟಗತನ-ವಂಚನೆ.

೩೧—೩೫ : ಹರಿಸುಟಿಗೆಯಾಡು—ಸುತ್ತಾಡಿಸು (?). ಲೋಚು—ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಕೀಳಿಸುವುದು.

೩೬—೪೦ : ಷೋಡಾಡು—ಪರಿಹಾಸಮಾಡು. ವಾಸಿ—ಸಂಧ. ಬಱುದೆಗೆ—ಇಲ್ಲಿಯ ರೂಪವು ಬಱುದೆಗೆ (=ವೃಥಾವಾಗಿ) ಎಂದಿರಬಹುದೆ ? ಕೀಸು—ಕೊರೆ. ಕಂಬಿ—ಕಬ್ಬಿಣದ ಶಲಾಕೆ. ಹಱುವು—ವಿಚ್ಛೇದ.

೪೧—೪೫ : ಹಮ್ಮವಿಸು—ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದು.

೪೬—೫೦ : ಹೂಣಿಕೆ—ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಪರುಷ—ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿ. ಊಣೆಯ—ಕುಂದು.

೫೧—೫೯ : ತತ್ತಡೆ—ಸಂಭವಿಸಿದರೆ. ಮನಕತ—ಮನಸ್ಸಿನ ನೋವು. ಗಸಣೆ—ತಿಕ್ಕಾಟ. ಗಾಱುದೂಱು—ಬಿರುಸಾದ ದೂರು.

೫. ನಂಜುಂಡ : ' ಕುಮಾರರಾಮ ಶೌರ್ಯದರ್ಶನ '

ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ನಂಜುಂಡಕವಿಯ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೫೨೫ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವುಂಟು. ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹೇಗಿದ್ದು ವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಅದರ ಕಥಾಂಶವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಕುಮ್ಮಟ ದುರ್ಗದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಕಂಪಿಲರಾಯನು ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ರತ್ನಾಜಿಯ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಕುಮಾರರಾಮನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುನಿದು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬೈಚಪ್ಪನಿಗೆ

ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಬೈಚಪ್ಪನು ದೊರೆಯ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡಸದೆ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅವನ ವಧೆ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಸುಳ್ಳುಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದನು. ಇದು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಅಲ್ಲಾಉದ್ದೀನನಿಗೂ ತಿಳಿದು ಕರ್ಣಾಟರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಕಾಲವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ದಳಪತಿಯಾದ ನೇಮಿ ಖಾನನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ನೇಮಿಮಲ್ಲಕನು ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗದ ಬಳಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಕಂಪಿಲರಾಯನು ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಂತ್ರಿ ಬೈಚಪ್ಪನು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ರಾಮನಾಥನು ನೇಮಿಯ ಸೈನ್ಯದ ಕೂಡ ಅಸಮಸಾಹಸದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆನಂದವಿಸ್ಮಯದ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಪದ್ಯ ೧-೫ : ಕೆತ್ತವು-ಮುಚ್ಚಿದುವು.

೬-೧೦ : ಗನ್ನ-ಮೋಸ. ಮನ್ನೆಯ-ಪ್ರಭು, ದಳಪತಿ. ಉಱುವ-ಯೋಗ್ಯರಾದ.

೧೧-೧೫ : ಪಕ್ಕರಿಕೆ-ಜೀನು, ಸಂ. ಪಕ್ಷರಕ್ಷೆ. ಜೋಡು-ಮೈಜೋಡು, ಕವಚ. ತಾಳಿ-ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ. ಪಟ್ಟಿಗಾವಿನ-ಪಟ್ಟಿಯ ಹಿಡಿಯನ್ನುಳ್ಳ. ಸತ್ತಿಗೆ-ಭತ್ರ.

೧೬-೨೦ : ಸಿಂಗಾಡಿ ಬಿಲ್ಲು-ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಿಲ್ಲು. ಸುಗಿ-ಹೆದರು. ಬಲವೈರಿಸುತ-ಇಂದ್ರಸುತ, ಅರ್ಜುನ. ಮೋಹರಿಸು-ಒಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲು. ಸಂಶಸ್ತಕರು-ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಾದುವೆವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆತೊಟ್ಟ ವೀರರು. ಸೂಳ್ಳಿಸು-ಶಬ್ದ ಮಾಡು. ಲಗ್ನವಣಿ-ಜೊತೆಗೂಡಿದ ತಂಬಟಿಗಳು. ವೃಜಿನ-ಪಾಪ.

೨೧—೨೫ : ಹೊರಳಿಯೊಡೆ-ಗುಂಪು ಕೆಡು. ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು-ಧ್ವಂಸ ಮಾಡು ಪಂದಲೆ-ಕತ್ತರಿಸಿ ರಕ್ತಸೋರುವ ತಲೆ. ಬಡಿ-ದೊಣ್ಣೆ.

೨೬—೩೦ : ಕೆಡೆ-ಬೀಳು.

೪೧—೪೫ : ಹರಸದವಿ-ಕೈಲಾಸಸ್ಥಾನ. ಹರಿಸದ-ವೈಕುಂಠ. ಹರಿಹರ ದೇವಿ-ಕುಮಾರರಾಮನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಅಗಜಾಪತಿ-ಪಾರ್ವತೀಪತಿ, ಶಿವ. ವಿಲಕ್ಷನಾಗು-ಬೆರಗಾಗು. ತಳತಂತ್ರ-ಸೈನ್ಯ.

೪೬—೫೦ : ಒತ್ತಂಬರಿಸು-ತೀವ್ರವಾಗಿ ಒತ್ತು. ಕುಸಕ-ಕೂಸಕ, ಓಕುಳಿನೀರನ್ನು ತುಂಬಿರುವ ವಾತ್ರೆ (?).

೫೧—೬೦ : ಹೀರಾವಳಿ-ವಜ್ರದ ಸರ. ನೆಲನನುಗ್ಗಡಿಸು-ಪಾದಾನ ಧಾನ ಹೇಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರ್ತಿ-ದಂಡಧಾರಿಣಿ. ಪೊಲಬು-ದಾರಿ ತಾರ್ಮುಟ್ಟು-ಅತಿಸಮೀಪ. ಗರುವೆ-ಶ್ರೇಷ್ಠ.

೬. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ : ' ರತಿವಿಲಾಸ '

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೮೫ ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಸಂಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಭಕ್ತನೂ ವಿಜಯನಗರದ ಹಿರಿಯಮಠದ ಸಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯೂ ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ, ಈಶ್ವರನ ಪಂಚವಿಂಶತಿಲೀಲೆ, ವೀರಶೈವಮತತತ್ತ್ವ, ಪುರಾತನರ ಹಾಗೂ ನೂತನಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅಂಗವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನ ಪಂಚವಿಂಶತಿಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾಮದಹನ ಪ್ರಸಂಗದ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ತಾರಕಾಸುರನ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ

ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಮನ್ಮಥನು ಶಿವನ ತಪೋಭಂಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೇಮಕೂಟಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಂದೀಶನನ್ನು ಕಂಡು ಮನ್ಮಥನು ಅಳವಳಿದು ನಿಂತಿರಲು ಪಾರ್ವತಿಯು ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಳು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಪುಷ್ಪಕದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮನ್ಮಥನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಅತಿಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯುವನು. ಆತನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಉರಿಗೆ ಮನ್ಮಥನ ಶರೀರವು ಭುಗಿಭುಗಿಲೆಂದು ಉರಿದು ಬೆಂದುಹೋಗುವುದು. ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರತಿಯು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಶೋಕಿಸುವಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಅಭಯವೀಯುವಳು. ಮನ್ಮಥನ ಸೇನಾಸನ್ನಾಹವನ್ನೂ ರತಿವಿಲಾಸವನ್ನೂ ಕವಿಯು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವನು.

ಸೂಚನೆ: ಹೇಮಕೂಟಾಚಲ-ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟ. ಎನೆ-ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು. ಅದಿರ್ಗಂತಿ-ಮಾಧವೀಲತೆ.

ಪದ್ಯ ೧-೫: ಅಲರಂಬರಾಯ-ಮನ್ಮಥ. ಕಂಜ-ತಾನರೆ. ಕೈಪೊಡೆ-ಬಾಣದ ಹಿಂಭಾಗ. ಕುಂದ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ. ಕಿಂಕಿಣಿ-ಗೆಜ್ಜೆ. ಸವಡಿಸು-ಜೋಡಿಸು. ಮುಡಿವಾಳ-ಬಾಳದ ಬೇರಿನ ಜಾತಿಯ ಹುಲ್ಲು. ಸಿಂಜಿನಿ-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ. ತಿರು-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ. ಝಲ್ಲಿ-ಗೊಂಡೆಗಳ ಸಾಲು.

೬-೧೦: ರಥಾಂಗ-ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿ. ಚಾಳಂಕಿ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿ. ಚೂಳಿ-ಮುಂಭಾಗ. ತಳಸ-ಹೊಳವು. ಬೇಳಾಗು-ಹುಚ್ಚಾಗು. ಕಾಳಾಗು-ವೃಥವಾಗು. ಬೆಬ್ಬಳಿಸು-ಭಯಪಡು.

೧೧-೧೫: ಊಳ್-ಕೂಗು. ಆಳಿ-ಗೆಳತಿ. ಇನಿವಿಲ್-ಸವಿಯಾದ (ಕಬ್ಬಿನ) ಬಿಲ್ಲು.

೧೬-೨೦: ತುಱುಗೆನೆ-ದಟ್ಟನಾದ ಎನೆ. ಕೊಳರ್ವಕ್ಕಿ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ನೀರುಹಕ್ಕಿ.

೨೧—೨೭ : ಖತಿ-ಕೋಪ. ಕೆಲೆ-ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಧ್ವನಿಮಾಡು. ಕಳಿ-ದೂರ ಹೋಗು. ಅಲುಕು-ಚಲಿಸು. ನಾನವ-(ಇಲ್ಲಿ) ವಿಷ್ಣು : ಭಾವ-(ಇಲ್ಲಿ) ಬ್ರಹ್ಮ. ಇಂದುಜೂಟ-ಶಿವ.

೭. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ : ' ಮಯೂರಧ್ವಜನ ದೇಹಾರ್ಥದಾನ '

ಕನ್ನಡ ' ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ' ವನ್ನು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಯಾವ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ಈತನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೬೦೦ ರಷ್ಟಾದರೂ ಹಿಂದಿನವನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳ ಬಹುದು. ಈತನು ದೇವಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತ.

ಧರ್ಮರಾಯನ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಕುದುರೆ ಕೃಷ್ಣಾ ಜುಫನರ ಬೆಂಗಾ ನಲಿನಲ್ಲಿ ದೇಶದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಮಯೂರಧ್ವಜನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆತನೂ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆವಹಿಸಿದ್ದನು. ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಮಯೂರಧ್ವಜನ ಮಗನಾದ ತಾಮ್ರ ಧ್ವಜನು ಕೃಷ್ಣಾ ಜುಫನರನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಯಾಗಾಶ್ವಗಳನ್ನೂ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ತಂದನು. ಮಯೂರಧ್ವಜನು ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಭಕ್ತ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕುದುರೆಯನ್ನು ತಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತವಕಗೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾವ್ಯಭಾಗವು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೂಚನೆ : ಮಖ-ಯಾಗ.

೧—೫ : ಈಡಿಸಿ-ಬಲವಾಗಿ ಘಾತಿಸು. ದೇಹಿಕಂ-ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ. ಅನುಕರಿಸು-ಆಚರಿಸು. ಸ್ವಸ್ತಿ ಅಸ್ತು-ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ.

೬—೧೦ : ಅಧ್ವರ-ಯಾಗ. ಆರ್ತ-ಸಂಕಟದ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆರಜ-ಭಾವೋದ್ರೇಕ.

೧೧-೧೫: ಅಕ್ಕಜ-ಆಶ್ವರ್ಯ. ಹರಿ-ಸಿಂಹ. ಪಂಚಾನನ-ಸಿಂಹ. ನಾರಸಿಂಹಪ್ರವರ್ತನ-ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರ ನಡೆವಳಿಕೆ. ಅಹ-ಆಗುವ.

೧೬-೨೦: ಉನ್ನಿಸು-ಅಲೋಚಿಸು. ವಾಯ-ವ್ಯಾಜ, ನೆವ.

೨೧-೨೫: ಪಾಸಟಿ-ಸಮಾನ. ಅಪೈಸು-ಒಪ್ಪಿಸು. ಕಂಧರ-ಕೊರಳು. ಅರಿ-ಕತ್ತರಿಸು. ಅಂತಕೋಪನು-ಯಮಸದೃಶ.

೨೬-೩೦: ಪಾಚಿಸು-ಬೇಯಿಸು. ಸೈತಿಡು-ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಸುದಾನು-ಒಳ್ಳೆಯ ಹಗ್ಗ. ಕೊಯ್ಗಾ ಅರ್-ಕೊಯ್ಯುವವರು. ನಾಳ್ನುಡಿ-ಗಾದೆ. ಕುರರೀ-ಕಡಲ ಹೆದ್ದು. ಬೆಗಡುಗೊಳ್-ಭಯಪಡು.

೩೧-೩೫: ಸೂದಕರ್ಮಜ್ಞ-ಕೊಲೆಗಾರ. ಕರಪತ್ರ-ಕರಗಸ. ಐದೆತನ-ಸೌಮಂಗಲ್ಯ. ಎರವು-ಭೇದ.

೩೬-೪೦: ಆವೊಡೆ-ಶಕ್ತನಾದರೆ; ಧಾತು ಆಯು. ಊಣಿಯ-ನೂನತಿ. ಕೇಣ-ಮತ್ತರ, ಮೊಂಡತನ. ಸರಿಸದಿಂ-ನೇರವಾಗಿ. ಖಯಖೋಡಿ-ದೋಷಾರೋಪಣೆ. ಅಂಡಲೆ-ಹಿಂಸೆ.

೪೧-೪೫: ಒಪ್ಪಿ-ಉಕ್ಕು. ಬೆಚ್ಚು-ಕೂಡಿಸಿ. ನಿಚ್ಚಟ-ನಿಶ್ಚಲ. ಸೌದಾಮಿನಿ-ಮಿಂಚು. ಜೀಮೂತ-ಮೋಡ.

೪೬-೫೩: ಸುಪರ್ಣ-ಗರುಡ. ಧ್ವಾಂತ-ಕತ್ತಲೆ. ಕ್ರತು-ಯಾಗ. ಹ್ವಾಪ-ರಾಜ. ನನ್ನಿ-ಸತ್ಯ. ಎನ್ನುವಂ-ನನ್ನನ್ನಾ. ಚರ್ಮಶೃಂಗ-ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು ಧರಿಸಬೇಕಾದ ವೃಗಚರ್ಮ ಮತ್ತು ವೃಗಶೃಂಗ. ಮಾತರಿಶ್ವಮಿತ್ರ-ವಾಯುಮಿತ್ರ, ಅಗ್ನಿ. ಭೇಷಜ-ಔಷಧಿ. ದಂತಿಪುರ-ಹಸ್ತಿನಾವತಿ.

೮. ಸರ್ವಜ್ಞ: 'ವಚನಗಳು'

ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಸುತ್ತಾಡಿ "ಗುಣಿಗೊಂದು ಗುಟುಕು ನೀರು ಕುಡಿದು" ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜೀವನದ ಅನುಭವ ಪಡೆದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿ ಯಾವ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೦೦ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈತನು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಸೂರಿ ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ಈತನು ಕನ್ನಡದ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈತನ ವಿಶಾಲವಾದ ಅನುಭವವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿತ್ವವೂ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ದಾನ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಈ ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸರಿಣಾಮವಕ್ಕು-ಶಿವಪದ ದೊರೆಯುವುದು. ಬಯ್ತೆಡು-ಹುಗಿದಿಡು, ಮರೆನಾಡಿಡು. ಸೊಡರೆಣ್ಣೆ-ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆ. ಸಣ್ಣೆಸಿ-ಸಣ್ಣಾಗಿ. ನೆಲನ ಸಾರಿದನ-ನೆಲವನ್ನು ಕಂಡವನ, ತೀರಿಕೊಂಡವನ. ಸುಳ್ಳು-ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡುವವನ. ಹಡೆಗು-ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂಡಾಡು-ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳು. ಉತ್ತರೆಯು ಬಜ್ಜೆತಿಹರೆ-ಉತ್ತರಾ ಮಳೆ ಆಗದೆ ಹೋದರೆ. ಹಣ್ಣು-ಮಾಡು.

— — —

